

"Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2015 жылғы 20 ақпандағы № 112 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы

Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2023 жылғы 30 маусымдағы № 250 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2023 жылғы 30 маусымда № 32973 болып тіркелді

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

Осы бұйрықтың қолданысқа енгізілу тәртібін 4-т. қараңыз.

БҰЙЫРАМЫН:

1. "Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2015 жылғы 20 ақпандағы № 112 бұйрығына (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 10532 болып тіркелген) мынадай өзгерістер енгізілсін:

кіріспе мынадай редакцияда жазылсын:

"Электр энергетикасы туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабының 12) тармақшасына, 10-бабының 1-тармағының б) тармақшасына, 12-1-бабының 2-тармағына, 15-10-бабының 2, 3, 4, 5, 6, 10, 11, 12, 13, 16-тармақтарына сәйкес **БҰЙЫРАМЫН:"**;

көрсетілген бұйрықпен бекітілген Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының жұмыс істеу қағидалары (бұдан әрі – Қағидалар) осы бұйрыққа қосымшаға сәйкес жаңа редакцияда жазылсын.

2. Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің Электр энергетикасын дамыту департаменті Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен :

1) осы бұйрықты Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуді;

2) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің интернет-ресурсында орналастыруды;

3) осы бұйрықты Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркегеннен кейін он жұмыс күні ішінде Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің Заң қызметі департаментіне осы тармақтың 1) және 2) тармақшаларында көзделген іс-шаралардың орындалғаны туралы мәліметтерді беруді қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау жетекшілік ететін Қазақстан Республикасының энергетика вице-министріне жүктелсін.

4. Осы бұйрық 2023 жылғы 1 шілдеден бастап қолданысқа енгізілетін Қағидалардың 3, 5, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 35, 36, 39, 48, 49, 50, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 120, 121, 123, 124, 125, 126, 130, 132, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157 және 158-тармақтарын, 3, 6, 7, 8 және 9-қосымшаларын қоспағанда, алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі.

*Қазақстан Республикасы
Энергетика министрі*

А. Саткалиев

Қазақстан Республикасы
Энергетика министрі
2023 жылғы 30 маусымдағы
№ 250 Бұйрыққа
қосымша
Энергетика министрінің
Қазақстан Республикасының
2022 жылғы 20 ақпандағы
№ 112 бұйрығымен бекітілген

Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының жұмыс істеу қағидалары

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Осы Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының жұмыс істеу қағидалары (бұдан әрі – Қағидалар) "Электр энергетикасы туралы" (бұдан әрі – Заң) Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабының 12) тармақшасына сәйкес әзірленді және электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының жұмыс істеу тәртібін, Қазақстан Республикасының Біртұтас электр энергетикалық жүйесін (бұдан әрі – ҚР БЭЖ) теңгерімдеу аймақтарын айқындауды, электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілерінің жүйелік операторға жоғарылатуға (төмендетуге) теңгерімдеуге қатысуға өтінімдер беруді, электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілерінің жоғарылатуға (төмендетуге) теңгерімдеуге қатысуға өтінімдерін іріктеу және белсендіру, теңгерімдеуші электр энергиясының көлемін, теңгерімдеуші электр энергиясын сатуға сағаттық орташа өлшенген бағаларды есептеу, теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерін және электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілерінің сағаттық теңгерімсіздіктерін есептеу, теңгерім провайдерлерінің тізбесін қалыптастыру тәртібін айқындайды.

2. Осы Қағидаларда келесі негізгі ұғымдар пайдаланылады:

1) генерация-тұтыну объектісі – электр энергиясын өндіруге (беруге) және (немесе) тұтынуға (жинақтауға) қабілетті электр станциясы, зауыт немесе өзге де физикалық объект;

2) генерация-тұтынудың жоспарлы сальдосы – электр энергиясын өндіру-тұтынудың сағаттық тәуліктік кестесінде жүйелік оператор бекіткен электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің электр энергиясын өндіру және тұтыну (операциялық тәуліктің бір сағаты үшін) мәндерінің кВт*сағаттағы айырмасы;

3) генерация-тұтынудың нақты сальдосы – электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің электр энергиясын өндіру мен тұтынудың нақты мәндерінің кВт*сағ айырмасы (операциялық тәуліктің бір сағаты үшін), в кВт*сағ;

4) дайындық уақыты – 10 (он) минутқа тең операциялық тәулік сағаты шеңберіндегі уақыт сегменті, ол осы өтінім іске қосылған операциялық сағат минутынан бастап есептелетін жүйелік оператор іске қосқан өзінің жоғарылатуға арналған теңгерімдеуге қатысуға арналған өтінімін не төмендетуге арналған теңгерімдеуге қатысуға арналған өтінімді орындауға дайындау үшін электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісіне беріледі;

5) жаңартылатын энергия көздерін қолдау жөніндегі қаржы-есеп айырысу орталығы (бұдан әрі – қаржы-есеп айырысу орталығы) – Заңның 5-бабының 70-46) тармақшасына сәйкес уәкілетті орган айқындаған, 2023 жылғы 1 шілдеге дейін қолданыста болған Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жаңартылатын энергия көздерін пайдалану жөніндегі объектілер және қалдықтарды энергетикалық кәдеге жарату жөніндегі объектілер өндіретін электр энергиясын сатып алу-сату шарттарының тарапы болып табылатын заңды тұлға;

6) жауапкершілікті беру шарты - осы теңгерім провайдеріне өз теңгерімсіздіктерін қаржылық реттеу үшін жауапкершілікті берген теңгерім провайдері мен электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісі арасында жасалатын шарт;

7) жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға өтінім – теңгерімдеуші нарық жүйесіндегі электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілері беретін теңгерімдеуші электр энергиясын сатуға өтінім;

8) жоғарылатып теңгерімдеудің ең төмен электр қуаты – теңгерімдеуші электр энергиясы нарығы субъектісінің МВт-да жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға жүйелік оператор іске қосқан өтінімді орындау шеңберінде теріс теңгерімсіздік жасау қуатының ең төменгі мәні (жоспарлы тәртіппен);

9) қосылу шарты – теңгерімдеуші электр энергиясын сатып алу (сату) жөніндегі міндеттемелер бойынша өзара есептеулерді және теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектілері мен теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы арасындағы теңгерімдеуші нарықтағы теріс теңгерімсіздіктерді қамтамасыз ету үшін теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы мен электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының есеп айырысу орталығы арасында жасалатын шарт;

10) оң теңгерімсіздік – мәні нөлден үлкен (теріс емес), кВт*сағаттағы теңгерімсіздік ;

11) операциялық тәуліктер – электр энергиясын өндіру-тұтынудың тәуліктік кестесін іске асыру жүзеге асырылатын, ортаеуропалық уақытпен сағат 00:00-де басталатын және сағат 24:00-де аяқталатын күнтізбелік тәуліктер;

12) Орталық Азиямен шекарадағы ауытқу - Орталық Азия (бұдан әрі – ОА) мемлекеттерінің энергожүйелерімен теңгерімдеу аймағының шекарасындағы электр энергиясының сальдо-ағынының тәулік сағатына, кВт*сағ-қа нақты және жоспарлы мәндерінің айырмасы;

13) орындау уақыты - ұзақтығы бойынша 21 (жиырма бір) минуттан 50 (елу) минутқа дейін өзгертін операциялық тәулік сағаты шеңберінде дайындық уақыты аяқталған минуттан кейінгі минуттан бастап және операциялық тәулік сағатының соңғы минутының өтуімен аяқталатын, электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының тиісті субъектісі өзінің өтінімін тікелей орындауды жүзеге асыратын уақыт кезеңі көтеруге теңгерімдеуге қатысуға не жүйелік оператор іске қосқан төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға өтінім;

14) Ресей Федерациясымен шекарадағы ауытқу - тәулік сағатына, кВт*сағ-қа Ресей Федерациясының (бұдан әрі – РФ) энергетикалық жүйесімен теңгерім аймағының шекарасындағы электр энергиясының сальдо-ағынының нақты және жоспарлы мәндерінің айырмасы;

15) теңгерім провайдері - электр энергиясының теңгерімдеуші нарығында өз теңгерімсіздіктерін және олармен жасалған шарттарға сәйкес теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының басқа субъектілерінің теңгерімсіздіктерін қаржылық реттеу үшін жауапкершілікті өзіне алған, теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы қалыптастыратын теңгерім провайдерлерінің тізбесіне енгізілген электр энергиясының көтерме сауда нарығының субъектісі;

16) теңгерімдеу аймағы – электр энергиясының теңгерімсіздігін физикалық реттеуге, теңгерімдеуші электр энергиясына бірыңғай бағаларды қолдануға және теріс теңгерімсіздіктерге кедергі келтіретін техникалық сипаттағы шектеу қойылмаған Қазақстан Республикасының біртұтас электр энергетикалық жүйесінің (бұдан әрі – ҚР БЭЖ) бөлігі;

17) теңгерімдеу аймағының нәтижелік теңгерімсіздігі – тәуліктің бір сағатында, кВт*сағ-та теңгерімдеу аймағының шекарасында (периметрі бойынша) электр энергиясының сальдо-ағынының нақты және жоспарлы мәндерінің айырмасы;

18) теңгерімдеу аймағының оң нәтижелік теңгерімсіздігі – тәуліктің бір сағатында, кВт*сағ-та теңгерімдеу аймағының шекарасында (периметрі бойынша) электр энергиясының сальдо-ағынының оң мәні;

19) теңгерімдеу аймағының теріс нәтижелік теңгерімсіздігі – тәуліктің бір сағаты үшін теңгерімдеу аймағының шекарасында (периметрі бойынша) электр энергиясының сальдо-ағынының теріс мәні, кВт*сағ;

20) теңгерімдеуші нарық жүйесі – электр энергиясының көтерме сауда нарығы субъектілерінің сатып алуға өтінімдер мен сатуға өтінімдер беруге, электр энергиясын өндіру-тұтынудың тәуліктік кестесін қалыптастыруға, цифрлық кеншілер үшін электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттық көлемін айқындауға, энергия өндіруші ұйымдар үшін электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттық көлемін айқындауға, жүйелік оператормен келісілген бекітілген тәуліктік кестеге түзетулер енгізуге, электр энергиясының көтерме сауда нарығы субъектілерінің электр энергиясын өндіру-тұтынуының нақты мәндерін қалыптастыру, электр энергиясының сағаттық теңгерімсіздіктерін есептеу, электр энергиясының көтерме сауда нарығында электр энергиясын сатып алу-сатудың сағаттық бағаларын, сондай-ақ теңгерімдеуші электр энергиясын сатып алудың (сатудың) және теріс теңгерімсіздіктерді сатып алудың (сатудың) сағаттық бағаларын есептеуге арналған аппараттық-бағдарламалық кешен;

21) теңгерімдеуші нарық жүйесінің қолжетімсіздігі – бұл теңгерімдеуші нарық жүйесінің жүйелік оператормен расталған жай-күйі, нәтижесінде бір немесе бірнеше энергия тораптары жүйесінің барлық сыртқы пайдаланушыларында жүйенің функционалына немесе ресурстарына қолжетімділік мүлдем жоқ;

22) теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есептеулер тізілімі - теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы қалыптастыратын құжат, оның негізінде электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілері Қазақстан Республикасының электр энергиясының теңгерімдеуші нарығында теңгерімдеуші электр энергиясы нарығы субъектілерінде туындаған міндеттемелер бойынша өзара есептеулерді жүзеге асырады, сондай-ақ электр энергиясы теңгерімдеуші нарық субъектілерінің талап ету құқығын және ақшалай міндеттемелерінің болуын растайтын құжат болып табылады;

23) теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы – Заңның 5-бабының 70-45) тармақшасына сәйкес теңгерімдеуші электр энергиясын және электр энергиясының теңгерімдеуші нарығындағы теріс теңгерімсіздіктерді орталықтандырылған сатып алу-сатуды жүзеге асыратын уәкілетті орган айқындаған ұйым;

24) теңгерімдеуші электр энергиясы - жүйелік оператордың электр энергиясын өндіру-тұтынудың бекітілген сағат сайынғы тәуліктік кестесін іске асыруы кезіндегі оң теңгерімсіздіктерді жабуға арналған электр энергиясы;

25) теңгерімдеуші электр энергиясына шекті тариф – электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектілері үшін теңгерімдеуші электр энергиясын теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына сатудың ең жоғары рұқсат етілген бағасы;

26) теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерін және сағаттық теңгерімсіздіктерді есептеу - теңгерімдеуші электр энергиясының және

теңгерімсіздіктердің көлемін, сондай-ақ олардың есепті айдың әрбір сағаты бойынша құнын көрсететін, өзара есеп айырысулар үшін негіз болып табылатын құжат;

27) теңгерімсіздік – генерация-тұтынудың жоспарлы және нақты сальдосының, кВт*сағаттағы айырмасы;

28) теріс теңгерімсіздік – мәні нөлден кіші (теріс), кВт*сағаттағы теңгерімсіздік;

29) теріс теңгерімсіздіктердің шекті тарифі – электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектілері үшін рұқсат етілген теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығынан теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу бағасы;

30) төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға өтінім - теңгерімдеуші нарық жүйесіндегі электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілері беретін теріс теңгерімсіздіктерді сатып алуға өтінім;

31) төмендетіп теңгерімдеудің ең төмен электр қуаты – теңгерімдеуші электр энергиясы нарығы субъектісінің МВт-да төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға жүйелік оператор іске қосқан өтінімді орындау шеңберінде оң теңгерімсіздік жасау қуатының ең төменгі мәні (жоспарлы тәртіппен);

32) уәкілетті орган – электр энергетикасы саласындағы басшылықты жүзеге асыратын мемлекеттік орган.

33) электр энергиясының көтерме сауда нарығы – электр энергиясының көтерме сауда нарығы субъектілері арасындағы электр энергиясын сатып алу-сату шарттары негізінде жұмыс істейтін электр энергиясының жоспарлы көлемдерін сатып алу-сатумен байланысты қатынастар жүйесі;

34) электр энергиясының көтерме сауда нарығының субъектілері – энергия өндіруші, энергия беруші, энергиямен жабдықтаушы ұйымдар, жаңартылатын энергия көздерін пайдаланатын энергия өндіруші ұйымдар, қайталама энергетикалық ресурстарды пайдаланатын энергия өндіруші ұйымдар, қалдықтарды энергетикалық кәдеге жаратуды пайдаланатын энергия өндіруші ұйымдар, электр энергиясын тұтынушылар және жүйелік оператор қалыптастыратын электр энергиясының көтерме сауда нарығы субъектілерінің тізбесіне енгізілген цифрлық майнерлер, сондай-ақ жүйелік оператор, орталықтандырылған сауда нарығының операторы және электр энергиясын бірыңғай сатып алушы;

35) электр энергиясының сальдо-ағыны – электр беру желілерінің белгілі бір тобы (қимасы) бойынша не коммерциялық есепке алу нүктелері бойынша электр энергиясын қабылдау және босату мәндерінің айырмасы;

36) электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы – Жүйелік оператордың ҚР БЭЖ электр энергиясының теңгерімсіздігін физикалық реттеу нәтижесінде туындайтын және теңгерімдеуші электр энергиясын және теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу-сатумен байланысты электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілері мен теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы арасындағы өзара қатынастар жүйесі;

37) электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектілері – орталықтандырылған сауда нарығының операторын қоспағанда электр энергиясының көтерме сауда нарығының субъектілері.

Осы Қағидаларда пайдаланылатын өзге де терминдер мен анықтамалар Қазақстан Республикасының Электр энергетикасы саласындағы заңнамасына сәйкес қолданылады.

2-тарау. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының жұмыс істеу тәртібі 1-параграф. Жалпы ережелер

3. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы ҚР БЭЖ-дегі теңгерімсіздіктерді қаржылық реттеуді қамтамасыз ету, электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілерін ҚР БЭЖ-дегі теңгерімсіздіктерді реттеуге қатысуға ынталандыру, сондай-ақ ҚР БЭЖ-дегі теңгерімсіздіктер үшін төлемді атаулы бөлуді қамтамасыз ету мақсатында жұмыс істейді.

4. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының қатысушылары электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектілері және теңгерімдеуші нарығының есеп айырысу орталығы болып табылады.

5. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығында екі тауар сатып алынады және сатылады: теңгерімдеуші электр энергиясы және теріс теңгерімсіздіктер.

6. Теңгерімдеуші электр энергиясын және электр энергиясының теңгерімдеуші нарығындағы теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу-сату жөніндегі барлық операциялар теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы мен электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектілері арасында жүзеге асырылады.

7. Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы осы Қағидаларға 2-қосымшаға сәйкес қосылу шарты шеңберінде теңгерімдеуші электр энергиясын теңгерімдеуші нарығының субъектілері арасындағы теңгерімдеуші нарығындағы теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу(сату) жөніндегі міндеттемелер бойынша өзара есептеулерді жүзеге асырады.

8. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектілері теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығымен теңгерімдеуші электр энергиясын және теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу-сатуға шарттар, сондай-ақ қосылу шартын жасасуға міндетті.

9. Теңгерімдеуші электр энергиясын және электр энергиясының теңгерімдеуші нарығындағы теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу-сату осы Қағидаларға 1-қосымшаға сәйкес үлгілік нысан бойынша жасалатын теңгерімдеуші электр энергиясын сатып алу-сату шарты және теріс теңгерімсіздіктер шеңберінде жүзеге асырылады.

10. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының әрбір субъектісі мен теңгерім провайдері теңгерімдеуші электр энергиясын және теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу-сату шартын, сондай-ақ қосылу шартын жасасады.

11. Осы Қағидаларда генерация-тұтыну объектілері ретінде:

1) энергиямен жабдықтау мақсатында электр энергиясын сатып алуға лицензиясы жоқ электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісі үшін-электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының осы субъектісіне кіретін (тиесілі) генерация-тұтыну объектілері;

2) энергиямен жабдықтау мақсатында электр энергиясын сатып алуға лицензиясы бар электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісі үшін-электр энергиясының бөлшек сауда нарығы субъектісінің құрамына кіретін (тиесілі), электрмен жабдықтау электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының осы субъектісінен электр энергиясын сатып алу есебінен жүзеге асырылатын генерация-тұтыну объектілері.

2-параграф. ҚР БЭЖ электр энергиясының теңгерімсіздігін физикалық реттеу

12. ҚР БЭЖ-де электр энергиясының теңгерімсіздігін физикалық реттеуді жүйелік оператор жүзеге асырады.

13. ҚР БЭЖ-де электр энергиясының теңгерімсіздігін физикалық реттеу әрбір теңгерімдеу аймағында жеке жүзеге асырылады.

14. Теңгерімдеу аймағында теңгерімдеу аймағының алынған теңгерімсіздіктері физикалық реттеуге жатады.

15. Теңгерімдеу аймағының алынған теңгерімсіздіктерін физикалық реттеу операциялық тәуліктің әр сағатында жеке жүзеге асырылады.

Осы реттеуді жүзеге асыру кезінде жүйелік оператор операциялық тәуліктің тиісті сағаты шеңберінде реттеу жөніндегі шаралар (бұдан әрі – барынша азайту жөніндегі шаралар) қабылданбаған жағдайда осы сағаттың қорытындылары бойынша күтілетін теңгерімдеу аймағының нәтижелік теңгерімсіздік мәнін барынша азайтуға бағытталған шараларды қабылдайды.

16. Реттеу жөнінде шаралар қабылданбаған жағдайда операциялық тәулік сағатының қорытындылары бойынша күтілетін теңгерімдеу аймағының нәтижелік теңгерімсіздігінің мәнін жүйелік оператор осы сағат ішінде (оның 30 (отызыншы) минуты өткенге дейін) өткен үш тәуліктің ұқсас сағаттары үшін теңгерімдеу аймағының нәтижелік теңгерімсіздігінің нақты мәндерін талдауды ескере отырып жүргізілген осы мәнді бағалау арқылы айқындайды.

17. Теңгерімдеу аймағында операциялық тәулік сағаты ішінде жүйелік оператор қабылдайтын барынша азайту жөніндегі шаралар осы сағат ішінде жүйелік оператордың жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға өтінімдерді немесе оған теңгерімдеуші электр энергиясы нарығы субъектілерінің теңгерімдеу аймағында берген төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға өтінімдерді іске қосуын, сондай-ақ осы энергия жүйелерімен шекаралардағы ағындардың ауытқуын реттеуге бағытталған оның көрші мемлекеттердің энергия жүйелерімен өзара іс-қимылын қамтиды.

18. Жүйелік оператордың жоғарылатып (төмендетіп) теңгерімдеуге қатысуға өтінімдерді іске қосу теңгерімдеуші нарық жүйесінде жүзеге асырылады.

19. Жоғарылатып (төмендетіп) теңгерімдеуге қатысуға өтінімдерді жүйелік оператор операциялық тәуліктің әр сағатында жеке, бірақ тиісті сағаттың 30 (отызыншы) минутынан кешіктірмей іске қосады.

20. Операциялық тәулік сағаты шеңберінде жүйелік оператор тек жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға арналған өтінімдерді немесе төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға арналған өтінімдерді ғана іске қосады.

21. Жүйелік оператор іске қосқан даярлау уақыты өткеннен кейін оларды берген электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының тиісті субъектілері орындаған уақыт ішінде жоғарылатып (төмендетіп) теңгерімдеуге қатысуға өтінімдер орындауға жатады, бұл ретте:

1) жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға іске қосқан өтінімді орындау шеңберінде теңгерімдеуші нарықтың тиісті субъектісі жоспарлы тәртіппен осы өтінімде көрсетілген жоғарылатып теңгерімдеу көлемінде теріс теңгерімсіздік жасайды;

2) төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға іске қосқан өтінімді орындау шеңберінде теңгерімдеуші нарықтың тиісті субъектісі жоспарлы тәртіппен осы өтінімде көрсетілген төмендетіп теңгерімдеу көлемінде оң теңгерімсіздік жасайды.

22. Жүйелік оператор іске қосқан электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі жоғарылатып (төмендетіп) теңгерімдеуге қатысуға өтінімдерді орындауды осы өтінімдерде көрсетілген оны генерация-тұтыну объектілерін тарту арқылы жүзеге асырады.

23. Жүйелік оператор іске қосқан орындау уақыты өткеннен кейін жоғарылатып (төмендетіп) теңгерімдеуге қатысуға өтінімдер теңгерімдеуші нарық жүйесінде автоматты түрде сөндіріледі және теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының тиісті субъектілері электр энергиясын генерация-тұтынудың ағымдағы мәндерін электр энергиясын генерация-тұтынудың тиісті тәуліктік кестелерінде көрсетілген мәндерге дейін өзгертуді жедел қамтамасыз етеді.

24. Жоғарылатып (төмендетіп) теңгерімдеуге қатысуға өтінімдерді жүйелік оператор операциялық тәуліктің нақты сағаты ішінде жүйелік оператордың тиісті бағалауына сәйкес реттеу жөнінде шаралар қабылданбаған жағдайда осы сағаттың қорытындылары бойынша күтілетін теңгерімдеу аймағының алынған теңгерімсіздігінің мәніне тең мәнде жоғарылатып (төмендетіп) теңгерімдеудің жиынтық көлемін қамтамасыз ететін мөлшерде іске қосады.

Операциялық тәулік ішінде іске қосу үшін нақты өтінімдерді іріктеуді жүйелік оператор осы Қағидалардың 55-60-тармақтарына сәйкес теңгерімдеуші нарық жүйесінде жүзеге асырады.

25. Егер тәулік сағатының қорытындысы бойынша теңгерімдеу аймағының (осы сағат үшін) алынған теңгерімсіздігінің нақты мәні нөлге тең болмаған жағдайда, онда

теңгерімдеу аймағының нәтижелік теңгерімсіздігінің бұл реттелмеген бөлігі жүйелік оператордың осы энергия жүйелерімен өзара іс-қимыл шеңберінде көрші мемлекеттердің энергия жүйелерінен осы сағат ішінде алған реттеуі болып есептеледі.

26. Жүйелік оператор жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға өтінімдерді немесе төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға өтінімдерді іске қосқан кезде электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының тиісті субъектілерінің электр энергиясын генерация-тұтынудың тәуліктік кестелері түзетуге жатпайды.

27. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектілері теңгерімдеуші нарық жүйесінде жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға арналған әрбір жүйелік оператор іске қосқан өтінім (төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға арналған өтінім) туралы автоматты түрде хабардар етіледі, бұл ретте бұл хабарлама тиісті іске қосу жүргізілген минутта жүзеге асырылады.

Осы тармақтың бірінші бөлігінде көрсетілген хабарламада мынадай ақпарат болады : егер бір өтінім іске қосылған болса, іске қосылған өтінімнің түрі және оның көлемі, не тиісті минут ішінде бірнеше өтінім іске қосылған болса, іске қосылған өтінімдердің түрлері және олардың көлемі.

3-параграф. Физикалық реттеу қорытындылары бойынша операциялық тәулік сағаттарының бағытын айқындау

28. Физикалық реттеу қорытындылары бойынша операциялық тәулік сағатының бағыты әрбір теңгерімдеу аймағында жеке анықталады.

29. Егер жүйелік оператор операциялық тәулік сағатында жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға бір немесе одан да көп өтінімді іске қосқан жағдайда, онда бұл сағат теңгерімдеуші нарық жүйесінде жоғарылатуға арналған сағат ретінде айқындалады.

Егер жүйелік оператор операциялық тәулік сағатында төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға бір немесе одан да көп өтінімді іске қосқан жағдайда, онда бұл сағат теңгерімдеуші нарық жүйесінде төмендетуге арналған сағат ретінде айқындалады.

Жүйелік оператор жоғарылатып (төмендетіп) теңгерімдеуге қатысуға өтінімді (өтінімдерді) іске қосқан операциялық тәуліктің өткен сағаты бағыты бойынша қандай болғандығы туралы ақпарат осы сағат өткеннен кейін бес минут ішінде теңгерімдеуші нарық жүйесінде көрсетіледі.

30. Егер жүйелік оператор операциялық тәулік сағатында төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға бірде-бір өтінімді іске қоспаған жағдайда, онда мұндай сағаттың бағыты осы сағат үшін теңгерімдеу аймағының нәтижелік теңгерімсіздігі туралы жүйелік оператордың нақты деректері негізінде тиісті есептік кезеңнің қорытындылары бойынша теңгерімдеуші нарық жүйесінде айқындалады, бұл ретте:

1) егер операциялық тәуліктің осы сағатында теңгерімдеу аймағының нәтижелік теңгерімсіздігі теріс болған жағдайда, онда бұл сағат теңгерімдеуші нарық жүйесінде төмендетуге арналған сағаты ретінде айқындалады;

2) егер операциялық тәуліктің осы сағатында теңгерімдеу аймағының нәтижелік теңгерімсіздігі оң болған жағдайда, онда бұл сағат теңгерімдеуші нарық жүйесінде жоғарылатуға арналған сағат ретінде айқындалады.

Жүйелік оператор жоғарылатып (төмендетіп) теңгерімдеуге қатысуға бірде-бір өтінімді іске қоспаған операциялық тәуліктің өткен сағаты бағыты бойынша қандай болғандығы туралы ақпарат теңгерімдеуші нарық жүйесінде есептік кезеңнен (күнтізбелік айдан) кейінгі айдың жиырмасыншы күнінен кешіктірілмей көрсетіледі.

31. Жүйелік оператор "Авария" режимін жариялаған, не теңгерімдеуші нарық жүйесі қолжетімсіз болған, не теңгерімдеуші аймақтың нәтижелік теңгерімсіздігі нөлге тең болған операциялық тәулік сағаттары теңгерімдеуші нарық жүйесінде реттеусіз сағат ретінде айқындалады.

Жүйелік оператор "Авария" режимін жариялаған, не теңгерімдеуші нарық жүйесі қолжетімсіз болған, не теңгерімдеуші аймақтың нәтижелік теңгерімсіздігі нөлге тең болған операциялық тәуліктің өткен сағаты бағыты бойынша қандай болғандығы туралы ақпарат осы сағат не осы сағаттар (егер бірнеше сағат болса) өткеннен кейін бес минут ішінде теңгерімдеуші нарық жүйесінде көрсетіледі.

4-параграф. Теңгерімдеуші электр энергиясына шекті тарифтер және теріс теңгерімсіздіктерге шекті тарифтер

32. Теңгерімдеуші электр энергиясына шекті тарифті және теріс теңгерімсіздіктерге шекті тарифті теңгерімдеуші нарық жүйесі шеңберінде теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы айқындайды.

33. Теңгерімдеуші электр энергиясына шекті тариф және теріс теңгерімсіздіктерге шекті тариф барлық теңгерімдеу аймақтары үшін бірыңғай болып айқындалады.

34. Теңгерімдеуші электр энергиясына шекті тариф Заңның 5-бабы 70-5) тармақшасына сәйкес уәкілетті орган белгілеген тәртіппен айқындалатын сағаттық мөлшерлемелер ескеріле отырып, Заңның 5-бабы 70-9) тармақшасына сәйкес бекітілген әдістеме бойынша айқындалатын теңгерімдеу үшін үстемеақыға ұлғайтылған ҚР БЭЖ-індегі электр энергиясына ең жоғары шекті тариф ретінде айқындалады.

Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектілері үшін рұқсат етілген теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығынан теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу бағасын білдіретін теріс теңгерімсіздіктерге шекті тариф ҚР БЭЖ-де электр энергиясына ең төмен шекті тариф ретінде айқындалады.

Осы тармақтың бірінші бөлігінде көрсетілген сағаттық мөлшерлемелер 1-ге (бірлікке) теңестіріледі.

5-параграф. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің теңгерімдеу аймағына тиесілігін айқындау

35. Егер электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің барлық генерация-тұтыну объектілері бір теңгерімдеу аймағында орналасса, онда бұл субъект осы теңгерімдеу аймағында орналасқан болып есептеледі.

36. Егер электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің генерация-тұтыну объектілері бірнеше теңгерімдеу аймақтарында орналасса, онда бұл субъект осы теңгерімдеу аймақтарының әрқайсысында орналасқан болып есептеледі.

6-параграф. Жоғарылатып (төмендетіп) теңгерімдеуге қатысуға өтінімдер беру

37. Жүйелік оператордың жедел-ақпараттық кешенімен біріздендірілген диспетчерлік басқарудың жедел-ақпараттық кешені бар электр энергиясының теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектілері теңгерімдеуші электр энергиясын сату (теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу) үшін жүйелік операторға уәкілетті орган белгілеген тәртіпке сәйкес жоғарылатып (төмендетіп) теңгерімдеуге қатысуға өтінімдер береді.

38. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы нақты уақыт режимінде жұмыс істеген кезде бірыңғай сатып алушымен электр қуатының әзірлігін ұстап тұру бойынша көрсетілетін қызметті сатып алу туралы шарт (шарттар) жасасқан энергия өндіруші ұйымдар және Тізілімге енгізілген және тиісті тұлғалар тобы шеңберінде тұтынушылармен электр қуатын қамтамасыз ету бойынша екіжақты шарттар жасасқан энергия өндіруші ұйымдар жүйелік операторға күн сайын Заңның 15-10-бабының 3-тармағына сәйкес уәкілетті орган белгілеген тәртіпке сәйкес алдағы жоспарлау тәуліктерінің әрбір сағатына жоғарылатып (төмендетіп) теңгерімдеуге қатысуға өтінімдер беруге және жүйелік оператор оларды іске қосқан жағдайда осы өтінімдерді орындауға міндетті.

39. Жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімдерді және төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімдерді жүйелік операторға беру теңгерімдеуші нарық жүйесінде жүзеге асырылады.

Жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімдерді және теңгерімдеуші нарық жүйесінде төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімдерді қабылдау ағымдағы (операциялық) тәуліктің әрбір басталмаған сағатына да, алдағы тәуліктің әрбір сағатына да тәулік сайын жүзеге асырылады, бұл ретте алдағы тәулікке өтінімдерді қабылдау ағымдағы тәуліктің 16: 00-ден (Астана уақытымен) бастап жүзеге асырылады.

40. Жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімдер және төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімдер жүйелік операторға мынадай мерзімдерде беріледі:

1) бірыңғай сатып алушымен электр қуатының әзірлігін ұстап тұру бойынша көрсетілетін қызметті сатып алу туралы шарт (шарттар) жасасқан энергия өндіруші ұйымдар және тізілімге енгізілген және тиісті адамдар тобы шеңберінде тұтынушылармен электр қуатын қамтамасыз ету жөніндегі екіжақты шарттар жасасқан энергия өндіруші ұйымдар ағымдағы тәулік аяқталғанға дейін кемінде 1 сағат бұрын алдағы тәуліктегі әрбір сағатқа жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға берген өтінім де, төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға өтінім де береді;

2) бірыңғай сатып алушымен электр қуатының әзірлігін ұстап тұру бойынша көрсетілетін қызметті сатып алу туралы шарттар (шарт) жасаспаған электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектілері осы өтінімдерді олар берілетін сағат басталғанға дейін кемінде 1 сағат бұрын береді, бұл ретте жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға берген өтінім немесе төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға берген өтінім немесе осы екі өтінім де берілуге тиіс.

41. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектілері олардың генерация-тұтыну объектілері орналасқан теңгерімдеу аймақтарында жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға өтінімдер және төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға өтінімдер береді.

Бұл ретте электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының бір субъектісі бірден бірнеше теңгерімдеу аймақтарында берген өтінімдер бір-бірінен тәуелсіз болып табылады және әрбір теңгерімдеу аймағында жеке есепке алынады (біріктірілмейді).

42. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға өтінімде келесі параметрлерді көрсетеді:

- 1) өтінім берілетін теңгерім аймағы;
- 2) өтінім берілетін тәулік сағаты;
- 3) теңгерімдеуші электр энергиясын сату бағасы (тарифі), теңгемен сағ, еселігі 0,01 теңге / кВт* * сағ;
- 4) өтінімді орындау үшін тартылатын электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің генерация - тұтыну объектілері бойынша бөліністе берілген ұлғайтуға теңгерімдеу көлемі (теңгерімдеуші электр энергиясын сату көлемі) кВт*сағ.

43. Теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісі төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға өтінімде келесі параметрлерді көрсетеді:

- 1) өтінім берілетін теңгерім аймағы;
- 2) өтінім берілетін тәулік сағаты;
- 3) теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу бағасы (тарифі), теңгемен/кВт * сағ;
- 4) өтінімді орындау үшін тартылатын электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің генерация - тұтыну объектілері бойынша бөліністе ұсынылған төмендетуге арналған теңгерімдеу көлемі (теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу көлемі) кВт*сағ.

44. Жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімдерде көрсетілген бағалар теңгерімдеуші электр энергиясына шекті тарифтен аспауға тиіс.

45. Төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімдерде көрсетілген бағалар теріс теңгерімсіздіктерге шекті тарифтен аспауға тиіс және теріс не нөлге тең бола алмайды.

46. Жоғарылатып теңгерімдеу көлемі және төмендетіп теңгерімдеу көлемі, тиісінше , жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімде және төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімде көрсетіледі, алдағы тәуліктің нақты сағатына берілетін өтінімдер осы өтінімдерде 30 (отыз) түрлі вариацияларда (мәндерде), осы сағат ішінде әрбір мүмкін болатын орындау уақытының мәні үшін бір-бірден көрсетіледі.

47. Жоғарылатып (төмендетіп) теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімдерде көрсетілетін, жоғарылатып (төмендетіп) теңгерімдеу көлемін электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектілері дербес, бірақ электр қуаты нарығының талаптарын ескере отырып, осы Қағидаларда айқындалған тәртіппен есептелетін, осы субъектілерге сәйкес келетін төмендетіп (жоғарылатып) теңгерімдеудің ең төмен көлемінен төмен емес көлемде айқындайды.

Жоғарылатып теңгерімдеудің ең аз көлемдерінің және төмендетіп теңгерімдеудің ең аз көлемдерінің мәндері осы Қағидаларға 3-қосымшаға сәйкес есептеледі.

Бұл ретте энергия өндіруші ұйымды жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға өтінімде көрсетілетін жоғарылатып теңгерімдеудің рұқсат етілген ең жоғары көлемі электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттықтарында электр энергиясын бірыңғай сатып алушыға (ұсынылған) алдағы тәулікке қойылған және өткізілген электр энергиясының (осы ұйымның) тиісті сағаттық көлемдерінің айырмасына сандық түрде теңестіріледі.

Электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығында (осы тармақта көрсетілген), электр энергиясын бірыңғай сатып алушыға алдағы тәулікке сатуға қойылған (ұсынылған) электр энергиясының сағаттық көлемі, электр энергиясының көтерме сауда нарығында берілген сатуға арналған тиісті өтінімдерде мәлімдеген энергия өндіруші ұйымдар үшін орталықтандырылған сауда-саттықта электр энергиясын бірыңғай сатып алушыға алдағы тәулікке сатуға жоспарланатын электр энергиясының көлемі болып табылады.

48. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісі беретін жоғарылатып (төмендетіп) теңгерімдеуге қатысуға өтінімдерде көрсетілетін генерация-тұтыну объектілері, осы өтінімдер берілетін және жүйелік оператордың жедел-ақпараттық кешенімен біріздендірілген диспетчерлік басқарудың жедел-ақпараттық кешені бар теңгерімдеу аймағында орналасқан осы субъектінің генерация-тұтыну объектілері қатарынан таңдалады.

49. Егер жүйелік оператор теңгерімдеудің жана уақытша аймақтарын айқындаған жағдайда, электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің жүйелік операторға ұлғайтуға арналған теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімінде (төмендетіп

теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімінде) көрсетілген генерация-тұтыну объектілері теңгерімдеудің әртүрлі аймақтарында орналасқан жағдайда, онда бұл өтінім (бастапқы өтінім) теңгерімдеуші нарық жүйесінде, осындай теңгерімдеу аймақтарының әрқайсысы үшін біреуібірнеше жаңа өтінімдерге автоматты түрде бөлінеді.

Оларға қосылатын генерация-тұтыну объектілері үшін жоғарылатып теңгерімдеуге (төмендетіп теңгерімдеу көлемі) қатысуға жаңа өтінімдерде көрсетілетін жоғарылатып теңгерімдеу көлемдері ұлғайтуға теңгерімдеуге қатысуға (төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға өтінім) бөлінген өтінімде осы генерация-тұтыну объектілері үшін қандай жоғарылатып теңгерімдеу көлемдері (төмендетіп теңгерімдеу көлемі) көрсетілгені негізге алына отырып автоматты түрде айқындалады.

Осы тармаққа сәйкес жүзеге асырылған бастапқы өтінімді бөлу нәтижесінде теңгерімдеуші нарық жүйесінде автоматты түрде қалыптастырылған жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға берген жаңа өтінімдер (төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімдер) үшін жоғарылатып теңгерімдеудің ең аз көлемі (төмендетіп теңгерімдеудің ең аз көлемі) бойынша талап қолданылмайды.

Осы тармаққа сәйкес жүзеге асырылатын бөліктерге жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға берген барлық өтінімдер және жүйелік оператор осы сағаттан кейінгі сағаттарға теңгерімдеудің жаңа уақытша аймақтарын (бұдан әрі – жаңа аймақтарды айқындау сағаты) айқындаған сағат өткенге дейін жүйелік операторға берілген төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімдер дереу бөлінеді.

Жүйелік оператор осы тармақтың төртінші бөлігінде көрсетілген және әлі басталмаған сағаттарға сәйкес келетін жаңа уақытша теңгерімдеу аймақтарының іс-әрекетін, жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға өтінімді және төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға өтінімді жойған кезде, олар бөлінгенге дейін болған бастапқы күйіне дереу автоматты түрде қалпына келтіріледі.

50. Егер жүйелік оператор теңгерімдеудің жаңа уақытша аймақтарын айқындаған кезде, теңгерімдеуші электр энергиясы нарығы субъектісінің жүйелік операторға берілген жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімінде (төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға берген өтінім) көрсетілген генерация-тұтыну объектілері де бір, бірақ басқа теңгерімдеу аймағы шегінде орналасқан болса, онда осы өтінім үшін теңгерімдеуші нарық жүйесінде бірден орналасады осы өтінім берілген теңгерім аймағы автоматты түрде өзгереді (жанартылады).

51. Жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға берген өтінім және төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға берген өтінім осы Қағидаларға 4 және 5-қосымшаларға сәйкес нысандар бойынша ресімделеді.

7-параграф. Жоғарылатып (төмендетіп) арналған теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімдерді түзету және жою

52. Жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімдерді және төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімдерді түзетуді теңгерімдеуші нарық жүйесіндегі электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектілері жүзеге асырады және осы өтінімдерде көрсетілген бағалар мен көлемдерді түзетуден тұрады.

53. Осы сағат басталғанға дейін 10 минуттан кешіктірмей тәуліктің нақты сағатына берілген (берілген) жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімде және (немесе) төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімде көрсетілген бағалар мен көлемдер қажет болған жағдайда электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының тиісті субъектісі жаңа бағалар мен көлемдерді көрсете отырып түзетіледі.

54. Осы сағат басталғанға дейін 10 минуттан кешіктірмей тәуліктің нақты сағатына берілген (берілген) жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға өтінімді және (немесе) төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға өтінімді қажет болған жағдайда электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының тиісті субъектісі теңгерімдеуші нарық жүйесінде жояды (күшін жояды).

Жоғарылатып арналған теңгерімдеуге қатысуға берілген өтінім немесе төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға арналған өтінім жойылған жағдайда, бұл өтінім теңгерімдеуші нарық жүйесінде берілмеген (жойылған) болып есептеледі.

8-параграф. Операциялық тәуліктің бір сағаты ішінде іске қосу үшін жоғарылатып (төмендетіп) теңгерімдеуге қатысуға өтінімдерді іріктеу

55. Тәулік сайын, ағымдағы тәулік аяқталғанға дейін 50 (елу) минут бұрын теңгерімдеуші нарық жүйесінде әрбір теңгерімдеу аймағы үшін бір мезгілде 48 сараланған тізім - алдағы тәуліктің әрбір сағатына 2 түрлі сараланған тізім қалыптастырылады, олар мыналарды білдіреді:

1) осы өтінімдерде көрсетілген бағалардың өсу тәртібімен жоғарыдан-төменге қарай сараланған жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімдердің тізімі (бұдан әрі – жоғарылатып сараланған тізім);

2) осы өтінімдерде көрсетілген бағалардың кему тәртібімен жоғарыдан төменге қарай сараланған төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімдердің тізімі (бұдан әрі – төмендетіп сараланған тізім).

Бағаның екі және көп тең жағдайында олардың орналасу тәртібі оларға тиісті өтінімдерді беру уақытына сәйкес айқындалады: өтінім берудің өте ертеден өте кешіне.

Осы тармақта көрсетілген сараланған тізімдер осы Қағидаларға 6-қосымшаға сәйкес нысандар бойынша теңгерімдеуші нарық жүйесінде ресімделеді.

Жоғарылатып сараланған тізім және төмендетіп сараланған тізім өтінім берген субъект атауын көрсетпей теңгерімдеуші нарық жүйесіндегі электр энергиясының барлық теңгерімдеуші нарығының субъектілері үшін қолжетімді (нақты уақыт режимінде) болып табылады.

56. Жоғарылатып сараланған тізімдер және төмендетіп сараланған тізімдер оларда көрсетілген жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімдерді және төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімдерді түзету кезінде, сондай-ақ жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға берген жаңа өтінімдер және төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімдерді беру кезінде теңгерімдеуші нарық жүйесінде автоматты түрде өзекілтендірілуге жатады.

57. Жүйелік оператор теңгерімдеудің жаңа уақытша аймақтарын айқындаған кезде теңгерімдеуші нарық жүйесінде қалыптасқан жоғарылатып сараланған тізімдердің және келмеген сағатқа сәйкес келетін төмендетіп сараланған тізімдердің барлығы теңгерімдеудің жаңа уақытша аймақтарына сәйкес теңгерімдеуші нарық жүйесінде бірден автоматты түрде қайта құрылады.

Жүйелік оператор теңгерімдеудің жаңа уақытша аймақтарының іс-әрекетін жойған кезде, теңгерімдеуші нарық жүйесінде қалыптасқан жоғарылатып сараланған тізімдердің және басталмаған сағатқа сәйкес келетін төмендетіп сараланған тізімдердің барлығы әрекетті қалпына келтірген теңгерімдеудің базалық аймақтарына сәйкес теңгерімдеуші нарық жүйесінде бірден автоматты түрде қайта құрылады.

58. Операциялық тәуліктің бір сағаты ішінде іске қосу үшін жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімдерді іріктеуді жүйелік оператор осы тізімде бірінші тұрған өтінімнен бастап осы сағатқа сәйкес келетін жоғарылатып сараланған тізімнен кезектілікпен (жоғарыдан-төменге) жүзеге асырады.

59. Операциялық тәуліктің бір сағаты ішінде іске қосу үшін төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімдерді іріктеуді жүйелік оператор осы тізімде бірінші тұрған өтінімнен бастап осы сағатқа сәйкес келетін төмендетіп сараланған тізімнен кезектілікпен (жоғарыдан-төменге) жүзеге асырады.

60. Жоғарылатып сараланған тізімдер және төмендетіп сараланған тізімдер теңгерімдеуші нарық жүйесіндегі электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілері үшін, оның ішінде өткен сағаттар бойынша қолжетімді болып табылады.

9-параграф. Жоғарылатып (төмендетіп) теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімдер бойынша төлем сомаларын есептеу

61. Теңгерімдеу аймағында электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі операциялық тәуліктің бір сағаты ішінде, теңгерімдеу аймағында жиілікті және қуат ағындарын автоматты реттеу жүйесінің (бұдан әрі – ЖҚАР) әсерінен туындаған теріс теңгерімсіздіктерді шегергенде, оның жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға өтінімі іске қосылған осы сағатта жасаған теріс теңгерімсіздік теңгерімдеу аймағы осы сағат ішінде осы субъект электр энергиясының теңгерімдеуші нарығында сатқан теңгерімдеуші электр энергиясы ретінде ресімделеді.

62. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектілері электр энергиясының теңгерімдеуші нарығында теңгерімдеуші электр энергиясын өткізуді (сатуды) теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына ғана жүзеге асырады.

63. Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы теңгерімдеуші электр энергиясын әрбір теңгерімдеу аймағы үшін бөлек сатып алады.

Операциялық тәуліктің тиісті сағаты үшін теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы тиісті теңгерімдеу аймағы үшін сатып алатын теңгерімдеуші электр энергиясының көлемі уәкілетті орган белгілеген тәртіппен айқындалады.

64. Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы осы сатып алу жүзеге асырылатын теңгерімдеу аймағында теңгерімдеуші электр энергиясын сатып алады.

65. Операциялық тәулік сағаты үшін теңгерімдеу аймағында сатылған теңгерімдеуші электр энергиясы үшін теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісіне төлейтін соманы теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы тиісті өтінімнің нақты орындалуын ескеретін мынадай формула бойынша есептейді:

$$S_{\text{ээт}} = C_{\text{ээт}} * (O_{\text{жоғары}} * l + (O_{\text{факт}}^{\text{жоғары}} - O_{\text{жоғары}}) * d), \quad \text{мұнда:}$$

$S_{\text{ээт}}$

- теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісіне операциялық тәулік сағаты үшін теңгерімдеу аймағында сатылған теңгерімдеуші электр энергиясы үшін теңгемен төлейтін сома (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді);

$O_{\text{факт}}^{\text{жоғары}}$

- теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы осы теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы осы теңгерімдеу аймағында электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісі оның теңгерімдеуге қатысуға өтінімі белсендірілген сағат ішінде жасаған теріс теңгерімсіздіктің нақты мәні ретінде айқындайтын теңгерімдеу аймағындағы операциялық тәулік сағаты үшін электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісін жоғарылатып теңгерімдеудің нақты көлемі (теңгерімдеуші электр энергиясын сату көлемі) теріс теңгерімсіздіктерді шегергенде, сол теңгерім аймағында берілген өсім, берілген сағатта кВт * сағ (бүтінге дейін дөңгелектенеді) теңгерімдеу аймағында ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған;

$O_{\text{жоғары}}$

- электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісін жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімде көрсетілген жоғарылатып теңгерімдеу көлемі (теңгерімдеуші

электр энергиясын сату көлемі) кВт*сағ (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді),

$C_{ээт}$

- электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісін жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға іске қосылған өтінімде көрсетілген теңгерімдеуші электр энергиясын сату бағасы (тарифі) теңгемен/кВт*сағ (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді);

d

- келесі мәндерді қабылдайтын өлшемсіз коэффициент:

$$d = 1, \text{ егер: } O_{\text{факт}}^{\text{жоғары}} \leq 1,1 * O_{\text{жоғары}},$$

$$d = \frac{1,1 * O_{\text{факт}}^{\text{жоғары}}}{O_{\text{факт}}^{\text{жоғары}}}, \text{ егер: } O_{\text{факт}}^{\text{жоғары}} > 1,1 * O_{\text{жоғары}},$$

$$d = 0, \text{ егер: } O_{\text{факт}}^{\text{жоғары}} \leq 0_{\text{жоғары}};$$

l

- келесі мәндерді қабылдайтын өлшемсіз коэффициент:

$$l = 1, \text{ егер: } O_{\text{факт}}^{\text{жоғары}} \geq 0,9 * O_{\text{жоғары}},$$

$$l = \frac{O_{\text{факт}}^{\text{жоғары}}}{0,9 * O_{\text{факт}}^{\text{жоғары}}} * \frac{O_{\text{факт}}^{\text{жоғары}}}{O_{\text{факт}}^{\text{жоғары}}}, \text{ егер: } O_{\text{факт}}^{\text{жоғары}} < 0,9 * O_{\text{жоғары}},$$

$$l = 0, \text{ егер: } O_{\text{факт}}^{\text{жоғары}} = 0$$

(теріс теңгерімсіздікті осы теңгерімдеу аймағында (теріс теңгерімсіздік, берілген сағаттағы теңгерімдеу аймағындағы ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған теріс теңгерімсіздіктерді шегергенде, осы теңгерімдеу аймағындағы электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі осы теңгерімдеу аймағында немесе осы сағатта берілген оның жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімі іске қосылған сағат ішінде жасаған жоқ, керісінше, бұл субъект оң теңгерімсіздік жасады).

66. Теңгерімдеу аймағында электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі оның теңгерімдеу аймағында берілген төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға

берген өтінімі іске қосылған операциялық тәуліктің бір сағаты ішінде жасаған оң теңгерімсіздік осы сағат ішінде осы субъект электр энергиясының теңгерімдеуші нарығында сатып алған теріс теңгерімсіздік ретінде ресімделеді.

67. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектілері электр энергиясының теңгерімдеуші нарығында теріс теңгерімсіздіктерді тек теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығынан сатып алуды жүзеге асырады.

68. Теңгерім нарығының есеп айырысу орталығы әр теңгерім аймағының теріс теңгерімсіздіктерін жеке-жеке сатады.

Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы операциялық тәуліктің тиісті сағатына сататын тиісті теңгерімдеу аймағының теріс теңгерімсіздіктерінің көлемі уәкілетті орган белгілеген тәртіппен айқындалады.

69. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына операциялық тәулік сағаты үшін теңгерімдеу аймағында сатып алынған теріс теңгерімсіздіктер үшін төлейтін сома тиісті өтінімнің нақты орындалуын ескеретін мынадай формула бойынша есептеледі:

$$S_{тт} = Ц_{тт} * (O_{төмен} * l + (O_{факт}^{төмен} - O_{төмен}) * d), \quad \text{мұнда:}$$

$S_{тт}$

- электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына операциялық тәулік сағаты үшін теңгерімдеу аймағында сатып алынған теріс теңгерімсіздіктер үшін теңгемен төлейтін сома (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді);

$O_{факт}^{төмен}$

- теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы осы теңгерімдеу аймағында электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісі бір сағат ішінде жасаған оң теңгерімсіздіктің нақты мәні ретінде айқындайтын теңгерімдеу аймағындағы операциялық тәулік сағаты үшін электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің төмендетіп теңгерімдеудің нақты көлемі (теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу көлемі) оның теңгерімдеуге қатысуға өтінімі іске қосылған сол теңгерімдеу аймағында берілген төмендету кВт*сағ (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді);

$O_{төмен}$

- электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісін төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға іске қосылған өтінімде көрсетілген төмендетуге теңгерімдеу көлемі (теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу көлемі) кВт*сағ (бүтінге дейін дөңгелектенеді),

$\Pi_{тт}$

- электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісін төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға іске қосылған өтінімде көрсетілген теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу бағасы (тарифі) теңгемен/кВт*сағ (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді);

d

- келесі мәндерді қабылдайтын өлшемсіз коэффициент:

$$d = 1, \text{ егер: } O_{\text{факт}}^{\text{төмен}} \leq 1,1 * O^{\text{төмен}},$$

$$d = \frac{O_{\text{факт}}^{\text{төмен}}}{1,1 * O^{\text{төмен}}}, \text{ егер: } O_{\text{факт}}^{\text{төмен}} > 1,1 * O^{\text{төмен}},$$

$$d = 0, \text{ егер: } O_{\text{факт}}^{\text{төмен}} \leq 0^{\text{төмен}};$$

l

- келесі мәндерді қабылдайтын өлшемсіз коэффициент:

$$l = 1, \text{ егер: } O_{\text{факт}}^{\text{төмен}} \geq 0,9 * O^{\text{төмен}},$$

$$l = \frac{0,9 * O^{\text{төмен}}}{O_{\text{факт}}^{\text{төмен}}} * \frac{O_{\text{факт}}^{\text{төмен}}}{O^{\text{төмен}}}, \text{ егер: } O_{\text{факт}}^{\text{төмен}} < 0,9 * O^{\text{төмен}},$$

$$l = 0, \text{ егер: } O_{\text{факт}}^{\text{төмен}} = 0$$

(оң теңгерімсіздік, берілген сағаттағы теңгерімдеу аймағындағы ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған оң теңгерімсіздіктерді шегергенде, осы теңгерімдеу аймағындағы электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі оның теңгерімдеу аймағында берілген төмендеу теңгеріміне қатысуға өтінімі іске қосылған бір сағат ішінде не осы сағатта жасаған, керісінше, бұл субъект теріс теңгерімсіздік жасады).

70. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілерінің теңгерімдеуші электр энергиясын өткізуіне (сатуына) және олардың теңгерімдеуші электр энергиясы нарығында теріс теңгерімсіздіктерді сатып алуына жүйелік оператордың жедел-ақпараттық кешенімен біріздендірілген диспетчерлік басқарудың жедел-ақпараттық кешені болған кезде ғана жол беріледі.

10-параграф. Жүйелік оператордың осы энергия жүйелерімен өзара іс-қимыл шеңберінде көрші мемлекеттердің энергия жүйелерінен теңгерімдеу аймағында тәуліктің бір сағаты ішінде алған реттеу бойынша төлем сомаларын есептеу

71. Жүйелік оператордың осы энергожүйелермен өзара іс-қимылы шеңберінде көрші мемлекеттердің энергожүйелерінен теңгерімдеу аймағында тәуліктің бір сағаты ішінде алған реттеуі (теңгерімдеу аймағының алынған теңгерімсіздігінің нақты мәні) осы теңгерімдеу аймағы үшін тәуліктің осы сағаты үшін мынадай екі тауар түрінде электр энергиясының теңгерімдеуші нарығында ресімделеді:

1) электр энергиясының теңгерімдеуші нарығында жүйелік оператор теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына сатқан теңгерімдеуші электр энергиясы, оның осы теңгерімдеу аймағы үшін тәуліктің осы сағатындағы көлемі Ресей Федерациясымен шекарадағы оң ауытқу мәнінен және ОА-мен шекарадағы оң ауытқу мәнінен тұрады;

2) теңгерімдеуші нарықтың есептеу орталығынан электр энергиясының теңгерімдеуші нарығында жүйелік оператор сатып алған теріс теңгерімсіздік, оның осы теңгерімдеу аймағы үшін тәуліктің осы сағатындағы көлемі Ресей Федерациясымен шекарадағы теріс ауытқу мәнінен және ОА-мен шекарадағы теріс ауытқу мәнінен тұрады.

72. Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы жүйелік операторға тәуліктің бір сағатында теңгерімдеу аймағында сатылған және тәуліктің осы сағатында Ресей Федерациясымен шекарадағы оң ауытқуға сәйкес келетін теңгерімдеуші электр энергиясы үшін төлейтін баға осы Ереженің 5-қосымшасына сәйкес анықталған осы сағат үшін Ресей Федерациясынан электр энергиясын сатып алу бағасы ретінде анықталады.

Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы теңгерімдеу аймағында тәуліктің бір сағаты үшін сатылған және тәуліктің осы сағаты үшін ОА шекарасындағы оң ауытқуға сәйкес келетін теңгерімдеуші электр энергиясы үшін Жүйелік операторға төлейтін баға, жүйелік оператор мен Орталық Азияның шаруашылық жүргізуші субъектілері арасында жасалған электр энергиясының жоспардан тыс ағындарын реттеу үшін электр энергиясын сатып алуға арналған шарттарда көрсетілген электр энергиясын сатып алуға арналған бағалардың ең азы ретінде айқындалады.

73. Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы жүйелік операторға тәулік сағатына теңгерімдеу аймағында сатылған теңгерімдеуші электр энергиясы үшін төлейтін соманы теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы мынадай формула бойынша есептейді:

$$S_{\text{ЭЭТ}}^{\text{ЖО}} = C_{\text{сағ}(+)}^{\text{РФ}} * \Delta_{\text{сағ}(+)}^{\text{РФ}} + C_{\text{сағ}(+).\text{min}}^{\text{ОА}} * \Delta_{\text{сағ}(+)}^{\text{ОА}}, \text{ мұнда:}$$

$\Sigma_{\text{ЭЭТ}}^{\text{ЖО}}$

- теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы жүйелік операторға теңгерімдеу аймағында тәулік сағатына сатылған теңгерімдеуші электр энергиясы үшін теңгемен төлейтін сома (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді);

$\Pi_{\text{сағ}(+)}^{\text{РФ}}$

- теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы жүйелік операторға тәуліктің бір сағатында теңгерімдеу аймағында сатылған және осы Қағидаларға 7-қосымшаға сәйкес айқындалған тәуліктің осы сағатында Ресей Федерациясымен шекарада оң ауытқуға сәйкес келетін теңгерімдеуші электр энергиясы үшін теңгемен/кВт*сағ (жүзден біріне дейін дөңгелектенеді) төлейтін баға;

$\Delta_{\text{сағ}(+)}^{\text{РФ}}$

- тәуліктің осы сағаты үшін Ресей Федерациясымен шекарадағы оң ауытқудың мәні, кВт*сағ (бүтінге дейін дөңгелектенеді);

$\Pi_{\text{сағ}(+).min}^{\text{ОА}}$

- жүйелік оператор мен Орталық Азияның шаруашылық жүргізуші субъектілері арасында жасалған электр энергиясының жоспардан тыс ағындарын реттеу үшін электр энергиясын сатып алу шарттарында көрсетілген электр энергиясын сатып алу бағасының теңгемен/кВт*сағ (жүздікке дейін дөңгелектенеді) ең азы;

$\Delta_{\text{сағ}(+).i}^{\text{ОА}}$

- тәуліктің осы сағаты үшін ОА-мен шекарадағы оң ауытқудың мәні кВт*сағ (бүтінге дейін дөңгелектенеді).

74. Жүйелік оператор теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына тәуліктің бір сағатында сатып алынған теріс теңгерімсіздік үшін төлейтін және тәуліктің осы сағатында Ресей Федерациясымен шекарадағы теріс ауытқуға сәйкес келетін баға осы Қағидаларға 7-қосымшағаа сәйкес анықталған осы сағат үшін Ресей Федерациясына электр энергиясын сату бағасы ретінде анықталады.

Жүйелік оператор теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына тәуліктің бір сағаты үшін теңгерімдеу аймағында сатып алынған және тәуліктің осы сағаты үшін ОА шекарасындағы теріс ауытқуға сәйкес келетін теріс теңгерімсіздік үшін төлейтін баға жүйелік оператор мен Орталық Азияның шаруашылық жүргізуші субъектілері арасында жасалған электр энергиясының жоспардан тыс ағындарын реттеу үшін электр энергиясын сатуға арналған шарттарда көрсетілген бағалардың ең азы ретінде айқындалады.

75. Жүйелік оператор теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына тәулік сағатына теңгерімдеу аймағында сатып алынған теріс теңгерімсіздік үшін төлейтін соманы теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы мынадай формула бойынша есептейді:

$$S_{TT}^{ЖО} = \Pi_{сағ(-)}^{РФ} * \Delta_{сағ(-)}^{РФ} + \Pi_{сағ(-).min}^{ОА} * \Delta_{сағ(-)}^{ОА}, \quad \text{мұнда:}$$

$$S_{TT}^{ЖО}$$

- жүйелік оператор теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына тәулік сағатына теңгерімдеу аймағында сатып алынған теріс теңгерімсіздік үшін теңгемен төлейтін сома (ондыққа дейін дөңгелектенеді);

$$\Pi_{сағ(-)}^{РФ}$$

- осы Қағидаларға 5-қосымшаға сәйкес айқындалатын тәуліктің осы сағаты үшін Ресей Федерациясына электр энергиясын сату бағасы теңгемен/кВт*сағ (жүздікке дейін дөңгелектенеді);

$$\Delta_{сағ(-)}^{РФ}$$

- Ресей Федерациясымен шекарадағы теріс ауытқудың мәні (модулі), кВт*сағ (бүтінге дейін дөңгелектенеді);

$$\Pi_{сағ(-).min}^{ОА}$$

- жүйелік оператор мен Орталық Азияның шаруашылық жүргізуші субъектілері арасында жасалған электр энергиясының жоспардан тыс ағындарын реттеу үшін электр энергиясын сатуға арналған шарттарда көрсетілген электр энергиясын сатуға арналған бағалардың теңгемен/кВт*сағ (жүздікке дейін дөңгелектенеді) ең азы;

$$\Delta_{сағ(-).i}^{ОА}$$

- тәуліктің осы сағаты үшін ОА-мен шекарадағы теріс ауытқудың мәні (модулі) кВт*сағ (бүтінге дейін дөңгелектенеді).

11-параграф. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілері теңгерімсіздіктерінің сағаттық көлемдерін есептеу

76. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілері теңгерімсіздіктерінің сағаттық көлемдерін есептеуді теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы

Жүйелік оператордың деректері негізінде ай сайын, бірақ тиісті есеп айырысу кезені аяқталғаннан кейін күнтізбелік 15 (он бес) күннен кешіктірмей жүзеге асырады.

Жүйелік оператор операциялық тәуліктен кейін күнтізбелік бір күн ішінде теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына электр энергиясын бақылау мен есепке алудың автоматтандырылған жүйесі бар теңгерімдеуші нарық субъектілері бойынша генерация-тұтыну деректерін ұсынады. Бұл ретте жүйелік оператор ЭКЕАЖ деректерін ұсынған кезде оларға өзгерістер енгізуге және оларды түзетуге құқылы емес.

77. Теңгерімдеудің әртүрлі аймақтарында электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісі жасайтын теңгерімсіздіктер бір-бірінен тәуелсіз болып табылады, әрбір теңгерімдеу аймағында жеке есептеледі және есепке алынады.

78. Теңгерімдеу аймағында операциялық тәулік сағатында электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісі жасаған теңгерімсіздік формула бойынша айқындалады:

$$T = (\Gamma_{\text{жоспарлы}} - T_{\text{жоспарлы}}) - (\Gamma_{\text{факт}} - T_{\text{факт}}), \quad \text{мұнда:}$$

T - электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің теңгерімдеу аймағындағы операциялық тәулік сағатында кВт*сағ -та жасаған теңгерімсіздігі (бүтінге дейін дөңгелектенеді);

$$(\Gamma_{\text{жоспарлы}} - T_{\text{жоспарлы}})$$

- осы теңгерімдеу аймағында орналасқан генерация-тұтыну объектілеріне сәйкес келетін операциялық тәуліктің осы сағаты үшін электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің кВт*сағ (бүтінге дейін дөңгелектенеді) генерация-тұтынудың жоспарлы сальдосы;

$$(\Gamma_{\text{факт}} - T_{\text{факт}})$$

- осы теңгерімдеу аймағында орналасқан генерация-тұтыну объектілеріне сәйкес келетін операциялық тәуліктің осы сағаты үшін электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің нақты генерация-тұтыну сальдосы кВт*сағ (бүтінге дейін дөңгелектенеді);

$$\Gamma_{\text{жоспарлы}}$$

- осы теңгерімдеу аймағында орналасқан генерация-тұтыну объектілеріне сәйкес келетін электр энергиясын генерация-тұтынудың сағаттық тәуліктік кестесінде операциялық тәуліктің осы сағаты үшін жүйелік оператор бекіткен электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің электр энергиясын өндіру мәні кВт

*сағ (бүтінге дейін дөңгелектенеді);

$T_{\text{жоспарлы}}$

- электр энергиясын генерация-тұтынудың сағаттық тәуліктік кестесінде операциялық тәуліктің осы сағаты үшін жүйелік оператор бекіткен электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің электр энергиясын тұтыну мәні, оның осы теңгерімдеу аймағында орналасқан генерация-тұтыну объектілеріне кВт*сағ (бүтінге дейін дөңгелектенеді) сәйкес келеді;

$\Gamma_{\text{факт}}$

- операциялық тәуліктің осы сағатында электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің осы теңгерімдеу аймағында орналасқан генерация-тұтыну объектілеріне сәйкес келетін электр энергиясын өндірудің нақты мәні кВт*сағ (бүтінге дейін дөңгелектенеді);

$T_{\text{факт}}$

- операциялық тәуліктің осы сағаты үшін электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің осы теңгерімдеу аймағында орналасқан генерация-тұтыну объектілеріне сәйкес келетін электр энергиясын тұтынудың нақты мәні кВт*сағ (бүтінге дейін дөңгелектенеді).

79. Теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерін және теңгерімдеуші электр энергиясы нарығы субъектілерінің теңгерімсіздіктерін есептеу үшін теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына жүйелік оператор ұсынатын деректер (бұдан әрі – бастапқы деректер) өткен есеп айырысу кезеңінің әрбір сағаты үшін мынадай ақпаратты қамтиды:

1) электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының әрбір субъектісінің және оның генерация-тұтыну объектілерінің нақты теңгерімдеу аймағында (нақты аймақтарында) нақты орналасуы туралы ақпарат;

2) электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілерін генерациялау мен тұтынудың, оның ішінде осы субъектілерді генерация-тұтыну объектілері бойынша бөлудегі жоспарлы және нақты мәндері туралы ақпарат;

3) қолданыстағы теңгерімдеу аймақтары (жаңа уақытша және базалық) туралы ақпарат;

4) тиісті физикалық реттеу қорытындылары бойынша әрбір теңгерімдеу аймағында есептік кезеңнен өткен әрбір сағаттың бағыты туралы ақпарат;

5) жүйелік операторға жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімдер және төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімдер (осы өтінімдерге жүргізілген түзетулерді ескере отырып), теңгерімдеудің әрбір аймағы бойынша бөлу туралы ақпарат;

6) жүйелік операторға жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімдер және төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімдер, теңгерімдеудің әрбір аймағы бойынша бөлу туралы ақпарат;

7) әрбір теңгерімдеу аймағының алынған теңгерімсіздіктері туралы ақпарат;

8) Ресей Федерациясымен шекарадағы ауытқулар және осы ауытқулардың бағалары туралы ақпарат, Қазақстан БЭЖ-мен шекарадағы Қазақстан БЭЖ-мен шекарадағы электр энергиясының нақты сағаттық мемлекетаралық сальдосының ауытқуын өтеу үшін электр энергиясын сатып алу-сату шарттарына сәйкес жүйелік оператор мен Ресей Федерациясының тиісті шаруашылық жүргізуші субъектілері арасында жасалған жоспарлардан, ҚР БЭЖ-нің Солтүстік және батыс аймақтары бойынша бөліністе, осы Қағидалардың 7-қосымшасында көрсетілген формулаларда пайдаланылатын барлық құрамдас бөліктердің толық жазылуы бар ақпарат;

9) Орталық Азияның жүйелік операторы мен шаруашылық жүргізуші субъектілері арасында жасалған электр энергиясының жоспардан тыс ағындарын реттеу үшін электр энергиясын сатуға арналған шарттарда көрсетілген электр энергиясын сатуға арналған бағалардың ең азы және жоспардан тыс ағындарды реттеу үшін электр энергиясын сатып алуға арналған шарттарда көрсетілген электр энергиясын сатып алуға арналған бағалардың ең азы ОА-мен шекарадағы ауытқулар туралы ақпарат (жүйелік оператордың ЭКЕАЖ деректері бойынша) электр энергиясын, жүйелік оператор мен Орталық Азияның шаруашылық жүргізуші субъектілері арасында жасалған (бұл ақпарат сондай-ақ өткен есептік кезеңде (күнтізбелік айда) тұтастай ұсынылады);

10) ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілерінің ауытқулары туралы ақпаратты қамтиды.

80. Теңгерімдеу аймағындағы электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің генерациясы мен тұтынуының нақты сағаттық мәндері келісілген хаттамалар бойынша сағаттық есепке алу деректерін Жүйелік оператордың ЭКЕАЖ орталық дерекқорына беруді қамтамасыз ететін оның ЭКЕАЖ деректері бойынша айқындалады.

Жүйелік оператордың ЭКЕАЖ орталық деректер базасында электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің ЭКЕАЖ-ден көрсетілген сағаттық есепке алу деректері болмаған кезде есептік кезеңдегі (күнтізбелік айдағы) теңгерімдеу аймағында электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің генерациясының (тұтынуының) нақты сағаттық мәндері оның осы теңгерімдеу аймағындағы электр энергиясының генерациясы (тұтыну көлемінің нақты мәнінің туындысы ретінде айқындалады) көлемінің есептік кезеңдегі (күнтізбелік айдағы) нақты мәнінің, МВт*сағ-қа (тиісті есептеу аспаптарына сәйкес) бөлінген көбейтіндісі ретінде айқындалады 1 (бір) сағатқа және Жүйелік оператормен келісілген осы есептік кезеңге (күнтізбелік айға) сәйкес келетін өңірлік жүктеме бейініне.

Өңірлік жүктеме бейіндері Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2015 жылғы 27 ақпандағы № 152 бұйрығымен (Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің мемлекеттік тізілімінде 2015 жылғы 27 ақпандағы № 88792 болып тіркелген) бекітілген Электр қуаты нарығын ұйымдастыру және оның жұмыс істеу қағидаларына сәйкес айқындалады.

81. Бастапқы деректерді жүйелік оператор теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына ай сайын, бірақ тиісті есеп айырысу кезеңі аяқталғаннан кейін күнтізбелік 19 (он тоғыз) күннен кешіктірмей ұсынады.

12-параграф. ҚР БЭЖ теңгерімсіздігі және оларды қаржылық реттеу

82. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектілері және теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы теңгерімдеуші электр энергиясының теңгерімдеуші нарығында теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерін және электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілерінің теңгерімдеуші электр энергиясының теңгерімсіздігін физикалық реттеу нәтижелері бойынша жүзеге асыратын теңгерімдеуші электр энергиясының есептік орталығы жүзеге асыратын теңгерімдеуші электр энергиясы мен теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу-сату жөніндегі өзара қаржылық міндеттемелерді алады.

83. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектілері меншік нысанына қарамастан, теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығынан Заңның 15-10-бабының 5-тармағына және осы Қағидаларға сәйкес айқындалған бағалар бойынша және тәртіппен олар жіберген сағаттық оң теңгерімсіздіктер көлемінде теңгерімдеуші электр энергиясын сатып алуға міндетті.

Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектілері меншік нысанына қарамастан теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына өздері жіберген сағаттық теріс теңгерімсіздіктерді Заңның 15-10-бабының 5-тармағына және осы Қағидаларға сәйкес айқындалған бағалар бойынша және тәртіппен сатуға міндетті.

84. Осы Қағидалардың 83-тармағында көрсетілген жіберілген (жасалған) теңгерімсіздіктер ретінде электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектілері олардың жоғарылатып (төмендетіп) теңгерімдеуге қатысуға берген тиісті өтінімдері іске қоспаған сағаттарда немесе олар жоғарылатып (төмендетіп) теңгерімдеуге қатысуға берген тиісті өтінімдер бермеген сағаттарда жіберген (жасаған) теңгерімсіздіктер қабылданады (пайдаланылады).

85. Электр энергиясының коммерциялық экспорты шартының (бұдан әрі-ОА) шеңберінде басқа мемлекеттің (ОА) ұйымына (тұтынушысына) электр энергиясын жеткізуді жүзеге асыратын электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі – экспорт шарты) өзінің теңгерімсіздіктері үшін жауапкершіліктен басқа (Қазақстан Республикасының аумағында) осы мемлекеттің энергожүйесімен теңгерімдеу аймағының (ОА) шекарасындағы электр энергиясының сальдо-ағындарының осы

ұйымның экспорт шартында көрсетілген Қазақстан Республикасынан электр энергиясы импортының көлемдерінен ауытқуына байланысты ауытқулары үшін де жауапты болады.

Бұл ретте экспорт шарттары бойынша электр энергиясын жеткізудің нақты сағаттық көлемі электр энергиясын генерация-тұтынудың тиісті тәуліктік кестелерінде көрсетілген электр энергиясын жеткізудің тиісті жоспарлы сағаттық көлемдеріне (экспорт шарттары бойынша) тең болып қабылданады.

86. Электр энергиясының коммерциялық импорты шартының (бұдан әрі-ОА) шеңберінде басқа мемлекеттің (ОА) ұйымынан (өндірушісінен) электр энергиясын қабылдауды жүзеге асыратын электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі – импорт шарты), өзінің теңгерімсіздіктері үшін жауапкершіліктен басқа (Қазақстан Республикасының аумағында), сондай-ақ осы мемлекеттің энергия жүйесімен теңгерімдеу аймағының (ОА) шекарасындағы электр энергиясының сальдо-ағындарының осы ұйымның импорт шартында көрсетілген электр энергиясы экспортының көлемдерінен ауытқуына байланысты ауытқулары үшін жауапты болады.

Бұл ретте импорт шарттары бойынша электр энергиясын жеткізудің нақты сағаттық көлемі электр энергиясын генерация-тұтынудың тиісті тәуліктік кестелерінде көрсетілген электр энергиясын жеткізудің тиісті жоспарлы сағаттық көлемдеріне (импорт шарттары бойынша) тең болып қабылданады.

87. ЖҚАР жүйесін басқаратын энергия өндіруші ұйымдар ARCHM жүйесінің әсерінен туындаған барлық теріс теңгерімсіздіктерді теңгерімдеуші электр энергиясының шекті тарифі бойынша теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына сатады.

ЖҚАР жүйесін басқаратын энергия өндіруші ұйымдар ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған барлық оң теңгерімсіздіктерді теңгерімдеуші электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының есеп айырысу орталығынан нөлдік бағамен тиісті көлемде сатып алу арқылы жабады.

88. Энергия беруші ұйымдар өздерінің барлық теріс теңгерімсіздіктерін теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына электр энергиясын сатуға арналған электр энергиясын бірыңғай сатып алушының болжамды бағасы бойынша сатады.

Энергия беруші ұйымдар электр энергиясын сатуға арналған электр энергиясын бірыңғай сатып алушының болжамды бағасы бойынша тиісті көлемде теңгерімдеуші электр энергиясын теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығынан сатып алу арқылы өздерінің барлық оң теңгерімсіздіктерін жабады.

89. Теңгерімдеуші электр энергиясын және теңгерімдеуші нарық субъектісінің теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығымен теріс теңгерімсіздіктерін сатып алу-сату көлемі әрбір теңгерімдеу аймағы үшін жеке есептеледі.

90. Есеп айырысу орталығы электр энергиясының теңгерімдеуші нарық субъектілерінен жоғарылатуға арналған сағат ретінде айқындалған тәуліктен бұрын

теңгерімдеу аймағында сатылған теріс теңгерімсіздікті сатып аатын бағаны (емес туындаған әсерімен жүйесін ЖҚАР), теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы мына формула бойынша есептейді:

$$B_{\text{сағ}(-)}^{(t)} = \frac{\sum_{i=1}^n (S_{\text{ТЭЭ}.i})}{\sum_{i=1}^n (O_{\text{факт}.i}^{\text{жоғары}})} + \frac{(S_{\text{ТЭЭ}}^{\text{ЖО}} - S_{\text{ТТ}}^{\text{ЖО}})}{\Delta_{\text{сағ}}^{\text{РФ}} + \Delta_{\text{сағ}}^{\text{ОА}}} * l,$$

мұнда:

$B_{\text{сағ}(-)}^{(t)}$

- теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісінен тәуліктің бір сағаты ретінде айқындалған теңгерімдеу аймағында сатылған теріс теңгерімсіздікті (ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындамаған) теңгемен/кВт*сағ атпен (жүздікке дейін дөңгелектенеді) сатып алатын баға;

$S_{\text{ТЭЭ}.i}$

- теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының i субъектісіне тәуліктің осы сағаты үшін теңгерімдеу аймағында сатылған теңгерімдеуші электр энергиясы үшін теңгемен төлейтін сома (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді);

$\sum_{i=1}^n$

- i бойынша сомасы;

i

- 1-ден n -ге дейін өзгертін реттік нөмір;

n

- осы сағат ішінде теңгерімдеуші нарықтың есептеу орталығына теңгерімдеу аймағындағы теңгерімдеуші электр энергиясын сатқан электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілерінің саны;

$S_{\text{ТЭЭ}}^{\text{ЖО}}$

- теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы жүйелік операторға тәуліктің осы сағаты үшін теңгерімдеу аймағында сатылған теңгерімдеуші электр энергиясы үшін (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді) теңгемен төлейтін сома (егер осы сағат ішінде

жүйелік оператор теңгерімдеуші электр энергиясын сатпаса, нөлге теңестіріледі);

$S_{TT}^{ЖО}$

- жүйелік оператор теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына тәуліктің осы сағаты үшін сатып алынған теріс теңгерімсіздік үшін (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді) теңгемен төлейтін сома (егер осы сағат ішінде жүйелік оператор теріс теңгерімсіздікті сатып алмаса, нөлге теңестіріледі);

$O_{\text{факт.}i}^{\text{жоғары}}$

- электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының i -ші субъектісінің теңгерімдеу аймағында тәуліктің осы сағатында, кВт*сағ -та (бүтінге дейін дөңгелектенеді) жоғарылатып (теңгерімдеуші электр энергиясын сату көлемі) теңгерімдеудің нақты көлемі;

$\Delta_{\text{сағ}}^{РФ}$

- жүйелік оператордың мәліметтері бойынша тәуліктің осы сағатында Ресей Федерациясымен шекарадағы ауытқу мәні (бүтінге дейін дөңгелектенеді), кВт*сағ (теріс мәнмен бұл термин нөлге тең);

$\Delta_{\text{сағ}}^{ЦА}$

- жүйелік оператордың ЭАКЕЖ деректері бойынша тәуліктің бір сағаты үшін ОА-мен шекарадағы ауытқу мәні (бүтінге дейін дөңгелектенеді), кВт*сағ (теріс мән кезінде бұл термин нөлге теңестіріледі);

l .

- келесі мәндерді қабылдайтын өлшемсіз коэффициент:

$$l = 0, \text{ кезінде } \sum_{i=1}^n \left(O_{\text{факт.}i}^{\text{жоғары}} \right) > 0,$$

$$l = 1, \text{ кезінде } \sum_{i=1}^n \left(O_{\text{факт.}i}^{\text{жоғары}} \right) = 0.$$

$$\sum_{i=1}^n \left(O_{\text{факт.}i}^{\text{жоғары}} \right) = 0,$$

осы тармақта көрсетілген формуланың бірінші құрамдас бөлігі (бірінші бөлшек) нөлге тең.

Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 20.02.2015 жылғы №106 бұйрығымен (Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде 2015 жылғы 26 наурызда № 10531 болып тіркелген) бекітілген Электр энергиясының көтерме сауда нарығын ұйымдастыру және жұмыс істеу қағидаларына сәйкес айқындалған есепті кезеңнің осы сағатына электр энергиясын бірыңғай сатып алушының базалық бағасының болжамды мәні.

Бұл тармақ энергия беруші ұйымдардың теңгерімсіздіктеріне және ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған теңгерімсіздіктерге қолданылмайды.

91. Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісіне теңгерімдеу аймағында тәулік сағаты ретінде айқындалған тәулік сағаты үшін сатылған теріс теңгерімсіздік (ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындамаған) үшін төлейтін соманы теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы мынадай формула бойынша есептейді:

$$S_{\text{сағ}(-)}^{(t)} = B_{\text{сағ}(-)}^{(t)} * \Delta_{\text{сағ}(-)}^{(t)},$$

мұнда:

$$S_{\text{сағ}(-)}^{(t)}$$

- теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісіне теңгерімдеу аймағында тәуліктің бір сағаты үшін сатылған теріс теңгерімсіздік (ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындамаған) үшін теңгемен төлейтін сома (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді);

$$B_{\text{сағ}(-)}^{(t)}$$

- теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісінен тәуліктің осы сағаты үшін теңгемен/кВт*сағ (жүздікке дейін дөңгелектенеді) теңгерімдеу аймағында сатылған теріс теңгерімсіздікті (ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындамаған) сатып алатын баға;

$$\Delta_{\text{сағ}(-)}^{(t)}$$

- теңгерімдеу аймағындағы электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі кВт*сағ (бүтінге дейін дөңгелектенеді) арттыру сағаты ретінде айқындалған тәуліктің осы сағаты үшін жасаған теріс теңгерімсіздіктің (ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындамаған) мәні (модулі).

Бұл тармақ энергия беруші ұйымдардың теңгерімсіздіктеріне және ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған теңгерімсіздіктерге қолданылмайды.

92. Теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісі теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына теңгерімдеуші электр энергиясы үшін (ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындамаған оң теңгерімсіздікке байланысты) теңгерімдеу аймағында тәуліктің бір сағаты үшін сатып алынған, өсуге арналған сағат ретінде айқындалған бағаны теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы мынадай формула бойынша есептейді:

$$B_{\text{сағ}(+)}^{(\uparrow)} = \frac{\sum_{i=1}^n (S_{\text{ээт}.i}) + (S_{\text{ээт}}^{\text{ЖО}} - S_{\text{тт}}^{\text{ЖО}}) + S_{\text{сағ}(-).\Sigma}^{(\uparrow)} - S_{\text{сағ}}^{\text{РЦ}}}{\Delta_{\text{сағ}(+)}^{\text{ҚР}} - \Delta_{\text{сағ}(+).\Sigma}^{\text{ЭТК}} - \Delta_{\text{сағ}(+).\Sigma}^{\text{ЖҚАР}}}, \text{ мұнда:}$$

$B_{\text{сағ}(+)}^{(\uparrow)}$

- теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісі теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына теңгерімдеуші электр энергиясы үшін (ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындамаған оң теңгерімсіздікке байланысты) теңгерімдеу аймағында тәуліктің бір сағаты ретінде айқындалған теңгемен/кВт*сағ атпен сатып алынған баға (жүздікке дейін дөңгелектенеді);

$S_{\text{ээт}.i}$

- теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының i субъектісіне тәуліктің осы сағаты үшін теңгерімдеу аймағында сатылған теңгерімдеуші электр энергиясы үшін теңгемен төлейтін сома (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді);

$\sum_{i=1}^n$ – i бойынша сомасы;

i

- 1-ден n -ге дейін өзгертін реттік нөмір;

n

- тәуліктің осы сағаты үшін теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына теңгерімдеу аймағындағы теңгерімдеуші электр энергиясын сатқан электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілерінің саны;

$S_{\text{ээт}}^{\text{ЖО}}$

- теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы жүйелік операторға тәуліктің осы сағаты үшін теңгерімдеу аймағында сатылған теңгерімдеуші электр энергиясы үшін (

оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді) теңгемен төлейтін сома (егер осы сағат ішінде жүйелік оператор теңгерімдеуші электр энергиясын сатпаса, нөлге теңестіріледі);

$$S_{\text{TT}}^{\text{ЖО}}$$

- жүйелік оператор теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына тәуліктің осы сағаты үшін сатып алынған теріс теңгерімсіздік үшін (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді) теңгемен төлейтін сома (егер осы сағат ішінде жүйелік оператор теріс теңгерімсіздікті сатып алмаса, нөлге теңестіріледі);

$$S_{\text{сағ}(-).\Sigma}^{(\uparrow)}$$

- теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектілеріне тәуліктің осы сағаты үшін теңгерімдеу аймағында сатылған теріс теңгерімсіздіктер (ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындамаған) үшін теңгемен төлейтін сома (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді);

$$S_{\text{сағ}}^{\text{ЕО}}$$

- тәуліктің осы сағатында (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді) теңгерімдеу нарығының есеп айырысу орталығының теңгемен туындаған шығындары (кірістері) (оң және теріс мәндерді де қабылдай алады);

$$\Delta_{\text{сағ}(+)}^{\text{ҚР}}$$

- осы сағат ішінде теңгерімдеу аймағында электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілері жасаған барлық оң теңгерімсіздіктердің сомасы кВт*сағ (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді);

$$\Delta_{\text{сағ}(+).\Sigma}^{\text{ЭТК}}$$

- электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының басқа субъектілерімен жауапкершілік беру шартын жасасқан энергия беруші ұйымдар жасаған оң теңгерімсіздіктерді қоспағанда, осы сағат ішінде энергия беруші ұйымдар теңгерімдеу аймағында жасаған барлық оң теңгерімсіздіктердің кВт*сағ сомасы (бүтінге дейін дөңгелектенеді);

$$\Delta_{\text{сағ}(+).\Sigma}^{\text{ЖҚАР}}$$

- осы сағаттағы теңгерімдеу аймағында осы ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған ЖҚАР жүйесін басқарумен жұмыс істейтін электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілерінің барлық оң теңгерімсіздіктерінің сомасы кВт*сағ (бүтінге дейін дөңгелектенеді).

$$B_{\text{сағ}(+)}^{(t)}$$

- теріс мәнмен, ол нөлге тең.

Бұл тармақ энергия беруші ұйымдардың теңгерімсіздіктеріне және ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған теңгерімсіздіктерге қолданылмайды.

93. Теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісі теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына теңгерімдеуші электр энергиясы үшін төлейтін соманы (ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындамаған оң теңгерімсіздікке байланысты) теңгерімдеу аймағында тәуліктің бір сағаты үшін сатып алынған, жоғарылатуға арналған сағат ретінде айқындалған соманы теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы мынадай формула бойынша есептейді:

$$S_{\text{сағ}(+)}^{(t)} = B_{\text{сағ}(+)}^{(t)} * \Delta_{\text{сағ}(+)}^{(t)}$$

мұнда:

$$S_{\text{сағ}(+)}^{(t)}$$

- теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісі теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына теңгерімдеуші электр энергиясы үшін (ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындамаған оң теңгерімсіздікке байланысты) теңгерімдеу аймағында тәуліктің бір сағаты үшін сатып алынған теңгемен (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді) төлейтін сома;

$$B_{\text{сағ}(+)}^{(t)}$$

- теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісі теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына теңгерімдеуші электр энергиясы үшін (ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындамаған оң теңгерімсіздікке байланысты) теңгерімдеу аймағында тәуліктің бір сағаты ретінде белгіленген теңгемен/кВт*сағ атпен сатып алынған (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді) төлейді;

$$\Delta_{\text{сағ}(+)}^{(t)}$$

- теңгерімдеу аймағындағы электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі кВт*сағ (бүтінге дейін дөңгелектенеді) жоғарылату сағаты ретінде айқындалған тәуліктің осы сағаты үшін жасаған оң теңгерімсіздіктің мәні (ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындамаған).

Бұл тармақ энергия беруші ұйымдардың теңгерімсіздіктеріне және ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған теңгерімсіздіктерге қолданылмайды.

94. Теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісі теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына теңгерімдеуші электр энергиясы үшін (ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындамаған оң теңгерімсіздікке байланысты) теңгерімдеу аймағында тәуліктің бір сағаты үшін сатып алынған, төмендеу сағаты ретінде айқындалған бағаны теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы мынадай формула бойынша есептейді:

$$B_{\text{сағ}(+)}^{(d)} = \frac{\sum_{i=1}^p (S_{\text{тт}.i})}{\sum_{i=1}^p (O_{\text{факт}.i}^{\text{төмен}})} + \frac{(S_{\text{тт}}^{\text{жо}} - S_{\text{ээт}}^{\text{жо}})}{(-\Delta_{\text{сағ}}^{\text{рф}} - \Delta_{\text{сағ}}^{\text{оа}})} * m,$$

мұнда:

$$B_{\text{сағ}(+)}^{(d)}$$

- теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісі теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына теңгерімдеуші электр энергиясы үшін (ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындамаған оң теңгерімсіздікке байланысты) теңгемен/кВт*сағ төмендеу сағаты ретінде айқындалған тәуліктің бір сағаты үшін сатып алынған баға (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді);

$$S_{\text{тт}.i}$$

- электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының i -субъектісі теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына тәуліктің осы сағаты үшін теңгерімдеу аймағында сатып алынған теріс теңгерімсіздік үшін теңгемен төлейтін сома (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді);

$$\sum_{i=1}^n - i \text{ бойынша сомасы;}$$

;

i

- 1-ден p -ге дейін өзгертін реттік нөмір;

p - тәуліктің осы сағаты үшін теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығынан теңгерімдеу аймағындағы теріс теңгерімсіздіктерді сатып алған электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілерінің саны;

$$S_{\text{тт}}^{\text{жо}}$$

- жүйелік оператор теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына тәуліктің осы сағаты үшін сатып алынған теріс теңгерімсіздік үшін (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді) теңгемен төлейтін сома (егер осы сағат ішінде жүйелік оператор теріс

теңгерімсіздікті сатып алмаса, нөлге теңестіріледі);

$S_{\text{ЭЭТ}}^{\text{ЖО}}$

- теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы жүйелік операторға тәуліктің осы сағаты үшін теңгерімдеу аймағында сатылған теңгерімдеуші электр энергиясы үшін (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді) теңгемен төлейтін сома (егер осы сағат ішінде жүйелік оператор теңгерімдеуші электр энергиясын сатпаса, нөлге теңестіріледі);

$O_{\text{факт.}i}^{\text{Төмен}}$

- электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының I субъектісінің теңгерімдеу аймағында тәуліктің осы сағаты үшін кВт*сағ (бүтінге дейін дөңгелектенеді) төмендетіптеңгерімдеудің нақты көлемі (теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу көлемі);

$\Delta_{\text{сағ}}^{\text{РФ}}$

- жүйелік оператордың мәліметтері бойынша тәуліктің осы сағатында Ресей Федерациясымен шекарадағы ауытқу мәні (бүтінге дейін дөңгелектенеді), кВт*сағ (оң мәнмен бұл термин нөлге тең);

$\Delta_{\text{сағ}}^{\text{ОА}}$

- жүйелік оператордың ЭКЕАЖ деректері бойынша тәуліктің бір сағаты үшін ОА-мен шекарадағы ауытқу мәні (бүтінге дейін дөңгелектенеді), кВт*сағ (оң мәнмен бұл термин нөлге теңестіріледі);

m - келесі мәндерді қабылдайтын өлшемсіз коэффициент:

$$m = 0, \sum_{i=1}^p (O_{\text{факт.}i}^{\text{Төмен}}) > 0,$$

$$m = 1, \sum_{i=1}^p (O_{\text{факт.}i}^{\text{Төмен}}) = 0.$$

$\sum_{i=1}^p (O_{\text{факт.}i}^{\text{Төмен}})$

= 0, осы тармақта көрсетілген формуланың бірінші құрамдас бөлігі (бірінші бөлшек) нөлге тең.

$$\sum_{i=1}^n (O_{\text{факт.}i}^{\text{Жоғары}}) = 0, \text{ и } (S_{\text{ОД}}^{\text{CO}} - S_{\text{БЭЭ}}^{\text{CO}}) \leq 0, \text{ мәні } B_{\text{сағч}(-)}^{(1)}$$

Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 20.02.2015 жылғы №106 бұйрығымен (Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде 2015 жылғы 26 наурызда

№ 10531 болып тіркелген) бекітілген Электр энергиясының көтерме сауда нарығын ұйымдастыру және жұмыс істеу қағидаларына сәйкес айқындалған есепті кезеңнің осы сағатына электр энергиясын бірыңғай сатып алушының базалық бағасының болжамды мәніне теңестіріледі.

Бұл тармақ энергия беруші ұйымдардың теңгерімсіздіктеріне және ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған теңгерімсіздіктерге қолданылмайды.

95. Теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісі теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына теңгерімдеуші электр энергиясы үшін (ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындамаған оң теңгерімсіздікке байланысты) теңгерімдеу аймағында тәуліктің бір сағаты үшін сатып алынған, төмендеу сағаты ретінде айқындалған соманы теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы мынадай формула бойынша есептейді:

$$S_{\text{сағ}(+)}^{(↓)} = B_{\text{сағ}(+)}^{(↓)} * \Delta_{\text{сағ}(+)}^{(↓)},$$

мұнда:

$$S_{\text{сағ}(+)}^{(↓)}$$

- теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісі теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына теңгерімдеуші электр энергиясы үшін (ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындамаған оң теңгерімсіздікке байланысты) теңгерімдеу аймағында тәуліктің бір сағаты үшін сатып алынған теңгемен (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді) төлейтін сома;

$$B_{\text{сағ}(+)}^{(↓)}$$

- теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісі теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына теңгерімдеуші электр энергиясы үшін (ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындамаған оң теңгерімсіздікке байланысты) теңгерімдеу аймағында тәулік сағаты ретінде белгіленген тәулік ішінде теңгемен/кВт*сағ атпен сатып алынған (бүтінге дейін дөңгелектенеді) төлейді;

$$\Delta_{\text{сағ}(+)}^{(↓)}$$

- теңгерімдеу аймағындағы электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі кВт*сағ (бүтінге дейін дөңгелектенеді) төмендеу сағаты ретінде айқындалған тәуліктің осы сағаты үшін жасаған оң теңгерімсіздіктің мәні (ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындамаған).

Бұл тармақ энергия беруші ұйымдардың теңгерімсіздіктеріне және ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған теңгерімсіздіктерге қолданылмайды.

96. Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы теңгерімдеуші нарық субъектісінен электр энергиясының теріс теңгерімсіздігін (ЖҚАР әсерінен туындамаған) тәуліктің бір сағаты үшін теңгерімдеу аймағында сатылған, төмендетуге бір сағат ретінде айқындалған бағаны теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы мынадай формула бойынша есептейді:

$$B_{\text{сағ}(-)}^{(4)} = \frac{\sum_{i=1}^n (S_{\text{тт},i}) + (S_{\text{тт}}^{\text{ЖО}} - S_{\text{ээт}}^{\text{ЖО}}) + S_{\text{сағ}(+),\Sigma}^{(4)} + S_{\text{сағ}}^{\text{ПЦ}}}{\Delta_{\text{сағ}(-)}^{\text{ҚР}} - \Delta_{\text{сағ}(-),\Sigma}^{\text{ЭТК}} - \Delta_{\text{сағ}(-),\Sigma}^{\text{ЖҚАР}}}, \text{ мұнда:}$$

$B_{\text{сағ}(-)}^{(4)}$

- теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісінен теңгемен/кВт*сағ төмендеу сағаты ретінде айқындалған тәуліктің бір сағаты үшін теңгерімдеу аймағында сатылған теріс теңгерімсіздікті (ЖҚАР әсерінен туындамаған) сатып алатын баға (жүздікке дейін дөңгелектенеді);

$S_{\text{тт},i}$

- электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының i -субъектісі теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына тәуліктің осы сағаты үшін теңгерімдеу аймағында сатып алынған теріс теңгерімсіздік үшін теңгемен төлейтін сома (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді);

$\sum_{i=1}^p$ – i бойынша сомасы;

;

i

- 1-ден p -ге дейін өзгертін реттік нөмір;

p - тәуліктің осы сағаты үшін теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығынан теңгерімдеу аймағындағы теріс теңгерімсіздіктерді сатып алған электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілерінің саны;

$S_{\text{тт}}^{\text{ЖО}}$

- жүйелік оператор теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына тәуліктің осы сағаты үшін сатып алынған теріс теңгерімсіздік үшін (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді) теңгемен төлейтін сома (егер осы сағат ішінде жүйелік оператор теріс

теңгерімсіздікті сатып алмаса, нөлге теңестіріледі);

$S_{\text{ЭЭТ}}^{\text{ЖО}}$

- теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы жүйелік операторға тәуліктің осы сағаты үшін теңгерімдеу аймағында сатылған теңгерімдеуші электр энергиясы үшін (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді) теңгемен төлейтін сома (егер осы сағат ішінде жүйелік оператор теңгерімдеуші электр энергиясын сатпаса, нөлге теңестіріледі);

$S_{\text{сағ}(+)\Sigma}^{(4)}$

- теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектілері теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына тәуліктің осы сағаты үшін теңгерімдеу аймағында сатып алынған теңгерімдеуші электр энергиясы үшін (ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындамаған оң теңгерімсіздіктерге байланысты) теңгемен төлейтін сома (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді)

$S_{\text{сағ}}^{\text{ЕО}}$

- тәуліктің осы сағатында (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді) теңгерімдеу нарығының есеп айырысу орталығының теңгемен туындаған шығындары (кірістері) (оң және теріс мәндерді де қабылдай алады);

$\Delta_{\text{сағ}}^{\text{ҚР}} (-)$

- осы сағат ішінде теңгерімдеу аймағында электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілері жасаған барлық теріс теңгерімсіздіктер сомасының модулі кВт*сағ (бүтінге дейін дөңгелектенеді);

$\Delta_{\text{сағ}}^{\text{ЭТК}} (-)\Sigma$

- осы электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының басқа субъектілерімен жауапкершілікті беру шартын жасасқан энергия беруші ұйымдар жасаған теріс теңгерімсіздіктерді қоспағанда, осы сағат ішінде энергия беруші ұйымдар теңгерімдеу аймағында жасаған барлық теріс теңгерімсіздіктер сомасының модулі кВт*сағ (бүтінге дейін дөңгелектенеді);

$\Delta_{\text{сағ}}^{\text{жқар}} (-)\Sigma$

- осы сағаттағы теңгерімдеу аймағында осы ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған ЖҚАР жүйесін басқарумен жұмыс істейтін электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілерінің барлық теріс теңгерімсіздіктерінің жиынтық модулі кВт*сағ (бүтінге дейін дөңгелектенеді).

$B_{\text{сағ}(-)}^{(4)}$

- теріс мәнмен, ол нөлге тең.

Бұл тармақ энергия беруші ұйымдардың теңгерімсіздіктеріне және ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған теңгерімсіздіктерге қолданылмайды.

97. Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы теңгерімдеуші нарық субъектісіне төмендеу сағаты ретінде айқындалған тәуліктің бір сағаты үшін теңгерімдеу аймағында сатылған теріс теңгерімсіздік (ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындамаған) үшін төлейтін соманы теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы мынадай формула бойынша есептейді:

$$S_{\text{сағ}(-)}^{(4)} = B_{\text{сағ}(-)}^{(4)} * \Delta_{\text{сағ}(-)}^{(4)},$$

мұнда:

 $S_{\text{сағ}(-)}^{(4)}$

- теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісіне теңгерімдеу аймағында тәуліктің бір сағаты үшін сатылған теріс теңгерімсіздік (ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындамаған) үшін теңгемен төлейтін сома (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді);

 $B_{\text{сағ}(-)}^{(4)}$

- теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісінен тәуліктің осы сағаты үшін теңгерімдеу аймағында сатылған, теңгемен/кВт*сағ төмендеу сағаты ретінде айқындалған теріс теңгерімсіздікті (ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындамаған) сатып алатын баға (жүздікке дейін дөңгелектенеді);

 $\Delta_{\text{сағ}(-)}^{(4)}$

- теңгерімдеу аймағында электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі кВт*сағ (бүтінге дейін дөңгелектенеді) төмендетуге бір сағат ретінде айқындалған тәуліктің осы сағаты үшін жасаған теріс теңгерімсіздіктің (ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындамаған) мәні (модулі).

Бұл тармақ энергия беруші ұйымдардың теңгерімсіздіктеріне және ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған теңгерімсіздіктерге қолданылмайды.

98. Реттеусіз сағат ретінде айқындалған тәулік сағаты үшін теңгерімдеуші электр энергиясын және теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы мен теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектілері арасындағы теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу-сату жөніндегі теңгерімдеу аймағындағы барлық операциялар осы теңгерімдеу

аймағының энергия өндіруші ұйымдарының электр энергиясына орташа өлшенген шекті тарифіне тең бірыңғай баға бойынша жүзеге асырылады.

Осы тармақтың бірінші бөлігінде көрсетілген бағаны айқындау үшін таразы ретінде тиісті энергия өндіруші ұйымдардың белгіленген электр қуаттарының мәндері пайдаланылады.

99. Тәуліктің бір сағаты

$(S_{\text{сағ}}^{\text{EO}})$

, ішінде теңгерімдеу аймағында пайда болған теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығының шығындары (кірістері) мынадай формула бойынша есептеледі:

$$S_{\text{сағ}}^{\text{EO}} = S_{\text{сағ}}^{\text{ЭТК}} + S_{\text{сағ}}^{\text{ЖҚАР}} + S_{\text{сағ}}^{\text{ТНС}} - S_{\text{сағ}}^{\text{опер}}, \text{ оның ішінде:}$$

$S_{\text{сағ}}^{\text{ЭТК}}$

- теңгерімдеуші электр энергиясын сатудан және теңгерімдеу аймағындағы энергия беруші ұйымдардан теріс теңгерімсіздіктерді сатып алудан теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығының теңгемен (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді) шығындары (кірістері);

$S_{\text{сағ}}^{\text{ЖҚАР}}$

- теңгерімдеуші электр энергиясын сатудан және ЖҚАР жүйесін басқарумен жұмыс істейтін теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектілерінен теріс теңгерімсіздіктерді сатып алудан болатын теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығының тәуліктің осы сағаты үшін теңгерімдеу аймағында (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді), теңгемен шығындары (кірістері);

$S_{\text{сағ}}^{\text{ТНС}}$

- теңгерімдеуші электр энергиясын сатудан және Қазақстан Республикасының Үкіметімен өнімді бөлу туралы шарт жасасқан теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектілерінен теріс теңгерімсіздіктерді сатып алудан теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығының тәуліктің осы сағаты үшін теңгерімдеу аймағында (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді), теңгемен кірістері;

$S_{\text{сағ}}^{\text{опер}}$

- тәуліктің осы сағаты үшін теңгерімдеу аймағындағы теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығының операциялық шығындары (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді), теңгемен.

$$S_{\text{сағ}}^{\text{ЭТК}}, S_{\text{сағ}}^{\text{ЖҚАР}}, S_{\text{сағ}}^{\text{ТНС}}, S_{\text{сағ}}^{\text{опер}}$$

мәндері осы Қағидаларға 7 қосымшаға сәйкес теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы есептейді.

100. Есептік кезең үшін (күнтізбелік ай) электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің теңгерімдеуші электр энергиясы үшін теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы мекенжайына төленетін төлемінің жиынтық көлемін және осы кезеңдегі теңгерімдеу аймағында одан сатып алынған теріс теңгерімсіздіктерді теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы мынадай формула бойынша есептейді:

$$S'_{\text{ай}} = S_{\text{ай}(+)} + S_{\text{тт.ай}} + B_{(+)}^{\text{ЖҚАР}} * \Delta_{\text{ай}(+)}^{\text{ЖҚАР}}, \text{ мұнда:}$$

$$S'_{\text{ай}}$$

- есептік кезең үшін (күнтізбелік ай) электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің теңгерімдеуші электр энергиясы үшін теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы мекенжайына төленетін төлемінің жиынтық көлемі және осы кезеңдегі теңгерімдеу аймағында одан сатып алынған теріс теңгерімсіздіктер теңгемен (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді);

$$S_{\text{ай}(+)}$$

- теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісі теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына есептік кезең (күнтізбелік ай) үшін теңгерімдеу аймағында сатып алынған теңгерімдеуші электр энергиясы үшін (ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындамаған оң теңгерімсіздіктерге байланысты) теңгемен төлейтін сома (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді);

$$S_{\text{тт.ай}}$$

- электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына есептік кезең (күнтізбелік ай) үшін теңгерімдеу аймағында сатып алынған теріс теңгерімсіздіктер үшін теңгемен төлейтін сома (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді);

$$B_{(+)}^{\text{ЖҚАР}}$$

- ЖҚАР жүйесінің басқаруымен жұмыс істейтін электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісі осы ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған оң теңгерімсіздіктерге байланысты теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығынан теңгемен/кВт*сағ (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді) теңгерімдеуші электр энергиясын сатып

алатын баға;

$\Delta_{\text{ай}(+)}^{\text{ЖҚАР}}$

- есептік кезеңдегі (күнтізбелік айдағы) теңгерімдеу аймағында осы ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған ЖҚАР жүйесін басқарумен жұмыс істейтін электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің барлық оң теңгерімсіздіктерінің сомасы (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді) кВт*сағ (егер электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісі ЖҚАР жүйесін басқарумен жұмыс істемесе, нөлге теңестіріледі).

101. Теңгерімдеуші электр энергиясы үшін теңгерімдеуші нарық субъектісінің атына теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығының осы кезеңдегі теңгерімдеу аймағында сатып алған теңгерімдеуші электр энергиясы мен теріс теңгерімсіздіктері үшін төлемінің жиынтық көлемін теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы мынадай формула бойынша есептейді:

$$S''_{\text{ай}} = S_{\text{ай}(-)} + S_{\text{ээт.ай}} + B_{(-)}^{\text{ЖҚАР}} * \Delta_{\text{ай}(-)}^{\text{ЖҚАР}}, \text{ мұнда:}$$

$S''_{\text{ай}}$

- теңгерімдеуші электр энергиясы үшін теңгерімдеуші нарық субъектісінің атына теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығының осы кезеңдегі теңгерімдеу аймағында сатып алған теріс теңгерімсіздіктері үшін теңгемен (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді) есепті кезең үшін (күнтізбелік ай) жиынтық төлем көлемі;

$S_{\text{ай}(-)}$

- теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы теңгерімдеуші нарық субъектісіне есептік кезең (күнтізбелік ай) үшін теңгерімдеу аймағында сатылған теріс теңгерімсіздіктер (ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындамаған) үшін теңгемен төлейтін сома (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді);

$S_{\text{ээт.ай}}$

- теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісіне теңгерімдеу аймағында есептік кезең (күнтізбелік ай) үшін сатылған теңгерімдеуші электр энергиясы үшін теңгемен төлейтін сома (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді);

$B_{(-)}^{\text{ЖҚАР}}$

- ЖҚАР жүйесінің басқаруымен жұмыс істейтін электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісі осы ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған өзінің теріс

теңгерімсіздіктерін теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына теңгемен/кВт*сағ (оннан бір бөлігіне дейін дөңгелектенеді) сататын баға;

$\Delta_{\text{ай}(-)}^{\text{ЖҚАР}}$

- есептік кезеңдегі (күнтізбелік айдағы) теңгерімдеу аймағында осы ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған ЖҚАР жүйесін басқарумен жұмыс істейтін электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің барлық теріс теңгерімсіздіктері модульдерінің сомасы (бүтінге дейін дөңгелектенеді) кВт*сағ (егер электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісі ЖҚАР жүйесін басқарумен жұмыс істемесе, нөлге теңестіріледі).

102. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілерінің теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерінің және сағаттық теңгерімсіздіктерінің есептеулерін (бұдан әрі – есептеулер), олардың негізінде электр энергиясының теңгерімдеуші нарығында өзара есеп айырысулар жүзеге асырылады, осы Қағидаларға сәйкес теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы Жүйелік оператордың, теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығының және бірыңғай сатып алушының деректері негізінде электр энергиясының теңгерімдеуші нарық жүйесінде автоматты режимде жүзеге асырады.

103. Осы Қағидаларға сәйкес теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы жүзеге асыратын есеп айырысулардың нәтижелерін ол осы Қағидаларға 9-қосымшаға сәйкес нысан бойынша электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының әрбір субъектісі бойынша теңгерімдеуші нарық жүйесінде жариялайды.

Осы тармақтың бірінші бөлігінде көрсетілген жариялауды теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы ай сайын, бірақ тиісті есептік кезең аяқталғаннан кейін күнтізбелік 20 (жиырма) күннен кешіктірмей жүзеге асырады.

Осы тармақта көрсетілген есеп айырысу нәтижелерін жариялау теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығының ресми интернет-ресурсында да қайталанатын (сондай-ақ электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының әрбір субъектісі үшін жеке).

104. Теңгерімдеуші электр энергиясын және теріс теңгерімсіздіктерді төлеуді теңгерімдеуші электр энергиясын сатып алу-сатуға жасалған шарттар және теріс теңгерімсіздіктер, сондай-ақ қосылу шарты шеңберінде теңгерімдеуші нарыққа қатысушылар ай сайын, бірақ заңның 15-10-бабының 9-тармағына сәйкес сатып алу айы аяқталғаннан кейін күнтізбелік отыз күннен кешіктірмей жүзеге асырады.

Бұл ретте, Қазақстан Республикасының Үкіметімен өнімді бөлу туралы шарттар жасасқан электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектілері есептік кезеңнің қорытындылары бойынша теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығынан электр энергиясының теңгерімдеуші нарығында төлем алмайды, егер олардың есептік кезеңдегі теріс теңгерімсіздіктерді сатудан түскен жиынтық табысы

олардың теңгерімдеуші электр энергиясын сатып алуға арналған есепті кезеңдегі жиынтық шығындарынан асып кетсе.

Осы тармақта көрсетілген төлем Заңның 15-10-бабы 9-тармағына үшінші бөлігіне және 13-тармағының 10) тармақшасына сәйкес теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы жүргізетін қосылу шарты шеңберінде теңгерімдеуші нарыққа қатысушылар арасындағы теңгерімдеуші электр энергиясын сатып алу (сату) жөніндегі міндеттемелер және теңгерімдеуші нарықтағы теріс теңгерімсіздіктер бойынша өзара есептеулер және осы қағидалар арқылы жүзеге асырылады.

13-параграф. Теңгерімдеу аймақтарын анықтау

105. Теңгерімдеу аймақтарын жүйелік оператор айқындайды.

106. Теңгерімдеу аймақтары базалық және жаңа уақыт аймақтарына бөлінеді.

107. Теңгерімдеудің негізгі аймақтары екі аймақ:

1) Қазақстанның мынадай облыстарын қамтитын "Солтүстік-Оңтүстік" теңгерімдеу аймағы, (энергия тораптары): Ақтөбе, Қостанай, Солтүстік Қазақстан, Абай, Ұлытау, Жетісу, Ақмола, Павлодар, Шығыс Қазақстан, Қарағанды, Алматы, Жамбыл, Түркістан және Қызылорда облыстары (энергия тораптары);

2) Қазақстанның мынадай облыстарын қамтитын "Батыс" теңгерімдеу аймағы, (энергия тораптары): Батыс Қазақстан, Атырау және Маңғыстау облыстары (энергия тораптары).

108. Теңгерімдеудің базалық аймақтарын осы Қағидаларға 10-қосымшаға сәйкес ҚР БЭЖ жұмысының сенімділігі мен орнықтылығын қамтамасыз ету қажеттілігін негізге ала отырып, теңгерімдеудің жаңа уақытша аймақтарын айқындай отырып, жүйелік оператор өзгертеді.

109. Теңгерімдеудің жаңа уақытша аймақтарын айқындауды жүйелік оператор теңгерімдеуші нарық жүйесінде осы аймақтардың шекараларын көрсете отырып теңгерімдеудің жаңа уақытша аймақтарын айқындау туралы электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының барлық субъектілерін бір мезгілде хабардар ете отырып жүзеге асырады.

110. Жаңа уақытша теңгерімдеу аймақтары жұмыс істей бастайды, ал базалық теңгерімдеу аймақтары "Авария" режимі жарияланған сағаттарды қоспағанда, жаңа аймақтарды анықтау сағаты аяқталғаннан кейін өз әрекеттерін тоқтатады. "Авария" режимі жарияланған сағаттарда жаңа уақытша теңгерімдеу аймақтары жұмыс істей бастайды, ал негізгі теңгерімдеу аймақтары жаңа аймақтарды анықтау сағатының басынан бастап жұмысын тоқтатады.

111. Жаңа уақытша теңгерімдеу аймақтары өз әрекетін жояды, ал базалық теңгерімдеу аймақтары "Авария" режимі жарияланған сағаттарды қоспағанда, жүйелік оператор теңгерімдеудің жаңа уақытша аймақтарының (бұдан әрі – жаңа аймақтардың күшін жою сағаты) әрекетін жойған тәулік сағаты өткеннен кейін өз әрекетін қалпына

келтіреді. "Авария" режимі жарияланған сағаттарда жаңа уақытша теңгерім аймақтары өз әрекеттерін тоқтатады, ал негізгі теңгерім аймақтары жүйелік оператор жаңа уақыт теңгерім аймақтарының әрекетін жойған сағаттың басынан бастап өз әрекеттерін қалпына келтіреді.

112. Теңгерімдеудің жаңа уақытша аймақтарының әрекетінің күшін жоюды жүйелік оператор теңгерімдеуші нарық жүйесінде осы аймақтардың әрекетінің күшін жою туралы электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының барлық субъектілерін бір мезгілде хабардар ете отырып жүзеге асырады.

113. Теңгерімдеудің жаңа уақытша аймақтарының қолданылу уақытын (ұзақтығын) жүйелік оператор ҚР БЭЖ-дегі ағымдағы жағдайды негізге ала отырып айқындайды және жаңа аймақтарды айқындау сағатынан кейінгі тәулік сағатынан бастап есептеледі және, "Авария" режимі жарияланған сағаттарды қоспағанда жаңа аймақтарды жою сағаты өткеннен кейін аяқталады.

14-параграф. Теңгерімдеуші нарық жүйесі

114. Теңгерімдеуші нарық жүйесінің жұмысын қолдауды жүйелік оператор жүзеге асырады.

Теңгерімдеуші нарық жүйесінде жоспарлы-профилактикалық жұмыстар негізінен демалыс күндері түнгі уақытта жүргізіледі. Бұл ретте жүйелік оператор алдын ала (жоспарлы-профилактикалық жұмыстар басталғанға дейін 8 сағаттан кешіктірмей) электр энергиясының көтерме сауда нарығының субъектілерін осы жұмыстар туралы хабардар етеді.

Теңгерімдеуші нарық жүйесінде жоспарлы-профилактикалық жұмыстарды жүргізу кезінде жоғарылатып (төмендетіп) теңгерімдеуге қатысуға өтінімдер берілмейді, түзетілмейді, күші жойылмайды және іске қосылмайды, осы уақытта сатып алуға және сатуға жоспарлы өтінімдерді беру және өзектендіру де қолжетімді емес.

115. Теңгерімдеуші нарық жүйесіне электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының барлық субъектілері қол жеткізе алады.

116. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектілері теңгерімдеуші нарық жүйесінде оларды генерация-тұтыну объектілері бойынша бөлуде, сондай-ақ олардың энергия тораптары бойынша бөлінуін ескере отырып көрсетіледі.

117. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің әрбір генерация-тұтыну объектісіне теңгерімдеуші нарық жүйесінде сәйкестендіру коды беріледі. Бұл ретте энергиямен жабдықтау мақсатында электр энергиясын сатып алуға лицензиясы бар электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілері үшін теңгерімдеуші нарық жүйесіндегі сәйкестендіру коды тиісті энергия торабын (энергия тораптарын) ескере отырып беріледі.

118. Теңгерімдеуші нарық жүйесінде электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілері үшін қолжетімді мынадай міндетті ақпарат көрсетіледі:

1) Республиканың оларға кіретін облыстарын аша отырып, ағымдағы теңгерімдеу аймақтары туралы ақпарат;

2) электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектілері туралы ақпарат;

3) электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының әрбір субъектісінің және оның теңгерімдеудің нақты аймағында (нақты аймақтарында) генерация-тұтыну объектілерінің ағымдағы орналасуы туралы ақпарат;

4) теңгерімдеуші электр энергиясына ағымдағы шекті тариф;

5) теріс теңгерімсіздіктердің ағымдағы шекті тарифі;

6) осы провайдерлермен жауапкершілікті беруге шарт жасасқан ағымдағы провайдерлер және электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының тиісті субъектілері (әрбір теңгерім провайдер бойынша жеке);

7) оң теңгерімсіздіктерге жол берген электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілеріне теңгерімдеуші электр энергиясын сатуға нақты (алдыңғы есептік кезең үшін) сағаттық, орташа өлшенген бағалар (әрбір теңгерімдеу аймағы үшін бөлек);

8) теріс теңгерімсіздіктерге жол берген электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілерінен теріс теңгерімсіздіктерді сатып алуға нақты (алдыңғы есептік кезең үшін) сағаттық орташа өлшенген бағалар (әрбір теңгерімдеу аймағы үшін бөлек);

9) ағымдағы және алдыңғы есеп айырысу кезеңдерінің өткен сағаттарындағы теңгерімдеуші нарықтағы аукциондық бағалар туралы ақпарат;

10) электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілерінің электр энергиясын өндіру-тұтынудың жоспарлы және нақты мәндері;

11) электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілерінің теңгерімсіздігі.

Қажет болған жағдайда теңгерімдеуші нарық жүйесінде теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының жұмысы үшін қажетті қосымша ақпарат көрсетіледі.

119. Теңгерімдеуші нарық жүйесінде электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектілері беретін жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға өтінімдерді және төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға өтінімдерді олардың осы Қағидаларға сәйкестігі тұрғысынан, сондай-ақ тиісті электр беру желілері бойынша жол берілетін ағындар бойынша сәйкестік тұрғысынан автоматты тексеру жүзеге асырылады.

120. Жүйелік оператор теңгерімдеудің жаңа уақытша аймақтарын анықтаған кезде теңгерімдеуші нарық жүйесінде мынадай негізгі іс-әрекеттер дереу автоматты түрде жүзеге асырылады:

1) электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілерін жаңа теңгерімдеу уақыт аймақтары арасында қайта бөлу;

2) егер теңгерімдеудің жаңа уақыт аймақтарын айқындау кезінде осы объектілер теңгерімдеудің әртүрлі аймақтарында болса, теңгерімдеуші электр энергиясы нарығы субъектілерінің генерация-тұтыну объектілерін теңгерімдеудің жаңа уақыт аймақтары арасында қайта бөлу;

3) жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға өтінімдерді және жаңа уақытша теңгерімдеу аймақтары арасында басталмаған сағаттарға берілген жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға өтінімдерді қайта бөлу;

4) барлық қалыптастырылған сараланған тізімдерді жоғарылатуға және сараланған тізімдерді теңгерімдеудің жаңа уақыт аймақтарына сәйкес келмеген сағаттарға сәйкес төмендетуге қайта құру.

Жаңа уақытша теңгерімдеу аймақтарының әрекет ету уақыты (ұзақтығы) өткеннен кейін барлық көрсетілген әрекеттер теңгерімдеуші нарық жүйесінде автоматты түрде қайта жүзеге асырылады, бірақ іс-әрекетті қалпына келтірген теңгерімдеудің базалық аймақтарына қатысты.

121. Жүйелік оператор теңгерімдеудің жаңа уақытша аймақтарын айқындаған кезде, теңгерімдеуші нарық жүйесінде, егер осы айқындау кезінде оларда көрсетілген генерация-тұтыну объектілері теңгерімдеудің әртүрлі аймақтарында орналасқан болса, жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға өтінімдерді және басталмаған сағаттарға берілген жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға өтінімдерді бөлу де жүзеге асырылады.

Теңгерімдеудің жаңа уақытша аймақтарының әрекет ету уақыты (ұзақтығы) өткеннен кейін, осы тармақтың бірінші бөлігінде көрсетілген, әлі басталмаған сағаттарға сәйкес келетін өтінімдер олар бөлінгенге дейінгі бастапқы күйіне автоматты түрде қалпына келтіріледі.

15-параграф. Провайдерлер

122. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектілері теңгерімдеуші электр энергиясын және теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу-сату үшін жауапкершілікті теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығымен жасалған теңгерімдеуші электр энергиясын және теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу-сату шартына бір мезгілде тиісті өзгерістер енгізе отырып, азаматтық заңнамаға сәйкес жасалатын жауапкершілікті беру шарты бойынша теңгерімдеудің бір аймағы шеңберінде теңгерімдеуші электр энергиясын және теріс теңгерімсіздікті провайдерге беруге құқылы.

123. Теңгерімдеуші электр энергиясын және теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығымен теңгерімдеуші провайдердің теріс теңгерімсіздіктерін сатып алу-сату көлемдері теңгерімдеу аймағында жиынтығында теңгерім провайдері бойынша және теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектілері бойынша теңгерім провайдеріне өз теңгерімсіздіктерін қаржылық реттеу үшін жауапкершілікті берген бойынша есептеледі.

124. Теңгерім провайдерімен жауапкершілік беру шартын жасасқан электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектілері осы Шарттың қолданылу барысында теңгерімсіздіктерге жол берген кезде теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығымен теңгерімдеуші электр энергиясын сатып алу-сату жөніндегі тиісті операцияларды және теріс теңгерімсіздіктерді жүзеге асырмайды.

125. Теңгерімдеу аймағындағы теңгерімсіздік провайдерінің тәулік сағатындағы теңгерімсіздігі теңгерім провайдерімен жауапкершілік беру шартын жасасқан электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының барлық субъектілері берілген сағат үшін теңгерімсіздік аймағында жіберілген теңгерімсіздік мөлшеріне арттырылғын теңгерімсіздік сомасы ретінде анықталады. (бұдан әрі – алгебралық қосынды).

126. Теңгерімдеу аймағында электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі тәуліктің бір сағаты ішінде жасаған теріс теңгерімсіздік, онда оның теңгерімдеудің сол аймағында берілген жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға өтінімі іске қосылды, сондай-ақ осы сағат ішінде теңгерімдеу аймағында ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған теріс теңгерімсіздік алгебралық сомаға енгізілмейді.

Теңгерімдеу аймағында электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі оның теңгерімдеу аймағында берілген төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға өтінімі іске қосылған тәулік ішінде жасаған оң теңгерімсіздік, сондай-ақ осы сағат ішінде теңгерімдеу аймағында ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған оң теңгерімсіздік алгебралық сомаға енгізілмейді.

127. Теңгерім провайдері жүйелік операторға онымен жауапкершілік беру шартын жасасқан электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілері үшін жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға өтінім (төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға өтінім) бермейді.

128. Теңгерім провайдері жүйелік операторға онымен жауапкершілік беру шартын жасасқан электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілері үшін арналған теңгерімдеуге қатысуға өтінім төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға өтінім бермейді.

129. Теңгерім провайдерлері теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы қалыптастыратын, теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығының интернет-ресурсында жарияланатын провайдерлер тізбесіне енгізіледі.

Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы теңгерім провайдерін мынадай өлшемшарттарға сәйкес келген кезде провайдерлер тізбесіне енгізеді:

1) энергия өндіруші ұйым болып табылатын электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісі басқа энергия өндіруші ұйымның электр энергиясын генерация-тұтыну теңгерімсіздігін қаржылық реттеу үшін жауапты қабылдамайды;

2) электр энергиясын бірыңғай сатып алушымен және қаржы-есеп айырысу орталығымен жасалған электр энергиясын сатып алу-сату ұзақ мерзімді шарты бар жаңартылатын энергия көздерін пайдаланатын энергия өндіруші ұйымдарды қоспағанда, екі және одан да көп энергия өндіруші ұйымдар электр энергиясын генерация-тұтынудың өзіндік теңгерімсіздіктерін қаржылық реттеу үшін жауапкершілікті бір теңгерім провайдеріне бермейді;

3) энергия беруші ұйым теңгерім провайдері болып табылмайды.

Теңгерім провайдерлерінің тізбесін өзектендіруді теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы жауапкершілікті беру шарттарын жасасу (бұзу) фактісі бойынша тиісті жасасқан күннен бастап үш жұмыс күні ішінде жүзеге асырады.

130. Егер теңгерім провайдерімен жауапкершілікті беру шартын жасасқан электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі жүйелік оператор теңгерімнің жаңа уақытша аймақтарын айқындаған кезде басқа теңгерімдеу аймағында болған не оның генерация-тұтыну объектілерінің біреуі немесе бірнешеуі басқа теңгерімдеу аймағында болған жағдайда, онда теңгерімдеудің жаңа уақыт(ұзақтығы) аймақтарының әрекеті осы жауапкершілік шарты өзінің қолданылуын уақытша тоқтатады (қолданылмайды).

Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектілері теңгерімсіздіктерге жол берген кезде жауапкершілікті беру шартының қолданылуын тоқтата тұру сағаттары ішінде теңгерімдеуші электр энергиясын және теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу-сату жөніндегі тиісті операцияларды теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығымен жүзеге асырады.

16-Параграф. Жаңартылатын энергия көздерін пайдаланатын энергия өндіруші ұйымдардың және электр энергиясын бірыңғай сатып алушымен жасалған электр энергиясын сатып алу-сатудың ұзақ мерзімді шарты бар қалдықтарды энергетикалық кәдеге жаратуды пайдаланатын энергия өндіруші ұйымдардың электр энергиясының теңгерімдеуші нарығына қатысу

131. Жаңартылатын энергия көздерін пайдаланатын, электр энергиясын бірыңғай сатып алушымен және қаржы-есеп айырысу орталығымен жасалған, жүйелік оператор қалыптастыратын электр энергиясының көтерме сауда нарығы субъектілерінің тізбесіне енгізілген электр энергиясын сатып алу-сатудың ұзақ мерзімді шарты бар энергия өндіруші ұйымдар электр энергиясын бірыңғай сатып алушымен жауапкершілік беру шартын жасасуға міндетті.

Электр энергиясын бірыңғай сатып алушының электр энергиясының теңгерімдеуші нарығында өзіндік теңгерімсіздігі болмайды және осы нарыққа тек теңгерім провайдері ретінде, жаңартылатын энергия көздерін пайдаланатын энергия өндіруші ұйымдардан, оның ішінде қаржы-есеп айырысу орталығымен жасалған электр энергиясын сатып алу-сату шарттары бойынша теңгерімдеуші электр энергиясын және теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу-сату үшін жауапкершілікті өзіне ала отырып қатысады.

132. Жауапкершілікті беру шарты шеңберінде жаңартылатын энергия көздерін пайдаланатын энергия өндіруші ұйымдар:

1) өзінің барлық оң теңгерімсіздіктерін электр энергиясын бірыңғай сатып алушыдан Заңның 15-10-бабының 5-тармағына сәйкес уәкілетті орган айқындаған тәртіппен есептелетін арттыру коэффициентіне көбейтілген электр энергиясын бірыңғай сатып алушымен және қаржы-есеп айырысу орталығымен не электр энергиясының көтерме сауда нарығы субъектісімен электр энергиясын сатып алудың қолданыстағы шартында көрсетілген электр энергиясын сатуға арналған баға бойынша тиісті көлемде теңгерімдеуші электр энергиясын сатып алу арқылы жабады;

2) өзінің барлық теріс теңгерімсіздіктерін электр энергиясын бірыңғай сатып алушыға электр энергиясын бірыңғай сатып алушымен және есеп айырысу-қаржы орталығымен не электр энергиясының көтерме сауда нарығы субъектісімен қолданыстағы электр энергиясын сатып алу-сату шартында көрсетілген электр энергиясын сатуға арналған баға бойынша уәкілетті орган Заңның 15-10-бабының 5-тармағына сәйкес айқындаған тәртіппен есептелетін төмендету коэффициентіне көбейтілген баға бойынша сатады.

Осы тармақта көрсетілген арттыру коэффициентінің мәні операциялық тәулік сағаты үшін бірлікке теңестіріледі, онда оң теңгерімсіздік мәні жүйелік оператор бекіткен электр энергиясын генерация-тұтынудың тәуліктік кестесіне енгізілген электр энергиясын желіге жіберудің жоспарлы мәнінен жол берілетін ауытқу мәнінен аспайды.

Осы тармақта көрсетілген төмендету коэффициентінің мәні операциялық тәулік сағаты үшін бірлікке теңестіріледі, онда теріс теңгерімсіздік мәнінің модулі жүйелік оператор бекіткен электр энергиясын генерация-тұтынудың тәуліктік кестесіне енгізілген электр энергиясын желіге жіберудің жоспарлы мәнінен жол берілетін ауытқу мәнінен аспайды.

Қаржы-есеп айырысу орталығымен электр энергиясын сатып алу-сатудың ұзақ мерзімді шартын жасасқан жаңартылатын энергия көздерін пайдаланатын энергия өндіруші ұйымдар үшін осы тармақтың 2, 3-бөлігінде көрсетілген коэффициенттердің мәні осы шарттардың қолданылу кезеңіне бірлікке теңестіріледі.

2023 жылғы 1 шілдеден кейін электр энергиясын бірыңғай сатып алушымен электр энергиясын сатып алу-сатудың ұзақ мерзімді шартын жасасқан жаңартылатын энергия көздерін пайдаланатын энергия өндіруші ұйымдар үшін осы тармақта көрсетілген жоғары және төмен коэффициенттердің мәндері, сондай-ақ жол берілетін ауытқулардың мәндері Заңның 15-10-бабының 16-тармағына сәйкес уәкілетті орган айқындаған тәртіппен айқындалады.

133. Бірыңғай сатып алушы 2023 жылғы 1 шілдеге дейін қаржы-есеп айырысу орталығымен электр энергиясын сатып алу-сату ұзақ мерзімді шартын жасасқан жаңартылатын энергия көздерін пайдаланатын энергия өндіруші ұйымдармен жауапкершілікті беру туралы шарттар шеңберінде теңгерімдеуші электр энергиясын сатып алу-сату операцияларын және жауапкершілікті беру туралы шарттар бойынша теріс теңгерімсіздіктерді жүзеге асырмайды.

17-параграф. Теңгерімдеуші нарығының есеп айырысу орталығымен өзара есеп айырысуды жүзеге асыру тәртібі

134. Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы ай сайын теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығының ресми интернет-ресурсында мынадай құжаттарды жариялайды:

1) теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерін және сағаттық теңгерімсіздіктерді есептеу;

2) теңгерімдеуші нарыққа қатысушылар арасындағы өзара есеп айырысу тізілімі.

135. Теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерін және сағаттық теңгерімсіздіктерді есептеу жүйелік оператор, теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы және электр энергиясын бірыңғай сатып алушы ұсынған деректер негізінде қалыптастырылады.

136. Теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерін және сағаттық теңгерімсіздіктерді есептеу негізінде:

1) теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы теңгерімдеуші электр энергиясын және теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу-сатудың жалпы көлемін және олардың әрбір субъект бойынша бір айдағы құнын айқындайды;

2) теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісіне жеткізу айынан кейінгі айдың 20 (жиырмамыншы) күніне дейін айдың барлық күндерінің әрбір сағаты үшін тарапқа қорларды босатуға арналған жүкқұжатты және электрондық шот-фактураны береді. Тарапқа қорларды босатуға арналған жүкқұжатқа теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерінің есептері және сағаттық теңгерімсіздіктер жарияланғаннан кейін 2 (екі) жұмыс күні ішінде теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығының ресми интернет – ресурсында электрондық цифрлық қолтаңба (бұдан әрі-ЭЦҚ) арқылы қол қойылады. Теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерінің есептеулері және сағаттық теңгерімсіздіктер түзетілген жағдайда, тарапқа қорларды босатуға түзетілген жүкқұжат және электрондық шот-фактура 2 (екі) жұмыс күні ішінде жіберіледі;

3) электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі жеткізу айынан кейінгі айдың 20 (жиырмамыншы) күніне дейінгі айдың барлық күндерінің әрбір сағаты үшін теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына қорларды бір жаққа босатуға арналған жүкқұжатты және электрондық шот-фактураны қояды. Тарапқа қорларды босатуға арналған жүкқұжатқа теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерінің есептері және сағаттық теңгерімсіздіктер жарияланғаннан кейін 2 (екі) жұмыс күні ішінде теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығының ресми интернет-ресурсында ЭЦҚ арқылы қол қойылады. Теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерінің есептеулері және сағаттық теңгерімсіздіктер түзетілген жағдайда, тарапқа қорларды босатуға түзетілген жүкқұжат және электрондық шот-фактура 2 (екі) жұмыс күні ішінде жіберіледі;

4) теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы теңгерімдеуші электр энергиясы нарығы субъектілерінің өткен есеп айырысу айындағы берешегінің сальдосын анықтау үшін өзара есеп айырысуларды салыстыру актісін қалыптастырады;

5) теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы өзара есеп айырысуларды салыстыру актісінің негізінде теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектілері , теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы арасында ақша міндеттемелері бойынша кейіннен өзара есеп айырысуларды жүргізу үшін жұптарды қалыптастырады. Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есеп айырысу тізілімін қалыптастырады.

137. Теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есептеулер тізілімі теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерін және сағаттық теңгерімсіздіктерді есептеуде көрсетілген ақпарат негізінде қалыптастырылады.

138. Теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есептеулер тізілімі оның негізінде электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілері Қазақстан Республикасының электр энергиясының теңгерімдеуші нарығындағы теңгерімдеуші электр энергиясы нарығы субъектілерінде туындаған міндеттемелер бойынша өзара есептеулерді жүзеге асыратын құжат, сондай-ақ электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілерінде талап ету құқығын және ақшалай міндеттемелердің болуын растайтын құжат болып табылады.

139. Теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есепке алу тізілімін теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы бекітеді, шағымдануға жатпайды және электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі қандай да бір ескертулер мен қарсылықтарсыз қабылдайды.

140. Жүйелік оператор электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілерінің электр энергиясын өндіру-тұтынудың нақты шамаларын есептеуді түзеткен жағдайда, теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы теңгерімдеуші электр энергиясы нарығы субъектілерінің теңгерімдеуші электр энергиясын сатып алу-сату жөніндегі ақшалай міндеттемелерін және теріс теңгерімсіздіктерді қайта есептеуді жүргізеді. Теңгерімдеуші электр энергиясын сатып алу-сатудың қайта есептелген көлемдерінің және теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есепке алу тізіліміндегі теріс теңгерімсіздіктердің нәтижесінде пайда болған ақшалай міндеттемелердің айырмасы келесі есептік айда ескеріледі.

141. Ақшалай міндеттемелерді есептеуді және электр энергиясының теңгерімдеуші нарығына қатысушылар арасында қаржылық міндеттемелерді атаулы бөлуді қамтамасыз етуді теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы осы Қағидаларда белгіленген тәртіппен жүзеге асырады.

142. Ақшалай міндеттемелерді есептеу және теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының қатысушылары арасында қаржылық міндеттемелерді атаулы бөлуді қамтамасыз ету теңгерімдеуші электр энергиясын сатып алу-сату және теріс теңгерімсіздіктер туралы деректер негізінде есептеледі және теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есеп айырысу тізілімінде көрсетіледі.

143. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу-сату жөніндегі міндеттемелер бойынша өзара есептеулерді жүзеге асыру үшін теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектілері теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығымен қосылу шартын жасасуға міндетті.

144. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының қатысушылары арасында қаржылық міндеттемелерді атаулы бөлу нәтижесінде туындаған міндеттемелер бойынша өзара есеп айырысулар теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есеп айырысулар тізілімі негізінде тікелей теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының қатысушылары арасында жүзеге асырылады.

145. Теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есеп айырысу тізілімін теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы қалыптастырады және мынадай ақпаратты қамтиды:

1) ақшалай міндеттемелерді талап етуге құқығы бар электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің атауы;

2) ақшалай міндеттемелері бар электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің атауы;

3) ақшалай міндеттемелер сомасы;

4) есептік кезең.

146. Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы жиынтығында мынадай шарттардың сақталуын ескере отырып өзара есеп айырысуды жүзеге асыру үшін теңгерімдеуші электр энергиясы нарығына қатысушылар арасында жұптар қалыптастырады:

1) жасалған жұптар санын барынша азайтуды қамтамасыз ету;

2) бір өңірде (облыста) орналасқан электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілері арасында бу қалыптастырудың басымдылығын қамтамасыз ету;

3) келесі 3 (үш) айда бірдей жұптардың қалыптасуына жол бермеуді қамтамасыз ету

Егер жоғарыда көрсетілген жиынтық шарттарды ескере отырып, теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есепке алу тізілімін қалыптастыру кезінде электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының бірнеше субъектілерінде жабық ақшалай міндеттемелер қалмаған жағдайда, онда теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есепке алу тізілімі осы тармақтың 3) тармақшасының ережесін қолданбай қалыптастырылады.

Осы тармақтың екінші бөлігі орындалмаған және электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының бірнеше субъектілерінде жабық емес ақшалай міндеттемелер болған жағдайда, теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есепке алу тізілімі осы тармақтың 2) және 3) тармақшаларының ережесін қолданбай қалыптастырылады.

Осы тармақтың үшінші бөлігі орындалмаған және электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының бірнеше субъектілерінде жабық емес ақшалай міндеттемелер болған жағдайда, теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есепке алу тізілімі осы тармақтың 1), 2) және 3) тармақшаларының ережесін қолданбай қалыптастырылады.

147. Ақшалай міндеттемелер бойынша өзара есеп айырысуды электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі ай сайын, бірақ теңгерімдеуші электр энергиясын сатып алу айы аяқталғаннан кейін күнтізбелік отыз күннен кешіктірмей және электр энергиясының теңгерімдеуші нарығындағы теріс теңгерімсіздіктер жүзеге асырады.

148. Қосылу шарты бойынша және теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерінің және сағаттық теріс теңгерімсіздіктердің есептеулеріне сәйкес теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есептеулер тізілімінде көрсетілген электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі теңгерімдеуші электр энергиясын сатып алу-сату шарты бойынша ақшалай міндеттемелер бойынша және теңгерімдеуші электр энергиясын сатып алу-сату шарты бойынша жасалған теріс теңгерімсіздіктер бойынша теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы және электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі болып табылады.

149. Қосылу шартының талаптарына сәйкес теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісіне ақшалай міндеттемелер, міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету бойынша талап ету құқықтары, сондай – ақ талап етуге байланысты басқа да құқықтар, оның ішінде алынбаған сыйақыға (мүддеге) құқық (бұдан әрі-талап ету құқығы) беріледі.

150. Ақша міндеттемелері бойынша теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығының құқығы теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есеп айырысу тізілімінде көрсетілген электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісіне теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есеп айырысу тізілімі жарияланған кезден бастап теңгерімдеуші электр энергиясын сатып алу-сату шарты бойынша құқық ауысқан кезге дейін болған көлемде және талаптарда және теріс теңгерімсіздіктерде ауысады.

151. Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есеп айырысу тізілімінде көрсетілген теңгерімдеуші нарық субъектісіне қосылу шартының талаптарына сәйкес кем түсетін барлық құқықтардың жарамдылығы мен болуына кепілдік береді.

152. Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы:

1) теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есепке алу тізілімінде көрсетілген электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісіне теңгерімдеуші электр энергиясын сатып алу-сату шарты бойынша құқықтар мен міндеттерді және теріс теңгерімсіздіктерді толық көлемде береді;

2) теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есепке алу тізілімі жарияланған сәттен бастап 1 (бір) жұмыс күні ішінде теңгерімдеуші электр энергиясы нарығы субъектісін теңгерімдеуші электр энергиясын сатып алу-сату шарты бойынша талап ету құқығын басқаға беру туралы және теріс теңгерімсіздіктер туралы хабардар етеді.

153. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есеп айырысу тізіліміне сәйкес оның талап ету құқықтарын және Қазақстан Республикасының теңгерімдеуші электр энергиясы нарығында электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектілері арасында туындаған ақшалай міндеттемелерді бөлуді жүргізуге келісім береді және уәкілеттік береді.

154. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есеп айырысу тізілімінде теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы айқындаған теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы алдындағы ақшалай міндеттемелерін төлейді.

155. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының сағаттық көлемдерін және теріс теңгерімсіздіктерді есептеу негізінде теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына тиесілі ақшалай міндеттемелер бойынша құқықтар (талаптар) қосылу шартына сәйкес теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есеп айырысу тізілімінде көрсетілген электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісіне (субъектілеріне) беріледі.

156. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісіне тиесілі ақшалай міндеттемелер бойынша құқықтар (талаптар) электр энергиясының теңгерімдеуші сағаттық көлемдерін және электр энергиясы теңгерімдеуші нарығындағы теріс теңгерімсіздіктерді есептеу негізінде қосылу шартына сәйкес теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есептеулер тізілімінде көрсетілген электр энергиясы теңгерімдеуші нарық субъектісіне (леріне) беріледі.

157. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есеп айырысу тізіліміне сәйкес теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығының теңгерімдеуші нарық субъектісі алдындағы ақшалай міндеттемелерін теңгерімдеуші нарық субъектілері арасында бөлуге келісімін береді.

158. Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есеп айырысу тізілімінде көрсетілген электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есеп айырысу тізілімінде көрсетілген оның ақшалай міндеттемелерін орындамағаны үшін теңгерімдеуші нарық субъектілері алдында жауап бермейді.

**Теңгерімдеуші электр энергиясы мен теріс теңгерімсіздіктің
сатып алу - сату үлгілік шарты**

" ____ " _____ 20__ ж.

_____ (шарт жасасу орны)

→ _____
(ұйымның атауы, БСН)
атынан

→ _____
(лауазымы, Т.А.Ж.)
негізінде әрекет
ететін _____,
(құжат атауы)
бұдан әрі "Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы" деп аталатын, бір
тараптан және

→ _____
(ұйымның атауы, БСН)
атынан

→ _____
(лауазымы, Т.А.Ж.)
негізінде әрекет ететін

→ _____
(құжат атауы)
бұдан әрі "Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі" деп
аталатын, екінші тараптан, бұдан әрі бірге "Тараптар" деп аталатын, ал жеке "Тарап"
осы Теңгерімдеуші электр энергиясы мен теріс теңгерімсіздік сатып алу - сату үлгілік
шартын (бұдан әрі - Шарт) төмендегілер туралы жасасты.

1-тарау. Негізгі ережелер

Осы Шартта мынадай ұғымдар мен анықтамалар пайдаланылады:

1) электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы - Жүйелік оператордың Қазақстан
Республикасының Біртұтас электр энергетикалық жүйесіндегі электр энергиясының

теңгерімсіздігін физикалық реттеу нәтижесінде туындайтын және теңгеруші электр энергиясын және теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу - сатумен байланысты электр энергиясының теңгеруші нарығы субъектілері мен теңгеруші нарықтың есеп айырысу орталығы арасындағы өзара қатынастар жүйесі;

2) теңгеруші нарығының есеп айырысу орталығы - "Электр энергетикасы туралы" Қазақстан Республикасы Заңының (бұдан әрі – Заң) 5-бабының 70-45) тармақшасына сәйкес теңгерімдеуші электр энергиясын және электр энергиясының теңгерімдеуші нарығындағы теріс теңгерімсіздіктерді орталықтандырылған сатып алу - сатуды жүзеге асыратын уәкілетті орган айқындаған, ұйым;

3) уәкілетті орган - электр энергетикасы саласында басшылықты жүзеге асыратын мемлекеттік орган;

4) электр энергиясының теңгеруші нарығының субъектілері - орталықтандырылған сауда нарығының операторын қоспағанда, электр энергиясының көтерме сауда нарығының субъектілері;

5) электр энергиясының көтерме сауда нарығының субъектілері – энергия өндіруші, энергия беруші, энергиямен жабдықтаушы ұйымдар, жаңартылатын энергия көздерін пайдаланатын энергия өндіруші ұйымдар, қайталама энергетикалық ресурстарды пайдаланатын энергия өндіруші ұйымдар, қалдықтарды энергетикалық кәдеге жаратуды пайдаланатын энергия өндіруші ұйымдар, электр энергиясын тұтынушылар және жүйелік оператор қалыптастыратын электр энергиясының көтерме сауда нарығы субъектілерінің тізбесіне енгізілген цифрлық майнерлер, сондай-ақ жүйелік оператор, орталықтандырылған сауда нарығының операторы және электр энергиясын бірыңғай сатып алушы;

6) жүйелік оператор - орталықтандырылған жедел-диспетчерлік басқаруды, басқа мемлекеттердің энергия жүйелерімен қатар жұмысты қамтамасыз етуді, энергия жүйесіндегі тепе-теңдікті сақтауды, жүйелік қызметтер көрсетуді және электр энергиясының көтерме сауда нарығы субъектілерінен қосалқы қызметтер сатып алуды, сондай-ақ ұлттық электр желісі бойынша электр энергиясын беруді, оған техникалық қызмет көрсетуді және пайдалану әзірлігінде ұстауды жүзеге асыратын ұлттық компания;

7) теңгерімдеуші электр энергиясы - жүйелік оператордың электр энергиясын өндіру - тұтынудың бекітілген сағат сайынғы тәуліктік кестесін іске асырған кезде оң теңгерімсіздіктерді жабуға арналған электр энергиясы;

8) теңгерімсіздік – генерация - тұтынудың жоспарлы және нақты сальдосының кВт*сағ айырмасы;

9) оң теңгерімсіздік – мәні нөлден үлкен (теріс емес), кВт*сағ болатын теңгерімсіздік;

10) теріс теңгерімсіздік-мәні нөлден кіші (теріс), кВт*сағ болатын теңгерімсіздік;

11) теңгерімдеуші электр энергиясына шекті тариф - Заңның 5-бабының 70-5) тармақшасына сәйкес тәртіппен айқындалатын теңгерімдеуші электр энергиясын теңгерімдеуші электр энергиясын теңгеруші нарық субъектілері үшін теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына сатудың ең жоғары рұқсат етілген бағасы;

12) теріс теңгерімсіздіктердің шекті тарифі - Заңның 1-бабының 23-4) тармақшасына сәйкес тәртіппен айқындалатын теңгерімдеуші электр энергиясын теңгерімдеуші электр энергиясын теңгерімдеуші нарық субъектілері үшін теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығынан теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу бағасы;

13) теңгеруші электр энергиясының сағаттық көлемдерін және сағаттық теңгерімсіздіктерді есептеу - теңгерімдеуші электр энергиясының және теріс теңгерімсіздіктердің көлемін және олардың құнын есепті айдың әрбір сағатына көрсететін, өзара есеп айырысулар үшін негіз болып табылатын құжат;

14) теңгерім провайдері - электр энергиясының теңгерімдеуші нарығында өз теңгерімсіздіктерін және олармен жасалған шарттарға сәйкес теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының басқа субъектілерінің теңгерімсіздіктерін қаржылық реттеу үшін жауапкершілікті өзіне алған, теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы қалыптастыратын теңгерім провайдерлерінің тізбесіне енгізілген электр энергиясының көтерме сауда нарығының субъектісі;

15) қосылу шарты - теңгерімдеуші электр энергиясын сатып алу (сату) жөніндегі міндеттемелер бойынша өзара есептеулерді және теңгеруші электр энергиясы нарығының субъектілері мен теңгеруші нарықтың есеп айырысу орталығы арасындағы теңгерімдеуші нарықтағы теріс теңгерімсіздіктерді қамтамасыз ету үшін теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы мен электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі арасында жасалатын шарт.

2-тарау. Шарттың мәні

1. Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы сатады (сатып алады), ал электр энергиясының теңгеруші нарығының субъектісі шарттың талаптарына, Қазақстан Республикасының Электр энергетикасы саласындағы заңнамасының талаптарына және Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2015 жылдың 20 ақпандағы № 112 бұйрығымен бекітілген Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының жұмыс істеу қағидаларына (бұдан әрі – Қағидалар) сәйкес теңгерімдеуші электр энергиясын және теріс теңгерімсіздіктерді ал сатып алады (сатады).

2. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі электр энергиясын сатады (сатып алады), ал теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы Шарттың талаптарына, Қазақстан Республикасының Электр энергетикасы саласындағы заңнамасының және қағидаларының талаптарына сәйкес теңгерімдеуші электр энергиясын және теріс теңгерімсіздіктерді сатып алады (сатады).

3. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі теңгерімдеуші электр энергиясы мен теріс теңгерімсіздіктер үшін Шартта, Қазақстан Республикасының Электр энергетикасы саласындағы заңнамасының талаптарында және Қағидаларда белгіленген мөлшерде және тәртіппен төлеуге міндеттенеді.

3-тарау. Теңгерімдеуші нарықта электр энергиясын және теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу /сату шарттары

4. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығында теңгерімдеуші электр энергиясын және теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу-сату Қазақстан Республикасының заңнамасына, шарттың қағидалары мен талаптарына сәйкес жүзеге асырылады.

5. Жүйелік оператор электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілерін генерациялау мен тұтынудың жоспарлы және нақты мәндері туралы, оның ішінде осы субъектілерді генерация-тұтыну объектілері бойынша әр сағат бойынша бөлуде ақпаратты айқындайды.

6. Теңгерімдеуші электр энергиясын және теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу-сату теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерінің және сағаттық теңгерімсіздіктердің есептеулеріне сәйкес жүзеге асырылады.

7. Теңгерімдеуші электр энергиясын және теңгерімдеуші электр энергиясы нарығындағы теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу-сату үшін өзара есеп айырысу теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы мен теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісі арасында жасалатын теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының барлық субъектілерімен қосудың жеке шарты негізінде жүзеге асырылады.

4-тарау. Электр энергиясын есепке алу

8. Теңгерімдеуші электр энергиясын және теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы мен электр энергиясының көтерме сауда нарығы субъектісінің теріс теңгерімсіздіктерін сатып алу-сатудың нақты көлемі есеп айырысу кезеңінде теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерін және сағаттық теңгерімсіздіктерді есептеу негізінде есеп айырысу кезеңінің бірінші күнтізбелік күннен сағат 00-00-ден соңғы күнтізбелік күннің сағат 24-00-ге дейін (орта еуропалық уақыт) анықталады.

5-тарау. Тараптардың құқықтары мен міндеттері

9. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарық субъектісі құқылы:

1) теңгерімдеуші электр энергиясын сатып алу-сатуға және теңгерімдеуші электр энергиясы нарығындағы теріс теңгерімсіздіктерге қатысты ақпарат алуға;

2) теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерін және сағаттық теңгерімсіздіктерді есептеуде ақпараттың қателіктері/дәлсіздіктері туралы

теңгерімдеуші нарықтың жүйелік операторына және есеп айырысу орталығына хабарлауға;

10. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарық субъектісі міндетті:

1) теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығынан теңгерімдеуші электр энергиясын және теңгеруші электр энергиясы нарығындағы теріс теңгерімсіздіктерді сатып алуға құқылы;

2) теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына теңгерімдеуші электр энергиясын және теңгерімдеуші электр энергиясы нарығындағы теріс теңгерімсіздіктерді сатуға;

3) теңгерімдеуші электр энергиясын сатып алу-сату бойынша өзара есеп айырысуларды және теңгерімдеуші электр энергиясы нарығындағы теріс теңгерімсіздіктерді жүзеге асыру үшін теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығымен электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының барлық субъектілерімен қосылу шартын жасасуға;

4) теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы мен электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі арасында жасалатын электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының барлық субъектілерімен қосылу шартында көзделген негізде және тәртіппен сатып алынған-сатылған теңгерімдеуші электр энергиясы мен теріс теңгерімсіздіктер үшін ақы төлеуге міндетті;

5) орындалған жұмыстардың (көрсетілген қызметтердің) актілерін, салыстырып тексерудің жүкқұжат актілерін, шот-фактураларды және өзге де қаржылық құжаттарды теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына жазып беруге/қоюға;

6) орындалған жұмыстардың (көрсетілген қызметтердің) актілерін алғаннан кейін 2 (екі) жұмыс күні ішінде салыстырып тексерудің жүкқұжаттық актілеріне, шот-фактураларға және өзге де қаржылық құжаттарға қол қоюға;

7) теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына теңгерім провайдерімен жауапкершілік беру туралы шарт жасасу/бұзу туралы жазбаша хабарлауға және оның көшірмесін беруге;

8) теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы айқындаған электрондық құжат айналымы жүйесін пайдалануға;

9) Заңда, Қағидаларда және/немесе Шартта көзделген өзге де міндеттемелерді жүзеге асыруға.

11. Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы құқылы:

1) электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінен электр энергиясын теңгерімдеуші электр энергиясын және электр энергиясының теңгерімдеуші нарығындағы теріс теңгерімсіздіктерді сатып алуға құқылы;

2) электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісіне электр энергиясын теңгерімдеуші электр энергиясын және электр энергиясының теңгерімдеуші нарығындағы теріс теңгерімсіздіктерді сатуға;

3) теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы мен электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісі арасында жасалатын электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының барлық субъектілерімен қосылу шартында көзделген негізде және тәртіппен Қазақстан Республикасының теңгерімдеуші электр энергиясы нарығында туындаған теңгерімдеуші нарық субъектісінің ақшалай міндеттемелерін есептеуге, айқындауға және бөлуге;

4) электрондық құжат айналымы жүйесін анықтау;

5) Заңда, Қағидаларда және/немесе Шартта көзделген өзге де құқықтарды жүзеге асыруға.

12. Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы міндетті:

1) электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісіне орындалған жұмыстардың (көрсетілген қызметтердің) актілерін, жүкқұжаттарды, салыстыру актілерін, шот-фактураларды және өзге де қаржылық құжаттарды жазып беруге/қоюға;

2) орындалған жұмыстар (көрсетілген қызметтер) актілерін, жүкқұжаттарды, салыстыру актілерін, шот-фактураларды және өзге де қаржылық құжаттарды алғаннан кейін 2 (екі) жұмыс күні ішінде қол қоюға;

3) электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісіне теңгерімдеуші электр энергиясын сатып алу-сатуға және электр энергиясының теңгерімдеуші нарығындағы теріс теңгерімсіздіктерге қатысты ақпарат беруге;

4) электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісімен теңгерімдеуші электр энергиясын сатып алу-сату бойынша өзара есеп айырысуларды және электр энергиясының теңгерімдеуші нарығындағы теріс теңгерімсіздіктерді жүзеге асыру үшін электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының барлық субъектілерімен қосылу шартын жасасуға;

5) жүйелік оператор ұсынған ақпарат негізінде теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерінің және сағаттық теңгерімсіздіктердің есептеулерін қалыптастыруға, бекітуге және жариялауға міндетті.

6-тарау. Тараптар жауапкершілігі

13. Тараптар Шарт бойынша өз міндеттемелерін орындамаған немесе тиісінше орындамаған жағдайда, кінәлі тарап Шарттың талаптарына және Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жауапты болады.

14. Төлем бойынша өз міндеттемелерін орындау мерзімі өткен жағдайда, теңгерімдеуші нарық субъектісі теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есеп айырысу тізілімінің негізінде міндеттеме орындалуы тиіс күннен кейінгі күннен бастап, теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы теңгерімдеуші нарық субъектілері төленбеген соманың 0,1% мөлшерінде өсімпұл түріндегі тұрақсыздық айыбын төлеуді талап етуге құқылы, бірақ берешектің жалпы сомасының 10% - нан аспайды.

15. Тұрақсыздық айыбының (айыппұлдың, өсімпұлдың) сомасын төлеу Тараптарды Шарт бойынша өз міндеттемелерін орындаудан, сондай-ақ кінәлі тараптың зардап шеккен тарапқа соңғы келтірілген залалды толық көлемде өтеуінен босатпайды.

7-тарау. Еңсерілмейтін күш жағдайларының әсері

16. Тараптар Шартқа қол қоюдан кейін Шарт бойынша міндеттемелерді ішінара немесе толық орындамағаны үшін, егер олар еңсерілмейтін күштің, яғни осы жағдайлар кезінде: табиғи сипаттағы дүлей зілзалалар, Қазақстан Республикасының аумағындағы әскери іс-қимылдар, мемлекеттік органдардың тыйым салу немесе шектеу іс-қимылдары сияқты төтенше және алдын алуға болмайтын мән-жайлардың салдарынан тиісінше орындау мүмкін еместігін дәлелдесе, жауапкершіліктен босатылады.

17. Еңсерілмейтін күш мән-жайларының әсеріне ұшыраған Тарап еңсерілмейтін күш мән-жайлары басталған күннен бастап бес күннен кешіктірмей екінші Тарапқа көрсетілген мән-жайлардың туындағаны, түрі және ықтимал әрекет ету ұзақтығы туралы жазбаша хабарлама жіберуге, сондай-ақ олардың басталғанын растау үшін Қазақстан Республикасының тиісті мемлекеттік органының құжатын табыс етуге міндетті.

18. Егер жоғарыда аталған хабарлама мерзімінде жасалмаса, еңсерілмейтін күш мән-жайларының әсеріне ұшыраған Тарап, осы мән-жайдың өзі немесе кедергі хабарламаны жіберуге мүмкіндік бермесе, оларға өзінің ақталуына сілтеме жасау құқығынан айырылады.

8-тарау. Дауларды шешу

19. Шартқа қатысты Тараптар арасында даулар туындаған жағдайда, Тараптар дауды келіссөздер арқылы реттеуге күш салады.

20. Егер Тараптардың бірі екінші Тарапқа шарт бойынша міндеттемелерді орындау бойынша негізделген талаптары болса, онда мұндай Тарап даулы жағдай туындаған күннен бастап бес жұмыс күнінен кешіктірілмейтін мерзімде шағымдардың мәнін жазбаша түрде баяндайды, оған екінші Тарап талап алған күннен бастап бес жұмыс күніне дейінгі мерзімде дәлелді жауап беруге немесе шағымды жіберген Тараппен ескертулерді жою мерзімін келісуге міндетті.

21. Шарт бойынша немесе оған байланысты туындайтын, оның ішінде оның орындалуына, бұзылуына, тоқтатылуына немесе жарамсыздығына қатысты келіссөздер жолымен шешілмеген даулар мен келіспеушіліктер Астана қаласының мамандандырылған ауданаралық экономикалық сотында шешілуге жатады.

9-тарау. Шартты тоқтату және бұзу

22. Теңгерімдеуші нарық субъектісі жүйелік оператор қалыптастыратын электр энергиясының көтерме сауда нарығы субъектілерінің тізбесінен шығарылған жағдайда Шарттың қолданылуы тоқтатылады.

23. Шартты Тараптардың кез келгені бұзуы мүмкін:

1) Шартқа негізделген міндеттемені орындау мүмкін еместігі (Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 374-бабы);

2) басқа Тарапты белгіленген тәртіппен банкрот деп тану;

3) негізінде Шарт жасалған мемлекеттік органның актісін өзгерту немесе оның күшін жою.

Бұл жағдайда Тараптар бұл туралы бір-бірін күнтізбелік 15 күннен кешіктірмей ескертуге тиіс.

24. Шарттың қолданылуын тоқтату Тараптарды Шарттың қолданылуын тоқтатудың көрсетілген күніне дейін туындаған міндеттемелерді орындаудан босатпайды және оны орындамағаны (тиісінше орындамағаны) үшін жауапкершіліктен босатпайды.

10-тарау. Шартқа өзгерістер мен толықтырулар енгізу және хабарламалары жіберу тәртібі

25. Электр энергетикасы саласындағы басшылықты жүзеге асыратын уәкілетті орган теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісі теңгерім провайдеріне жауапкершілікті беру шартын жасасқан жағдайды қоспағанда, Қағидаларға өзгерістер және/немесе толықтырулар енгізген жағдайда Шартқа өзгерістер және (немесе) толықтырулар енгізіледі.

26. Шартқа өзгерістер және (немесе) толықтырулар енгізу жазбаша нысанда жүзеге асырылады.

27. Шарт бойынша барлық ақпарат Тараптар хабарламалармен алмасу және шартта көзделген мәліметтерді ұсыну түрінде мынадай тәсілдермен беріледі:

1) пошта және (немесе) қолма-қол (тапсыру туралы белгі болған кезде);

2) теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы айқындаған электрондық құжат айналымы жүйесі арқылы жүзеге асырылады.

28. Электрондық форматта ұсынылған мәліметтер қағаз тасығыштағы мәліметтерге сәйкес келуі тиіс. Электрондық нысанда және қағаз тасығышта көрсетілген мәліметтердің алшақтығы кезінде электрондық нысан артықшылыққа ие болады.

29. Сағат 18.00-ден кейін жіберілген хабарламалар келесі жұмыс күні алынған деп саналады. Жұма немесе мереке қарсаңында 18.00-ден кейінгі сағаттарда жіберілген хабарламалар демалыс немесе мереке күндерінен кейінгі бірінші жұмыс күні алынған болып саналады.

11-тарау. Қорытынды ережелер

30. Шарт Тараптар қол қойған сәттен бастап күшіне енеді және 20__ жылдың __ __ __ дейін қолданылады.

31. Егер Шарттың қолданылу мерзімі ішінде ол белгілеген бір немесе бірнеше ережелер жарамсыз болып қалса, немесе Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес заң күші болмаса, онда бұл мән-жай шарттың тиісті бөлігінде қолданысын жалғастыратын өзге де ережелерін жарамсыз етпейді немесе заң күші жоқ етеді.

32. Деректемелер өзгерген жағдайда Тараптар мұндай өзгерістер туындаған күннен бастап 5 (бес) жұмыс күні ішінде бұл туралы бір-бірін хабардар етуге міндеттенеді.

33. Егер Шартта және Қазақстан Республикасының заңнамасында өзгеше көзделмесе, Шарт бойынша міндеттемелерді орындаудан біржақты тәртіппен бас тартуға жол берілмейді.

34. Шартта реттелмеген Тараптардың өзара қарым-қатынастарының барлық өзге мәселелері бойынша Тараптар Қазақстан Республикасының заңнамасын басшылыққа алады.

35. Шартқа барлық қосымшалар, сондай-ақ жеке жасалатын қосылу Шарты оның ажырамас бөліктері болып табылады.

12-тарау. Тараптардың қолдары мен деректемелері

Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы	Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі
Ұйым атауы	Ұйым атауы
Басшының Т.А.Ж. (өкілінің)	Басшының Т.А.Ж. (өкілінің)
БСН	БСН
Заңды мекен-жайы	Заңды мекен-жайы
Нақты мекен-жайы	Нақты мекен-жайы
Банк атауы мен шот нөмірі	Банк атауы мен шот нөмірі
Телефон	Телефон
Электрондық пошта	Электрондық пошта

Электр энергиясының
теңгерімдеуші нарығының
жұмыс істеу қағидаларына
2-қосымша

Электр энергиясының теңгеруші нарығының барлық субъектілерімен қосылу үлгілік шарты

"__" "__" 20__ ж.

(шарт жасасу орны)

"Электр энергетикасы туралы" Қазақстан Республикасы Заңының (бұдан әрі – Заң) 15-10-бабы 13-тармағының 9) тармақшасына сәйкес осы электр энергиясының теңгеруші нарығының барлық субъектілерімен қосылудың үлгілік шарты (бұдан әрі - Шарт) өзара

(ұйымның атауы, БСН)

атынан _____

_____,
(лауазымы, Т.А.Ж.)

негізінде әрекет ететін _____

_____,
(құжат атауы)

бұдан әрі "Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы" деп аталатын, бір тараптан және

_____,
(ұйымның атауы, БСН)

атынан _____

_____,
(лауазымы, Т.А.Ж.)

негізінде әрекет ететін _____

_____,
(құжат атауы)

бұдан әрі "Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі" деп аталатын, екінші тараптан, бұдан әрі бірге "Тараптар" деп аталатын, төмендегілер туралы жасасты.

1-тарау. Негізгі ережелер

1. Шарт Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 389-бабына сәйкес жасалған қосылу шарты болып табылады және оның қолданылуы Шарттың 3 және 4-тармақтарында көзделген тәртіппен Шартқа қосылған теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы мен электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің құқықтық қатынастарына қолданылады.

2. Шарттың үлгілік нысаны Заңның 15-10-бабы 13-тармағының 9) тармақшасына сәйкес электр энергетикасы саласында басшылықты жүзеге асыратын уәкілетті органмен бекітіледі және теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығының ресми интернет-ресурсында жарияланған.

3. Шарттың талаптары электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының барлық субъектілері үшін бірдей және электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі Шартқа толық көлемде қосылу жолымен қабылдайды. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің Шарт талаптарын қабылдауы (Шартқа қосылу/ Шарт жасасу) теңгерімдеуші электр энергиясы нарығы субъектісінің Шартқа №1 қосымшаға сәйкес нысан бойынша жасалған теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына өтініш беруі арқылы көрсетіледі.

4. Электр энергиясының теңгеруші нарығы субъектілеріне теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына өтініш беру, сондай-ақ теңгерімдеуші электр энергиясы нарығы субъектісінің Шартты толық көлемде оқығанын, түсінгенін және қабылдағанын айғақтайды. Теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісі, егер теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығында қағаз тасығышта немесе "Электрондық құжат және электрондық цифрлық қолтаңба туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес электрондық құжат айналымы жүйесінде электрондық цифрлық қолтаңбаны пайдалана отырып (бұдан әрі – ЭЦҚ) жүзеге асырылған, Шартқа №1 қосымшаға сәйкес нысан бойынша жасалған және оған қол қойылған теңгерімдеуші электр энергиясы нарығы субъектісінің өтінішінің данасы болса, оның Шартта қол қойылмағанының дәлелі ретінде оның Шартқа қол қоюының болмауына сілтеме жасай алмайды.

2-тарау. Шарттың мәні

5. Шартқа сәйкес теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы Қазақстан Республикасының теңгерімдеуші электр энергиясы нарығында туындаған теңгерімдеуші электр энергиясы нарығы субъектісінің ақшалай міндеттемелерін есептеуді, айқындауды және бөлуді жүзеге асырады, ал теңгерімдеуші электр энергиясы нарығы субъектісі оларды Шартта көзделген тәртіппен төлеуге міндеттенеді.

3-тарау. Теңгеруші нарықтың есеп айырысу орталығының қызметі

6. Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы:

1) Қазақстан Республикасының электр энергиясының теңгерімдеуші нарығында туындаған электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің ақшалай міндеттемелерін есептеу, айқындау және бөлу.

2) Қазақстан Республикасының электр энергиясының теңгерімдеуші нарығында туындаған міндеттемелер бойынша электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілерінің жұптарын айқындау Шарттың 5 және 6-тарауларында көзделген тәртіппен жүзеге асырылады.

4-тарау. Өзара есеп айырысу үшін жұптарды анықтау қағидаттары

7. Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есеп айырысу тізілімі үшін жұптарды мынадай қағидаттар бойынша айқындайды:

1) электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілері арасындағы өзара есептеулерді жүзеге асыру үшін жұптар санын барынша азайту;

2) бір өңірде орналасқан электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілері арасында өзара есептеулерді жүзеге асыру үшін жұптарды қалыптастырудың басымдығы;

3) жұптардың қалыптасуының алдыңғы тарихын ескере отырып, жұптардың ауысуы. Егер айдың қорытындысы бойынша электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектілері бұрын өзара есеп айырысулар жүргізген болса, онда келесі айларда олардың жұптарының пайда болу ықтималдығы минимумға ұмтылады. Бұл жағдайда ықтималдық барлық мүмкін жұптар таңдалғанға дейін минимумға ұмтылады. Осыдан кейін бұрын қалыптасқан жұптардың қайталануы мүмкін.

Егер жоғарыда көрсетілген жиынтық шарттарды ескере отырып, теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есепке алу тізілімін қалыптастыру кезінде электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының бірнеше субъектілерінде жабық ақшалай міндеттемелер қалмаған жағдайда, онда теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есепке алу тізілімі осы тармақтың 3) тармақшасының ережесін қолданбай қалыптастырылады.

Осы тармақтың екінші бөлігі орындалмаған жағдайда және электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының бірнеше субъектілерінде жабық емес ақшалай міндеттемелер болғанда, теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есепке алу тізілімі осы тармақтың 2) және 3) тармақшаларының ережесін қолданбай қалыптастырылады.

Осы тармақтың үшінші бөлігі орындалмаған және электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының бірнеше субъектілерінде жабық емес ақшалай міндеттемелер болғанда, теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есепке алу тізілімі осы тармақтың 1), 2) және 3) тармақшаларының ережесін қолданбай қалыптастырылады.

5-тарау. Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығымен қалыптасатын құжаттар

8. Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы ай сайын ресми интернет-ресурста мынадай құжаттарды жариялайды:

1) Шартқа № 2 қосымшаға сәйкес теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерін және сағаттық теңгерімсіздіктерді есептеу;

2) Шартқа № 3 қосымшаға сәйкес теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есеп айырысу тізілімі.

9. Теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерінің және сағаттық теңгерімсіздіктердің есептеулері Заңның 15-10-бабының 10-тармағына сәйкес электр энергетикасы саласында басшылықты жүзеге асыратын уәкілетті орган белгілеген тәртіппен жүйелік оператор ұсынған деректер негізінде қалыптастырылады.

10. Теңгеруші электр энергиясының сағаттық көлемдерін және сағаттық теңгерімсіздіктерді есептеу теңгерімдеуші электр энергиясының және теріс

теңгерімсіздіктердің көлемін және олардың есептік айдың әрбір сағаты бойынша құнын көрсететін құжат болып табылады.

11. Теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерін және сағаттық теңгерімсіздіктерді есептеуде көрсетілген ақпарат дұрыс болмаған/дәл болмаған жағдайда, теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісі теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығының ресми интернет-ресурсында құжат жарияланған күннен бастап 2 (екі) жұмыс күні ішінде бұл туралы теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына және жүйелік операторға жазбаша хабарлайды.

12. Теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерінің есептері және сағаттық теңгерімсіздіктер жарияланған күннен бастап 2 (екі) жұмыс күні ішінде теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісінен жазбаша шағымдар және/немесе хабарламалар болмаған жағдайда, ол қандай да бір ескертулер мен қарсылықтарсыз теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісі қабылдаған болып есептеледі.

13. Жүйелік оператор ұсынған ақпараттың дұрыс еместігі және/немесе дәл еместігі расталған жағдайда, теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы ресми интернет-ресурста теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерінің және сағаттық теңгерімсіздіктердің жаңа есептеулерін жариялайды.

14. Жаңа теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемінің есептеулері және сағаттық теңгерімсіздіктер жүйелік оператор ұсынған ақпаратты түзеткеннен кейін жарияланады.

15. Теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерін және сағаттық теңгерімсіздіктерді есептеуде көрсетілген ақпаратта дұрыс еместігі және/немесе дәл еместігі расталмаған немесе теңгерімдеуші электр энергиясы нарығы субъектісінен жазбаша шағымдар және/немесе хабарламалар болмаған жағдайда, теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы ресми интернет-ресурста теңгерімдеуші электр энергиясы нарығы субъектілері арасындағы өзара есептеулер тізілімін жариялайды.

16. Теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерін және сағаттық теңгерімсіздіктерді есептеу негізінде:

1) теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы теңгерімдеуші электр энергиясын және теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу-сатудың жалпы көлемін және олардың теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының әрбір субъектісі бойынша бір айдағы құнын айқындайды;

2) теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісіне жеткізу айынан кейінгі айдың 20 (жиырмамыншы) күніне дейінгі айдың барлық күндерінің әрбір сағаты үшін тарапқа қорларды босатуға арналған жүкқұжатты және электрондық шот-фактураны береді. Тарапқа қорларды босатуға арналған жүкқұжатқа теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерінің есептері және теріс теңгерімсіздіктер жарияланғаннан кейін 2 (екі) жұмыс

күні ішінде теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығының ресми интернет-ресурсында ЭЦҚ арқылы қол қойылады. Теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерінің есептеулері және теріс теңгерімсіздіктер түзетілген жағдайда, қорларды бір жаққа босатуға түзетілген жүкқұжат және электрондық шот-фактура 2 (екі) жұмыс күні ішінде жіберіледі;

3) электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі жеткізу айынан кейінгі айдың 20 (жиырмамыншы) күніне дейін теңге теңгерімдеуші руші нарықтың есеп айырысу орталығына айдың барлық күндерінің әрбір сағаты үшін тарапқа қорларды босатуға жүкқұжат және электрондық шот-фактура қояды. Тарапқа қорларды босатуға арналған жүкқұжатқа теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерінің есептері және теріс теңгерімсіздіктер жарияланғаннан кейін 2 (екі) жұмыс күні ішінде теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығының ресми интернет-ресурсында ЭЦҚ арқылы қол қойылады. Теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерінің есептеулері және сағаттық теңгерімсіздіктер түзетілген жағдайда, қорларды бір жаққа босатуға түзетілген жүкқұжат және электрондық шот-фактура 2 (екі) жұмыс күні ішінде жіберіледі;

4) теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы теңгерімдеуші электр энергиясы нарығы субъектілерінің өткен есеп айырысу айындағы берешегінің сальдосын анықтау үшін өзара есеп айырысуларды салыстыру актісін қалыптастырады;

5) теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы өзара есеп айырысуларды салыстыру актісінің негізінде теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектілері , теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы арасында ақша міндеттемелері бойынша кейіннен өзара есеп айырысуларды жүргізу үшін жұптарды қалыптастырады.

17. Теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есептеулер тізілімі теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерін және теңгерімдеуші электр энергиясы нарығындағы теріс теңгерімсіздіктерді есептеуде көрсетілген ақпарат негізінде қалыптастырылады.

18. Теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есептеулер тізілімі оның негізінде теңгерімдеуші электр энергиясы нарығы субъектілері Қазақстан Республикасының теңгеруші электр энергиясы нарығындағы теңгерімдеуші электр энергиясы нарығы субъектілерінде туындаған міндеттемелер бойынша өзара есептеулерді жүзеге асыратын құжат, сондай-ақ теңгерімдеуші электр энергиясы нарығы субъектілерінің талап ету құқығын және ақшалай міндеттемелерінің болуын растайтын құжат болып табылады.

19. Теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есепке алу тізілімін теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы бекітеді, шағымдануға жатпайды және теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісі қандай да бір ескертулер мен қарсылықтарсыз қабылдайды.

20. Жүйелік оператор ұсынған деректер теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есепке алу тізілімі жарияланғаннан кейін түзетілген жағдайда теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы теңгерімдеуші электр энергиясы нарығы субъектілерінің ақшалай міндеттемелерін қайта есептеуді жүргізеді және теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есепке алу тізілімінде келесі айда көрсетеді.

6-тарау. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілері арасында өзара есеп айырысуды жүзеге асыру тәртібі

21. Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы ресми интернет-ресурста теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есеп айырысу тізілімін жариялайды.

22. Теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есеп айырысу тізілімі мынадай ақпаратты қамтиды:

1) ақшалай міндеттемелерді талап етуге құқығы бар электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің атауы;

2) ақшалай міндеттемелері бар электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің атауы;

3) ақшалай міндеттемелер сомасы;

4) есептік кезең.

23. Теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есептеулер тізілімінің негізінде ақшалай сомаларды талап етуге құқығы бар электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілері теңгерімдеуші электр энергиясы нарығы субъектілеріне қаржы құжаттарын қояды.

24. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектілері электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектілері қойған қаржы құжаттарын қабылдайды және қол қояды, содан кейін теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есепке алу тізілімінде көрсетілген сомаларды төлейді.

25. Ақшалай міндеттемелер бойынша өзара есеп айырысуды теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектілері ай сайын, бірақ теңгерімдеуші электр энергиясын сатып алу айы аяқталғаннан кейін күнтізбелік отыз күннен кешіктірмей және теңгерімдеуші электр энергиясы нарығындағы теріс теңгерімсіздіктер жүзеге асырады.

7-тарау. Ақшалай міндеттемелер бойынша құқықтарды беру

26. Осы Шарт бойынша және теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерінің және сағаттық теңгерімсіздіктердің есептеулеріне сәйкес теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы орын береді, ал теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есептеулер тізілімінде көрсетілген электр энергиясының

теңгерімдеуші нарығы субъектісі теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы мен электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісі арасында жасалған теңгерімдеуші электр энергиясын және теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу-сату шарты бойынша ақшалай міндеттемелер бойынша талап ету құқығын толық көлемде қабылдайды.

27. Шарттың талаптарына сәйкес теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісіне (жаңа кредиторға) ақшалай міндеттемелер, міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету бойынша талап ету құқықтары, сондай – ақ талап етуге байланысты басқа да құқықтар, оның ішінде алынбаған сыйақыға (мүддеге) құқық (бұдан әрі-Талап ету құқығы) беріледі.

28. Ақша міндеттемелері бойынша теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығының (бастапқы кредитордың) құқығы теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есеп айырысу тізілімінде көрсетілген электр энергиясының теңгерімдеуші нарық субъектісіне (Жаңа кредиторға) теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есеп айырысу тізілімі жарияланған кезден бастап, теңгерімдеуші электр энергиясын және теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу-сату шарты бойынша құқық ауысқан кезге дейін болған көлемде және талаптарда ауысады.

29. Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы (бастапқы кредитор) теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есеп айырысу тізілімінде көрсетілген электр энергиясының теңгерімдеуші нарық субъектісіне (жаңа кредиторға) осы Шарттың талаптарына сәйкес кем түсетін барлық құқықтардың жарамдылығы мен болуына кепілдік береді.

30. Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы (бастапқы кредитор) міндеттенеді:

30.1. теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есеп айырысу тізілімінде көрсетілген электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісіне (жаңа кредиторға) ақшалай міндеттемелер бойынша талап ету, міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету құқығын, сондай-ақ талап етуге байланысты басқа да құқықтарды, оның ішінде теңгерімдеуші электр энергиясын және теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу-сату шарты бойынша туындаған алынбай қалған сыйақыға (мүддеге) құқықты толық көлемде беру;

30.2. теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есепке алу тізілімі жарияланған сәттен бастап 1 (бір) жұмыс күні ішінде теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісін (борышкерді) теңгерімдеуші электр энергиясын және теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу-сату шарты бойынша талап ету құқығын басқаға беру туралы хабардар етсін.

31. Осы шартқа қол қою арқылы теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісі (бастапқы кредитор) теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есеп айырысу тізіліміне сәйкес

теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектілері (борышкер) арасында оның талап ету құқықтары мен Қазақстан Республикасының теңгерімдеуші электр энергиясы нарығында туындаған ақшалай міндеттемелерді бөлуді жүргізуге келісім береді және уәкілеттік береді.

32. Егер электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісін (борышкерді) теңгерімдеуші нарық субъектісі (жаңа кредитор) теңгерімдеуші нарық есеп айырысу орталығының (бастапқы кредитордың) теңгерімдеуші нарық субъектісіне (жаңа кредиторға) теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есепке алу тізілімінде көрсетілген ақшалай міндеттемелерін талап ету құқығының өткен ауысуы туралы хабардар етпесе, онда соңғысы бұл оған жағымсыз салдардың пайда болу қаупін тудырады.

33. Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы (бастапқы кредитор) теңгерімдеуші нарық субъектісінің (борышкердің) теңгерімдеуші электр энергиясы нарығы субъектісінің теңгерімдеуші электр энергиясын және теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу-сату шартын және осы Шартты орындамағаны үшін теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есептеулер тізілімінде көрсетілген электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісі (жаңа құрылтайшы) алдында жауапты болмайды. Теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есепке алу тізілімінен туындайтын ақшалай міндеттемелерді орындауға байланысты мәселелер теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есепке алу тізілімінде көрсетілген электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілері арасында сотқа дейінгі, сот тәртібімен немесе Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге де тәртіппен тікелей шешіледі.

34. Осы шартқа қол қою арқылы электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісі (борышкер) теңгерімдеуші нарық субъектілері (жаңа кредитор) арасындағы өзара есеп айырысу тізілімінде теңгерімдеуші нарық есеп айырысу орталығы айқындаған теңгерімдеуші нарық есеп айырысу орталығы (бастапқы кредитор) алдында өзінен туындаған ақшалай міндеттемелерді төлеуге міндеттенеді және келісімін береді.

35. Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына (бастапқы кредиторға) тиесілі ақшалай міндеттемелер бойынша құқықтар (талаптар) теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерін және сағаттық теңгерімсіздіктерді есептеу негізінде теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есеп айырысу тізілімінде (жаңа кредиторға) көрсетілген теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісіне (леріне) Шартқа сәйкес беріледі.

36. Шартқа сәйкес теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есептеулер тізілімінде көрсетілген теңгерімдеуші электр энергиясы нарығының субъектісіне (леріне) теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерінің және теңгерімдеуші нарықтың сағаттық теңгерімсіздіктерінің есептері негізінде теңгерімдеуші электр

энергиясы нарығының субъектісіне тиесілі ақшалай міндеттемелер бойынша құқықтар (талаптар).

37. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісі теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есептеулер тізіліміне сәйкес теңгерімдеуші нарық есеп айырысу орталығының электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісі алдындағы ақшалай міндеттемелерін электр энергиясының теңгеруші нарығы субъектілері арасында бөлуге келіседі.

38. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісі борышты теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есептеулер тізілімінде көрсетілген электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісіне ауыстыруға келіседі.

39. Осы Тарауда көрсетілген келісім даусыз және қайтарып алынбайтын болып табылады.

40. Теңгерімдеуші нарық есеп айырысу орталығының интернет-ресурсында жарияланған теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есеп айырысу тізілімі теңгерімдеуші электр энергиясы нарығы субъектілері, теңгерімдеуші нарық есеп айырысу орталығы арасындағы ақшалай міндеттемелер талаптарының ауысуына негіз болып табылады.

41. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісі электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісі мен теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы арасындағы қатынастарға негізделген барлық қарсылықтарды электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің талаптарына қарсы қоюға құқылы.

8-тарау. Тараптардың құқықтары мен міндеттері

42. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі құқылы:

1) теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы бекіткен теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есептеулер тізілімінің негізінде электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінен электр энергиясының теңгерімдеуші нарығындағы сатылған теңгерімдеуші электр энергиясының және теріс теңгерімсіздіктердің көлемдерін төлеуді талап етуге;

2) теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерінің және сағаттық теңгерімсіздіктердің есептері және теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есептеулер тізілімі бойынша ақпарат алуға;

3) теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есеп айырысу тізілімінде көрсетілген электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінен міндеттеме орындалуы тиіс күннен кейінгі күннен бастап, бірақ берешектің жалпы сомасының 10 % - нан аспайтын күннен бастап кешіктірілген әрбір күнтізбелік күн үшін төленбеген соманың 0,1 % мөлшерінде тұрақсыздық айыбын төлеуді талап етуге.

43. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі міндетті:

1) теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы ұсынатын қызметтерді пайдалануға;

2) Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2015 жылғы 20 ақпандағы № 112 бұйрығымен бекітілген Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының жұмыс істеу қағидаларында (бұдан әрі – Қағидалар) және Шартта, Заңда көзделген талаптарды тануға және орындауға;

3) теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есепке алу тізілімінің негізінде теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есепке алу тізілімінде көрсетілген электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісіне және теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына ақшалай міндеттемелер төлеуге;

4) теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есепке алу тізілімінде көрсетілген теңгерімдеуші нарық субъектісінен талап ету құқығын тануға;

5) теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есепке алу тізілімінде көрсетілген электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісі алдында ақшалай міндеттемелердің бар екенін тануға;

6) теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есепке алу тізілімінде көрсетілген электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілеріне төлем шоты және өзге де қаржылық құжаттарды ұсынуға;

7) электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектілеріне (борышкерлерге) теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есепке алу тізіліміне сәйкес оның міндеттемелер бойынша талап ету құқықтарының бар екендігі туралы хабарлауға;

8) орындалған жұмыстар (көрсетілген қызметтер) актілерін, жүкқұжаттарды, салыстыру актілерін, шот-фактураларды және өзге де қаржылық құжаттарды алғаннан кейін күнтізбелік 5 (бес) күн ішінде қол қоюға;

9) теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы айқындаған электрондық құжат айналымы жүйесін пайдалануға;

10) Заңмен, Қағидалармен және/немесе Шартпен көзделген өзге де міндеттемелерді жүзеге асыруға.

44. Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы құқылы:

1) теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есепке алу тізілімінің негізінде теңгерімдеуші электр энергиясы нарығы субъектілерінен (борышкерлерден) ақшалай міндеттемелерді төлеуді талап етуге;

2) теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есепке алу тізілімінде көрсетілген электр энергиясының теңгерімдеуші нарық субъектілеріне (борышкерлерге) төлем шоты және өзге де қаржылық құжаттарды ұсынуға;

3) электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілерінен (борышкерлер мен кредиторлардан) орындалған жұмыстар (көрсетілген қызметтер) актілерін, салыстыру актілерін, шот-фактураларды ұсынуды талап етуге;

4) электрондық құжат айналымы жүйесін анықтауға;

5) Заңда, Қағидаларда және/немесе Шартта көзделген өзге де құқықтарды жүзеге асыруға.

45. Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы міндетті:

1) теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемдерінің және сағаттық теңгерімсіздіктердің есептеулерін қалыптастыруға, бекітуге және жариялауға;

2) теңгерімдеуші нарық субъектілері арасында өзара есеп айырысу тізілімін қалыптастыруға, бекітуге және жариялауға;

3) Қазақстан Республикасының электр энергиясының теңгерімдеуші нарығында пайда болған электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілерінің ақшалай міндеттемелерін есептеуге, айқындауға және бөлуге.

9-тарау. Тараптардың жауапкершілігі

46. Тараптар Шарт бойынша өз міндеттемелерін орындамаған немесе тиісінше орындамаған жағдайда, кінәлі Тарап Шарттың талаптарына және Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жауапты болады.

47. Төлем бойынша өз міндеттемелерін орындау мерзімі өткен жағдайда, теңгерімдеуші нарық субъектісі теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есеп айырысу тізілімінің негізінде міндеттеме орындалуы тиіс күннен кейінгі күннен бастап, бірақ берешектің жалпы сомасының 10% - нан аспайтын теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы теңгерімдеуші нарық субъектілері төленбеген соманың 0,1% мөлшерінде өсімпұл түріндегі тұрақсыздық айыбын төлеуді талап етуге құқылы.

48. Тұрақсыздық айыбының (айыппұлдың, өсімпұлдың) сомасын төлеу Тараптарды Шарт бойынша өз міндеттемелерін орындаудан, сондай-ақ кінәлі Тараптың зардап шеккен Тарапқа соңғы келтірілген залалды толық көлемде өтеуінен босатпайды.

10-тарау. Еңсерілмейтін күш жағдайларының әсері

49. Тараптар Шартқа қол қоюдан кейін Шарт бойынша міндеттемелерді ішінара немесе толық орындамағаны үшін, егер олар еңсерілмейтін күштің, яғни осы жағдайлар кезінде: табиғи сипаттағы дүлей зілзалалар, Қазақстан Республикасының аумағындағы әскери іс-қимылдар, мемлекеттік органдардың тыйым салу немесе шектеу іс-қимылдары сияқты төтенше және алдын алуға болмайтын мән-жайлардың салдарынан тиісінше орындау мүмкін еместігін дәлелдесе, жауапкершіліктен босатылады.

50. Еңсерілмейтін күш мән-жайларының әсеріне ұшыраған Тарап еңсерілмейтін күш мән-жайлары басталған күннен бастап бес күнтізбелік күннен кешіктірмей екінші Тарапқа көрсетілген мән-жайлардың туындағаны, түрі және ықтимал әрекет ету

ұзақтығы туралы жазбаша хабарлама жіберуге, сондай-ақ олардың басталғанын растау үшін Қазақстан Республикасының тиісті мемлекеттік органының құжатын табыс етуге міндетті.

51. Егер жоғарыда аталған хабарлама мерзімінде жасалмаса, еңсерілмейтін күш мән-жайларының әсеріне ұшыраған Тарап, осы мән-жайдың өзі немесе кедергі хабарламаны жіберуге мүмкіндік бермесе, оларға өзінің ақталуына сілтеме жасау құқығынан айырылады.

11-тарау. Дауларды шешу

52. Шартқа қатысты Тараптар арасында даулар туындаған жағдайда, Тараптар дауды келіссөздер арқылы реттеуге күш салады.

53. Егер Тараптардың бірі екінші Тарапқа шарт бойынша міндеттемелерді орындау бойынша негізделген талаптары болса, онда мұндай Тарап даулы жағдай туындаған күннен бастап бес жұмыс күнінен кешіктірілмейтін мерзімде шағымдардың мәнін жазбаша түрде баяндайды, оған екінші Тарап талап алған күннен бастап бес жұмыс күніне дейінгі мерзімде дәлелді жауап беруге немесе шағымды жіберген Тараппен ескертулерді жою мерзімін келісуге міндетті.

54. Шарт бойынша немесе оған байланысты туындайтын, оның ішінде оның орындалуына, бұзылуына, тоқтатылуына немесе жарамсыздығына қатысты келіссөздер жолымен шешілмеген даулар мен келіспеушіліктер Астана қаласының мамандандырылған ауданаралық экономикалық сотында шешілуге жатады.

12-тарау. Шартты тоқтату және бұзу

55. Теңгерімдеуші нарық субъектісі жүйелік оператор қалыптастыратын электр энергиясының көтерме сауда нарығы субъектілерінің тізбесінен шығарылған жағдайда Шарттың қолданылуы тоқтатылады.

56. Шартты Тараптардың кез келгені бұзуы мүмкін:

1) Шартқа негізделген міндеттемені орындау мүмкін еместігі (Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 374-бабы);

2) басқа Тарапты белгіленген тәртіппен банкрот деп тану;

3) негізінде Шарт жасалған мемлекеттік органның актісін өзгерту немесе оның күшін жою.

Бұл жағдайда Тараптар бұл туралы бір-бірін күнтізбелік 15 (он бес) күннен кешіктірмей ескертуі тиіс.

57. Шарттың қолданылуын тоқтату Тараптарды Шарттың қолданылуын тоқтатудың көрсетілген күніне дейін туындаған міндеттемелерді орындаудан босатпайды және оны орындамағаны (тиісінше орындамағаны) үшін жауапкершіліктен босатпайды.

13-тарау. Шартқа өзгерістер мен толықтырулар енгізу және хабарламалары жіберу тәртібі

58. Шартқа өзгерістер және (немесе) толықтырулар Электр энергетикасы саласындағы басшылықты жүзеге асыратын уәкілетті орган Қағидаларға өзгерістер және/немесе толықтырулар енгізген жағдайда енгізіледі. Бұл ретте Тараптардың шартқа қосымша келісімдерге қол қоюы талап етілмейді.

59. Шартқа енгізілген өзгерістер және (немесе) толықтырулар туралы хабарламаны Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы осындай өзгерістерді және (немесе) толықтыруларды Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығының ресми интернет-ресурсында міндетті түрде орналастыру жолымен жүзеге асырады.

60. Шарт бойынша барлық ақпарат Тараптар хабарламалармен алмасу және шартта көзделген мәліметтерді ұсыну түрінде мынадай тәсілдермен беріледі:

- 1) пошта және (немесе) қолма-қол (тапсыру туралы белгі болған кезде);
- 2) теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы айқындаған электрондық құжат айналымы жүйесі арқылы жүзеге асырылады.

61. Электрондық форматта ұсынылған мәліметтер қағаз тасығыштағы мәліметтерге сәйкес келуі тиіс. Электрондық нысанда және қағаз тасығышта көрсетілген мәліметтердің алшақтығы кезінде электрондық нысан артықшылыққа ие болады.

62. Сағат 18.00-ден кейін жіберілген хабарламалар келесі жұмыс күні алынған деп саналады. Жұма немесе мереке қарсаңында 18.00-ден кейінгі сағаттарда жіберілген хабарламалар демалыс немесе мереке күндерінен кейінгі бірінші жұмыс күні алынған болып саналады.

63. Шартқа өзгерістер және (немесе) толықтырулар электр энергетикасы саласында басшылықты жүзеге асыратын уәкілетті орган шешім қабылдаған күннен бастап немесе осындай шешімде көрсетілген күннен бастап қолданысқа енгізіледі.

64. Шартқа және оның қосымшаларына енгізілген кез келген өзгерістер және (немесе) толықтырулар қолданысқа енгізілген сәттен бастап теңгерімдеуші нарықтың барлық субъектілеріне, оның ішінде Шартқа өзгерістер мен толықтырулар қолданысқа енгізілген күннен бұрын қосылғандарға бірдей қолданылады.

14-тарау. Қорытынды ережелер

65. Шарт электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісі Шартқа №1 қосымшаға сәйкес нысан бойынша жасалған теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына өтініш берген сәттен бастап күшіне енеді және Шарттың 12-тарауында көзделген жағдайларда тоқтатылады.

66. Шартқа қосылғаннан кейін Тараптар, егер шартта, Қазақстан Республикасының заңнамасында және Қағидаларда өзгеше көзделмесе, бір қаржы жылына арналған шарттық қатынастарға түседі.

67. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің Шартқа тұтастай немесе бір бөлігінде қосылудан бас тартуына жол берілмейді.

68. Егер Шарттың қолданылу мерзімі ішінде, ол белгілеген бір немесе бірнеше ережелер жарамсыз болып қалса, немесе Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес заң күші болмаса, онда бұл жағдай Шарттың тиісті бөлігінде қолданысын жалғастыратын басқа ережелерін жарамсыз немесе заңды күші жоқ деп етпейді, бірақ теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығының Шартты толық көлемде немесе бір бөлігінде қайта қарауы үшін негіз бола алады.

69. Деректемелер өзгерген жағдайда Тараптар өзгерістер туындаған күннен бастап 5 (бес) жұмыс күні ішінде бұл туралы бір-бірін хабардар етуге міндеттенеді.

70. Егер Шартта, Қазақстан Республикасының заңнамасында және Қағидаларда өзгеше көзделмесе, Шарт бойынша міндеттемелерді орындаудан біржақты тәртіппен бас тартуға жол берілмейді.

71. Шартта реттелмеген Тараптардың өзара қарым-қатынастарының барлық өзге мәселелері бойынша Тараптар Қазақстан Республикасының заңнамасын басшылыққа алады.

72. Шартқа барлық қосымшалар оның ажырамас бөліктері болып табылады.

Электр энергиясының
теңгерімдеуші нарығының
барлық субъектілерімен
қосылу үлгілік шартқа
№ 1-қосымша

(теңгерімдеуші нарықтың есеп
айырысу
орталығы белгілеген ұйымның атауы)

Өтініш

" ___ " _____ 20__ ж.

Осы арқылы, _____

—
(ұйымның атауы)

атынан _____

(лауазымы, ТАӘ)

негізінде әрекет ететін _____

(құжаттың атауы)

Қазақстан Республикасының Энергетика министрінің 2015 жылдың 20 ақпандағы № 112 бұйрығымен бекітілген Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының жұмыс істеу қағидаларына сәйкес үлгілік нысанға сәйкес жасалған электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының барлық субъектілерімен қосылу үлгілік шартымен танысқанын растайды, оған толығымен және сөзсіз қосылатынын растайды, сондай-ақ

Шарт талаптарын орындауға және теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы мен _____ (ұйымның атауы) арасында теңгерімдеуші электр энергиясы мен электр энергияның теріс теңгерімсіздіктерін сатып алуға және сатуға арналған шарттар жасасу нәтижесінде пайда болған ақшалай міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз етуге міндеттенеді.

Ұйымның деректемелері:

Ұйымның толық атауы;

Ұйымның БСН;

Ұйымның заңды мекен-жайы;

Ұйымның нақты мекен-жайы;

Басшының (сенімхат бойынша өкілдің) ТАӘ;

Байланыс телефон нөмірі;

E-mail;

Банктің атауы;

ЖСК;

БИК.

(ТАӘ, лауазымы, қолы, мөр)

Электр энергиясының
теңгерімдеуші нарығының
барлық субъектілерімен
қосылу үлгілік шартқа
№ 2-қосымша

ЭЭТН субъектісінің (БСН) электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілерінің теңгерімдеуші электр энергиясының сағаттық көлемі мен сағаттық теңгерімсіздіктерді есептеу

№	С	Жоспар	Факт	ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындамаған теңгерімсіздіктер					
				Оң теңгерімсіздіктер			Теріс теңгерімсіздіктер		
				Д(+)	Ц(+)	S(+)	Д(-)	Ц(-)	S(-)
сағ	кВт*сағ	кВт*сағ	кВт*сағ	теңге/ кВт*сағ	теңге	кВт*сағ	теңге/ кВт*сағ	теңге	
1	2			3	4	5	6	7	8
1	1								
2	2								
3	3								
...	...								
NN	NN								
Барлығы									

Кестенің жалғасы

ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған теңгерімсіздіктер

Оң теңгерімсіздіктер			Теріс теңгерімсіздіктер		
Д(+)	Ц(+)	S(+)	Д(-)	Ц(-)	S(-)
кВт*сағ	теңге/ кВт*сағ	теңге	кВт*сағ	теңге/ кВт*сағ	теңге
9	10	11	12	13	14

* Ескерту: С-айдағы сағаттың реттік нөмірі, NN – айдағы сағаттардың жалпы саны. Есептік кезеңнің әрбір сағаты бойынша теңгерімдеуші нарық жүйесінде тиісті бағалардың толық жазылуы да қолжетімді (осы кестеде көрсетілген).

Электр энергиясының
теңгерімдеуші нарығының
барлық субъектілерімен
қосылу үлгілік шартқа
№ 3-қосымша
БЕКІТЕМІН
Басшы
(теңгерімдеуші нарықтың есеп
айырысу орталығымен
белгіленген ұйымның атауы)
Басшының ТАӘ
Күні
Қолы

20 жыл үшін
теңгерімдеуші нарық субъектілері арасындағы өзара есеп айырысу тізілімі

№	Ақшалай міндеттемелері бар теңгерімдеуші нарық субъектісі	Ақшалай міндеттемелері бар теңгерімдеуші нарық субъектісінің БСН	Талап ету құқығы бар теңгерімдеуші нарық субъектісі	Талап ету құқығы бар теңгерімдеуші нарық субъектісінің БСН	Ақшалай міндеттемелер сомасы, мың теңге
1					

Электр энергияның
теңгерімдеуші нарығының
жұмыс істеу қағидаларына
3-қосымша

Жоғарылатып теңгерімдеудің ең төмен көлемдері мен төмендетіп теңгерімдеудің ең төмен көлемдердің мәндерін есептеу.

1. Жоғарылатып теңгерімдеудің ең төмен көлемдерінің мәндерін келесі формулалардың бірі бойынша есептеледі:

$$1) O_{\min}^{\text{жоғары}} = P_{\min}^{\text{жоғары}} * \left(t_{\text{орынд}} - \frac{P_{\min}^{\text{жоғары}}}{2 * V_{\min}^{\text{жоғары}}} \right) * \frac{1000}{60}, \quad \text{егер: } \left(\frac{P_{\min}^{\text{жоғары}}}{V_{\min}^{\text{жоғары}}} \right) < 21 \text{ мин;}$$

$$2) O_{\min}^{\text{жоғары}} = \frac{V_{\min}^{\text{жоғары}} * t_{\text{орынд}}^2}{2} * \frac{1000}{60}, \quad \text{егер: } \left(\frac{P_{\min}^{\text{жоғары}}}{V_{\min}^{\text{жоғары}}} \right) \geq 50 \text{ мин;}$$

$$3) O_{\min}^{\text{жоғары}} = \left(P_{\min}^{\text{жоғары}} * \left(t_{\text{орынд}} - \frac{P_{\min}^{\text{жоғары}}}{2 * V_{\min}^{\text{жоғары}}} \right) * k + \frac{V_{\min}^{\text{жоғары}} * t_{\text{орынд}}^2}{2} * n \right) * \frac{1000}{60}, \quad \text{егер: } 21 \text{ мин} \leq \left(\frac{P_{\min}^{\text{жоғары}}}{V_{\min}^{\text{жоғары}}} \right) \leq 50 \text{ мин;}$$

мұнда:

$O_{\min}^{\text{жоғары}}$

- жоғарылатып теңгерімдеудің ең төмен көлемі, кВт*сағатта (бүтінге дейін дөңгелектенеді);

$t_{\text{орынд}}$

- орындау уақыты, минуттарда (бүтінге дейін дөңгелектенеді);

$P_{\min}^{\text{жоғары}}$

- жоғарылатып теңгерімдеудің минималды электр қуаты, МВт-да (ондықтарға дейін дөңгелектенеді);

$V_{\min}^{\text{жоғары}}$

- жоғарылатып теңгерімдеудің ең төмен электр қуатына жетудің ең төмен жылдамдығы, МВт/мин-да (ондықтарға дейін дөңгелектенеді);

k - өлшемсіз коэффициент, келесі мәндерді қабылдайды:

$$t_{\text{орынд}} > \left(\frac{P_{\min}^{\text{жоғары}}}{V_{\min}^{\text{жоғары}}} \right) \text{ үшін } k = 1,$$

$$t_{\text{орынд}} \leq \left(\frac{P_{\min}^{\text{жоғары}}}{V_{\min}^{\text{жоғары}}} \right) \text{ үшін } k = 0;$$

n - өлшемсіз коэффициент, келесі мәндерді қабылдайды:

$$t_{\text{орынд}} > \left(\frac{P_{\min}^{\text{жоғары}}}{V_{\min}^{\text{жоғары}}} \right) \text{ үшін } n = 0,$$

$$t_{\text{орынд}} \leq \left(\frac{P_{\min}^{\text{жоғары}}}{V_{\min}^{\text{жоғары}}} \right) \text{ үшін } n = 1,$$

2. Төмендетіп теңгерімдеудің ең төмен көлемдерінің мәндерін келесі формулалардың бірі бойынша есептеледі:

$$1) O_{\min}^{\text{төмен}} = P_{\min}^{\text{төмен}} * \left(t_{\text{орынд}} - \frac{P_{\min}^{\text{төмен}}}{2 * V_{\min}^{\text{төмен}}} \right) * \frac{1000}{60}, \quad \text{егер: } \left(\frac{P_{\min}^{\text{төмен}}}{V_{\min}^{\text{төмен}}} \right) < 21 \text{ мин};$$

$$2) O_{\min}^{\text{төмен}} = \frac{V_{\min}^{\text{төмен}} * t_{\text{орынд}}^2}{2} * \frac{1000}{60}, \quad \text{егер: } \left(\frac{P_{\min}^{\text{төмен}}}{V_{\min}^{\text{төмен}}} \right) \geq 50 \text{ мин};$$

$$3) O_{\min}^{\text{төмен}} = \left(P_{\min}^{\text{төмен}} * \left(t_{\text{орынд}} - \frac{P_{\min}^{\text{төмен}}}{2 * V_{\min}^{\text{төмен}}} \right) * k + \frac{V_{\min}^{\text{төмен}} * t_{\text{орынд}}^2}{2} * n \right) * \frac{1000}{60}, \quad \text{егер: } 21 \text{ мин} \leq \left(\frac{P_{\min}^{\text{төмен}}}{V_{\min}^{\text{төмен}}} \right) \leq 50 \text{ мин};$$

мұнда:

$O_{\min}^{\text{төмен}}$

- төмендетіп теңгерімдеудің ең төмен көлемі, кВт*сағатта (бүгінге дейін дөңгелектенеді);

$t_{\text{орынд}}$

- орындау уақыты, минуттарда (бүгінге дейін дөңгелектенеді);

$P_{\min}^{\text{төмен}}$

- төмендетіп теңгерімдеудің ең төмен электр қуаты, МВт-да (ондықтарға дейін дөңгелектенеді);

$V_{\min}^{\text{төмен}}$

- төмендетіп теңгерімдеудің ең төмен электр қуатына жетудің ең төмен жылдамдығы, МВт/мин-да (ондықтарға дейін дөңгелектенеді);

k - өлшемсіз коэффициент, келесі мәндерді қабылдайды:

$$t_{\text{орынд}} > \left(\frac{P_{\min}^{\text{төмен}}}{V_{\min}^{\text{төмен}}} \right) \text{ үшін } k = 1,$$

$$t_{\text{орынд}} \leq \left(\frac{P_{\min}^{\text{төмен}}}{V_{\min}^{\text{төмен}}} \right) \text{ үшін } k = 0;$$

n - өлшемсіз коэффициент, келесі мәндерді қабылдайды:

$$t_{\text{орынд}} > \left(\frac{P_{\min}^{\text{төмен}}}{V_{\min}^{\text{төмен}}} \right) \text{ үшін } n = 0,$$

$$t_{\text{орынд}} \leq \left(\frac{P_{\min}^{\text{төмен}}}{V_{\min}^{\text{төмен}}} \right) \text{ үшін } n = 1.$$

3. Жоғарылатып теңгерімдеудің ең төмен электр қуаты (

$P_{\text{min}}^{\text{жоғары}}$

) мен төмендетіп теңгерімдеудің ең төмен электр қуаты (

$P_{\text{min}}^{\text{төмен}}$

) келесі тәртіпте анықталады:

№	Субъект атауы	Жоғарылатып теңгерімдеудің ең төмен электр қуаты	Төмендетіп теңгерімдеудің ең төмен электр қуаты
1	2	3	4
1.	Бірыңғай сатып алушымен электр қуатының әзірлігін ұстап тұру бойынша көрсетілетін қызметті сатып алу туралы шарттар (шарт) жасасқан электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі.	Қуат нарығының қағидаларына сәйкес анықталған жоғарылатып теңгерімдеудің ең төмен электр қуатының мәніне тең деп қабылданады*.	Қуат нарығының қағидаларына сәйкес анықталған төмендетіп теңгерімдеудің ең төмен электр қуатының мәніне тең деп қабылданады*.
2.	Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының қалған субъектілері, оның ішінде бірыңғай сатып алушымен электр қуатының әзірлігін ұстап тұру бойынша көрсетілетін қызметті сатып алу туралы шарттар (шарт) жасаспағандар.	1,0 МВт-қа тең қабылданады.	1,0 МВт-қа тең қабылданады.

Ескерту:

* - Қазақстан Республикасының Энергетика министрінің 2015 жылдың 27 ақпандағы № 152 бұйрығымен бекітілген электр қуаты нарығын ұйымдастыру және оның жұмыс істеу қағидалары;

4. Жоғарылатып теңгерімдеудің ең төмен электр қуатына жетудің ең төмен жылдамдығы (

$V_{\text{min}}^{\text{жоғары}}$

) мен төмендетіп теңгерімдеудің ең төмен электр қуатына жетудің ең төмен жылдамдығы (

$V_{\text{min}}^{\text{төмен}}$

) келесі тәртіпте анықталады:

№	Субъект атауы	Жоғарылатып теңгерімдеудің ең төмен электр қуатына жетудің ең төмен жылдамдығы	Төмендетуге теңгерімдеудің ең төмен электр қуатына жетудің ең төмен жылдамдығы
1	2	3	4

1.	Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі, оның құрамына тек конденсациялық электр станциялары кіреді.	Конденсациялық электр станциялары үшін белгіленген қуаттар электр қуатының орташа өсу жылдамдығының ең төмен мәніне тең деп қабылданады, Аттестаттау қағидаларына сәйкес *.	Конденсациялық электр станциялары үшін орнатылған қуаттар электр энергиясын азайтудың орташа жылдамдығының ең төмен мәніне тең деп қабылданады, Аттестаттау қағидаларына сәйкес*.
2.	Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі, оның құрамына генерация бөлігінде тек жылу электр орталықтары кіреді.	Жылу электр орталықтары үшін белгіленген қуаттар электр қуатының орташа өсу жылдамдығының ең төмен мәніне тең деп қабылданады, Аттестаттау қағидаларына сәйкес *.	Жылу электр орталықтары үшін белгіленген қуаттар электр энергиясын азайтудың орташа жылдамдығының ең төмен мәніне тең деп қабылданады, Аттестаттау қағидаларына сәйкес*.
3.	Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі, оның құрамына генерация бөлігінде тек гидравликалық электр станциялары кіреді.	Гидравликалық электр станциялары үшін орнатылған қуаттар электр қуатының орташа өсу жылдамдығының ең төмен мәніне тең деп қабылданады, Аттестаттау қағидаларына сәйкес *.	Гидравликалық электр станциялары үшін орнатылған қуаттар электр энергиясын азайтудың орташа жылдамдығының ең төмен мәніне тең деп қабылданады, Аттестаттау қағидаларына сәйкес*.
4	Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі, оның құрамына генерация бөлігінде тек газ поршенді электр станциялары кіреді.	Газ поршенді электр станциялары үшін белгіленген қуаттар электр қуатының орташа өсу жылдамдығының ең төмен мәніне тең деп қабылданады, Аттестаттау қағидаларына сәйкес *.	Газ поршенді электр станциялары үшін белгіленген қуаттар электр энергиясын азайтудың орташа жылдамдығының ең төмен мәніне тең деп қабылданады, Аттестаттау қағидаларына сәйкес*.
5	Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі, оның құрамына генерация бөлігінде тек газ турбиналық электр станциялары кіреді.	Газ турбиналық электр станциялары үшін белгіленген қуаттар электр қуатының орташа өсу жылдамдығының ең төмен мәніне тең деп қабылданады, Аттестаттау қағидаларына сәйкес *.	Газ турбиналық электр станциялары үшін белгіленген қуаттар электр энергиясын азайтудың орташа жылдамдығының ең төмен мәніне тең деп қабылданады, Аттестаттау қағидаларына сәйкес*.
		Бу-газ электр станциялары үшін	Бу-газ электр станциялары үшін орнатылған қуаттар

6	Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі, оның құрамына генерация бөлігінде тек бу-газ электр станциялары кіреді.	орнатылған қуаттар электр қуатының орташа өсу жылдамдығының ең төмен мәніне тең деп қабылданады, Аттестаттау қағидаларына сәйкес*.	электр энергиясын азайтудың орташа жылдамдығының ең төмен мәніне тең деп қабылданады, Аттестаттау қағидаларына сәйкес*.
7	Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі, оның құрамына генерация бөлігінде электр станцияларының бірнеше түрі кіреді.	Электр станцияларының деректері үшін орнатылған қуаттар электр станцияларының орташа өлшеу жылдамдығының (осы электр станцияларының белгіленген электр қуаты бойынша) мәніне тең деп қабылданады, Аттестаттау қағидаларына сәйкес*.	Электр станцияларының деректері үшін орнатылған қуаттар электр станцияларының орташа өлшенген (осы электр станцияларының белгіленген электр қуаты бойынша) орташа азаю жылдамдығының мәніне тең деп қабылданады, Аттестаттау қағидаларына сәйкес*.
8	Құрамына электр станциялары кірмейтін электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектісі.	1,0 МВт/мин-қа тең қабылданады.	1,0 МВт/мин-қа тең қабылданады.

Ескерту:

* - Қазақстан Республикасының Энергетика министрінің 2015 жылдың 3 желтоқсандағы № 686 бұйрығымен бекітілген генерациялайтын қондырғылардың электр қуатын аттестаттауды жүргізу қағидалары.

5. Жоғарылатып теңгерімдеудің ең төмен көлемі (

*О жоғары
тіп*

) мен төмендетіп теңгерімдеудің ең төмен көлемі (

*О төмен
тіп*

) орындау уақытының операциялық тәулік сағатына мүмкін болатын 30 (отыз) мәнінің әрқайсысы үшін есептеледі.

6. Құрамына электр станциялары кірмейтін электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісі үшін осы қосымшаға сәйкес есептелген жоғарылатып теңгерімдеудің ең төмен көлемінің (

*О жоғары
тіп*

) және төмендетіп теңгерімдеудің ең төмен көлемінің (

*О төмен
тіп*

) мәндері мыналарды құрайды:

№	$M_{\text{акт}}$, (мин)	$\Delta_{\text{дайын}}$, (мин-мин)	$\Delta_{\text{орынд}}$, (мин-мин)	$t_{\text{орынд}}$, (мин)	<i>О жоғары тіп</i> , (кВт*сағ)	<i>О төмен тіп</i> , (кВт*сағ)
1	2	3	5	4	6	7
1.	01	01-10	11-60	50	825,0	825,0

2.	02	02-11	12-60	49	808,3	808,3
3.	03	03-12	13-60	48	791,7	791,7
4.	04	04-13	14-60	47	775,0	775,0
5.	05	05-14	15-60	46	758,3	758,3
6.	06	06-15	16-60	45	741,7	741,7
7.	07	07-16	17-60	44	725,0	725,0
8.	08	08-17	18-60	43	708,3	708,3
9.	09	09-18	19-60	42	691,7	691,7
10.	10	10-19	20-60	41	675,0	675,0
11.	11	11-20	21-60	40	658,3	658,3
12.	12	12-21	22-60	39	641,7	641,7
13.	13	13-22	23-60	38	625,0	625,0
14.	14	14-23	24-60	37	608,3	608,3
15.	15	15-24	25-60	36	591,7	591,7
16.	16	16-25	26-60	35	575,0	575,0
17.	17	17-26	27-60	34	558,3	558,3
18.	18	18-27	28-60	33	541,7	541,7
19.	19	19-28	29-60	32	525,0	525,0
20.	20	20-29	30-60	31	508,3	508,3
21.	21	21-30	31-60	30	491,7	491,7
22.	22	22-31	32-60	29	475,0	475,0
23.	23	23-32	33-60	28	458,3	458,3
24.	24	24-33	34-60	27	441,7	441,7
25.	25	25-34	35-60	26	425,0	425,0
26.	26	26-35	36-60	25	408,3	408,3
27.	27	27-36	37-60	24	391,7	391,7
28.	28	28-37	38-60	23	375,0	375,0
29.	29	29-38	39-60	22	358,3	358,3
30.	30	30-39	40-60	21	341,7	341,7

Кестеге түсініктеме:

$M_{\text{акт}}$

- бірінші минуттан бастап және отызыншы минутпен аяқталатын тәртіп бойынша операциялық тәулік сағатының минуттары, оларға жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға өтінімдер немесе төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға өтінімдер іске қосылады (соңғы іске қосу операциялық сағаттың 30 (отызыншы) минутынан кешіктірілмей мүмкін болады), мин-да;

$\Delta_{\text{дайын}}$

– дайындық уақытының бастапқы және соңғы минутына сәйкес келетін осы сағаттың минуттарын көрсете отырып, операциялық тәулік сағатының ішіндегі уақыт аралығы

– орындау уақытының бастапқы және соңғы минутына сәйкес келетін осы сағаттың минуттарын көрсете отырып, операциялық тәулік сағатының ішіндегі уақыт аралығы түрінде көрсетілген орындау уақыты, мин-мин нысанда;

$t_{\text{орынд}}$

– орындау уақыты, мин-та;

$P_{\text{min}}^{\text{жоғары}}$

- осы Қағидаларға 2-қосымшаға сәйкес анықталатын жоғарылатып теңгерімдеудің ең төмен электр қуаты, МВт-да;

$V_{\text{min}}^{\text{жоғары}}$

- осы Қағидаларға 2-қосымшаға сәйкес анықталатын жоғарылатып теңгерімдеудің ең төмен электр қуатына жетудің ең төмен жылдамдығы, МВт/мин-да;

$\left(\frac{P_{\text{min}}^{\text{жоғары}}}{V_{\text{min}}^{\text{жоғары}}} \right)$

-
 $P_{\text{min}}^{\text{жоғары}}$

-дан

$V_{\text{min}}^{\text{жоғары}}$ – ға қатынасы,

, мин-да (бүтіндей дөңгелектеніп көрсетіледі);

$O_{\text{min}}^{\text{жоғары}}$

– осы Қағидаларға 2-қосымшаға сәйкес анықталатын жоғарылатып теңгерімдеудің ең төмен көлемі, , кВт*сағ-да (бүтіндей дөңгелектеніп көрсетіледі);

$O_{\text{min}}^{\text{жоғары}}$

$O_{\text{min}}^{\text{жоғары}}$

сәйкес мәнінен кем емес мәні бойынша көрсетілетін жоғарылатып теңгерімдеу көлемі (теңгерімдеуші электр энергиясын сату көлемі), кВт*сағ-да (бүтіндей дөңгелектеніп көрсетіледі);

O1,O2,O3,O4,O5,O6 –

$O_{\text{min}}^{\text{жоғары}}$

жүйелік оператордың жедел - ақпараттық кешенімен бірегейлендірілген диспетчерлік басқарудың жедел-ақпараттық кешені бар электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің генерация-тұтыну объектілері бойынша бөлу, олардың көмегімен

$O_{\text{min}}^{\text{жоғары}}$

қамтамасыз ету жоспарланады, кВт*сағ-да (бүтіндей дөңгелектеніп көрсетіледі).

– орындау уақытының бастапқы және соңғы минутына сәйкес келетін осы сағаттың минуттарын көрсете отырып, операциялық тәулік сағатының ішіндегі уақыт аралығы түрінде көрсетілген орындау уақыты, мин-мин нысанда;

$t_{\text{орынд}}$

– орындау уақыты, мин-та;

$P_{\text{төмен}}^{\text{min}}$

- осы Қағидаларға 2-қосымшаға сәйкес анықталатын төмендетіп теңгерімдеудің ең төмен электр қуаты, МВт-да;

$V_{\text{төмен}}^{\text{min}}$

- осы Қағидаларға 2-қосымшаға сәйкес анықталатын жоғарылатып теңгерімдеудің ең төмен электр қуатына жетудің ең төмен жылдамдығы, МВт/мин-да;

$\left(\frac{P_{\text{min}}^{\text{жоғары}}}{V_{\text{min}}^{\text{жоғары}}} \right)$

-

$P_{\text{min}}^{\text{төмен}}$

- дан

$V_{\text{min}}^{\text{төмен}}$

-ға қатынасы, мин-да (бүтіндей дөңгелектеніп көрсетіледі);

$O_{\text{min}}^{\text{төмен}}$

– осы Қағидаларға 2-қосымшаға сәйкес анықталатын төмендетуге теңгерімдеудің ең төмен көлемі, кВт*сағ-да (бүтіндей дөңгелектеніп көрсетіледі);

O_{min}

-

$O_{\text{min}}^{\text{төмен}}$

– сәйкес мәнінен кем емес мәні бойынша көрсетілетін төмендетіп теңгерімдеу көлемі (теңгерімдеуші электр энергиясын сату көлемі), кВт*сағ-да (бүтіндей дөңгелектеніп көрсетіледі);

O1, O2, O3, O4, O5, O6,–

O_{min}

жүйелік оператордың жедел - ақпараттық кешенімен бірегейлендірілген диспетчерлік басқарудың жедел-ақпараттық кешені бар электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің генерация-тұтыну объектілері бойынша бөлу, олардың көмегімен

O_{min}

камтамасыз ету жоспарланады, кВт*сағ-да (бүтіндей дөңгелектеніп көрсетіледі).

1. Жүйелік оператордың жедел-ақпараттық кешенімен бірегейлендірілген диспетчерлік басқарудың жедел-ақпараттық кешені бар электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектісінің генерация - тұтыну объектілерін таратып жазу, олардың көмегімен төмендетіп мәлімделетін теңгерімдеу көлемін (теңгерімдеуші электр энергиясын сату көлемі) қамтамасыз ету жоспарланады:

O1 – _____ (объектінің атауын көрсету);

O2 – _____ (объектінің атауын көрсетіңіз, егер ол тартылса);

O3 – _____ (объектінің атауын көрсетіңіз, егер ол тартылса);

O4 – _____ (объектінің атауын көрсетіңіз, егер ол тартылса);

O5 – _____ (объектінің атауын көрсетіңіз, егер ол тартылса);

O6 – _____ (объектінің атауын көрсетіңіз, егер ол тартылса).

Электр энергиясының
теңгерімдеуші нарығының
жұмыс істеу қағидаларына
6-қосымша
Нысан

Жоғарылатуға арналған сараланған тізім

1. Жоғарылатуға арналған теңгерімдеуге қатысуға ұсынылатын сағат: __:00-__:00/__/__ /__ (сағ-сағ/күн/ай/жыл);

2. Ағымдағы уақыт: __/__/__/__/__ (минут/сағат/күн/ай/жыл).

№	Өтінімнің реттік нөмірі	Өтінімді ұсынған субъектінің атауы	Б _{тээ} , (теңге/кВт*ч)	Жоғары, (кВт*сағ)	Іске қосу мәртебесі (ия/жоқ)
1	2	3	4	5	6
1.	№ 1				
2.	№ 2				
3.	№ 3				
...	...				
NN	№ NN				

Кестеге түсініктеме:

"Өтінімді ұсынған субъектінің атауы" - бұл бағанда жүйелік операторға жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға өтінім берген электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілерінің атаулары көрсетіледі;

"

$B_{тээ}$

" – осы бағанда осы сағатқа электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілері берген жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға өтінімдерден теңгерімдеуші электр энергиясын сату бағалары (тарифтері) көрсетіледі, теңге/кВт*сағ-да (жүздікке дейін дөңгелектеу көрсетіледі);

"

0 жоғары

" – осы бағанда осы сағатқа электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілері берген жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға өтінімдерге сәйкес келетін жоғарылатып теңгерімдеу көлемі (теңгерімдеуші электр энергиясын сату көлемі) көрсетіледі, кВт*сағ-да (бүтіндей дөңгелектеніп көрсетіледі);

"Іске қосу мәртебесі" - осы бағанда осы сағат ішінде тиісті субъектіні жоғарылатып теңгерімге қатысуға өтінімнің іске қосылғаны немесе іске қосылмағаны көрсетіледі.

Жоғарылатуға арналған сараланған тізімі қалыптастырылған және жарияланған тәулік сағаты басталғанға дейін осы кесте мынадай ретпен толтырылады және жаңартылады:

1) "

$B_{тээ}$

" бағаны толтырылады (жаңартылады), бұл ретте осы бағанның жолдары теңгерімдеуші электр энергиясын сату бағасының (тарифінің) өсу тәртібімен жоғарыдан төменге толтырылады. Бұл ретте, екі және одан да көп баға тең болған жағдайда, оларды орналастыру тәртібі оларға сәйкес өтінімдерді беру уақытына сәйкес айқындалады: өтінімді берудің ертеректен кейінгі уақытына дейін;

2) "Өтінімді ұсынған субъектінің атауы" бағаны толтырылады (жаңартылады), электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының қандай субъектілерін көтеруге арналған теңгерімдеуге қатысуға өтінімдерден

$B_{тээ}$

бағанында көрсетілген бағалар алынғанына байланысты;

3) "

0 жоғары

" бағаны "өтінімді ұсынған субъектінің атауы" бағанында көрсетілген электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектілері жоғарылатып теңгерімдеудің қандай көлемдерін (теңгерімдеуші электр энергиясын сату көлемдерін) көрсеткеніне байланысты өзінің жоғарылатып теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімдерінде толтырылады (жаңартылады) (

0 жоғары

көрсетіледі, орындау уақытының сағатына ең жоғары мәніне сәйкес);

4) "Іске қосу мәртебесі" бағаны бос баған болып қалады.

Жоғарылатуға арналған сараланған тізім қалыптастырылған және жарияланған тәуліктің бір сағаты ішінде бұл кесте өзгермейді, "

О жоғары

" бағанын қоспағанда, онда жоғарылатып теңгерімдеу көлемдерінің (теңгерімдеуші электр энергиясын сату көлемдерінің) мәндері осы сағаттың әр минутында жүйелік оператор өтінімдерді іске қосу минутының немесе қайсысы ерте келетініне байланысты осы сағаттың 30 (отызыншы) минутының аяқталуына дейін іске қосылады (тиісті өтінімдерде көрсетілгендей).

Жүйелік оператор өтінімдерді іске қосу минутын немесе осы сағаттың 30 (отызыншы) минутын аяқтағаннан кейін, қайсысы ертерек келетініне байланысты және осы сағаттың соңына дейін көрсетілген кесте өзгеріссіз қалады.

Жоғарылатуға арналған сараланған тізім қалыптастырылған және жарияланған тәулік сағаты өткеннен кейін келесі сағаттың алғашқы бес минуты ішінде осы кестеде " іске қосу мәртебесі" бағаны толтырылады (осы бағанның барлық жолдары толтырылады) және бұдан әрі кесте өзгертуге жатпайды.

Төмендетуге арналған сараланған тізім

1. Төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға ұсынылатын сағат: __:00-__:00/__/__/__ (сағ-сағ /күн/ай/жыл);

2. Ағымдағы уақыт: __/__/__/__/__ (минут/сағат/күн/ай/жыл).

№	Өтінімнің реттік нөмірі	Өтінімді ұсынған субъектінің атауы	$B_{тт}$, (теңге/кВт*сағ)	$O_{төмен}$, (кВт*сағ)	Іске қосу мәртебесі (ия/жоқ)
1	2	3	4	5	6
1.	№ 1				
2.	№ 2				
3.	№ 3				
...	...				
NN	№ NN				

Кестеге түсініктеме:

"Өтінімді ұсынған субъектінің атауы" - бұл бағанда жүйелік операторға төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға өтінім берген электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілерінің атаулары көрсетіледі;

"

$B_{тт}$

" – осы бағанда электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілері осы сағатқа берген төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға өтінімдерден теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу бағалары (тарифтері) көрсетіледі, теңге/кВт*сағ-да (жүздікке дейін дөңгелектеу көрсетіледі);

"

О_{төмен}

" – осы бағанда электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілері осы сағатқа берген төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға өтінімдерге сәйкес келетін төмендетіп теңгерімдеу көлемі (теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу көлемі) көрсетіледі, кВт*сағ-да (бүтіндей дөңгелектеніп көрсетіледі);

"Іске қосу мәртебесі" - осы бағанда осы сағат ішінде тиісті субъектіні төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға өтінім іске қосылған немесе іске қосылмағаны көрсетіледі.

Бұл кесте төмендетуге арналған сараланған тізім қалыптастырылған және жарияланған тәулік сағаты басталғанға дейін мынадай ретпен толтырылады және жаңартылады:

5) "

Б_{тт}

" бағаны толтырылады (жаңартылады), бұл ретте осы бағанның жолдары теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу бағасының (тарифінің) кему тәртібімен жоғарыдан төменге толтырылады. Бұл ретте, екі және одан да көп баға тең болған жағдайда, оларды орналастыру тәртібі оларға сәйкес өтінімдерді беру уақытына сәйкес айқындалады: өтінімді берудің ертеректен кейінгі уақытына дейін;

6) Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының қандай субъектілерін төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға өтінімдерден "" бағанында көрсетілген бағалар алынғанына байланысты "өтінімді ұсынған субъектінің атауы" бағаны толтырылады (жаңартылады);

7) "

О_{төмен}

" бағаны "өтінімді ұсынған субъектінің атауы" бағанында көрсетілген электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының субъектілері төмендетіп теңгерімдеудің қандай көлемдерін (теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу көлемдерін) көрсеткеніне байланысты өзінің төмендетіп теңгерімдеуге қатысуға берген өтінімдерінде толтырылады (жаңартылады) (көрсетіледі, орындау уақытының сағатына ең жоғары мәніне сәйкес);

8) "Іске қосу мәртебесі" бағаны бос баған болып қалады.

Төмендетуге арналған сараланған тізім қалыптастырылған және жарияланған тәуліктің бір сағаты ішінде бұл кесте өзгермейді, "

О_{төмен}

" бағанын қоспағанда, онда төмендетіп теңгерімдеу көлемдерінің (теріс теңгерімсіздіктерді сатып алу көлемдерінің) мәндері осы сағаттың әр минутында жүйелік оператор өтінімдерді іске қосу минутының немесе қайсысы ерте келетініне байланысты осы сағаттың 30 (отызыншы) минутының аяқталуына дейін іске қосылады (тиісті өтінімдерде көрсетілгендей).

Жүйелік оператор өтінімдерді іске қосу минутын немесе осы сағаттың 30 (отызыншы) минутын аяқтағаннан кейін, қайсысы ертерек келетініне байланысты және осы сағаттың соңына дейін көрсетілген кесте өзгеріссіз қалады.

Төмендеуге арналған сараланған тізім қалыптастырылған және жарияланған тәуліктің бір сағаты өткеннен кейін келесі сағаттың алғашқы бес минуты ішінде осы кестеде "іске қосу мәртебесі" бағаны толтырылады (осы бағанның барлық жолдары толтырылады) және бұдан әрі кесте өзгертуге жатпайды.

Электр энергиясының
теңгерімдеуші нарығының
жұмыс істеу қағидаларына
7-қосымша

Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы жүйелік операторға тәуліктің бір сағатында теңгерімдеу аймағында сатылған және тәуліктің осы сағатында РФ-мен шекарадағы оң ауытқуға сәйкес келетін теңгерімдеуші электр энергиясы үшін төлейтін бағаны анықтау
Жүйелік оператор тәуліктің бір сағатында теңгерімсіздік аймағында сатып алынған теріс теңгерімсіздік үшін және тәуліктің осы сағатында РФ-мен шекарадағы теріс ауытқуға сәйкес келетін теңгерімсіздік нарығының есеп айырысу орталығына төлейтін бағаны анықтау

1. Теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы жүйелік операторға тәуліктің бір сағатында теңгерімдеу аймағында сатылған және тәуліктің осы сағатында РФ-мен шекарадағы оң ауытқуға сәйкес келетін теңгерімдеуші электр энергиясы үшін төлейтін баға, сондай-ақ жүйелік оператор теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығына тәуліктің бір сағатында сатып алынған теріс теңгерімсіздік үшін төлейтін баға, тәуліктің осы сағатында РФ-мен шекарадағы теріс ауытқуға сәйкес келесі формулалар бойынша анықталады:

$$B_{\text{сағ}(+)}^{\text{РФ}} = \frac{K_{\text{рұқсат}(+)} + K_{\text{рұқсат}(+)}^{\text{асыра}}}{W_{\text{рұқсат}} + W_{\text{рұқсат}}^{\text{асыра}}} * k_{(+)},$$

$$B_{\text{сағ}(-)}^{\text{РФ}} = \frac{K_{\text{рұқсат}(-)} + K_{\text{рұқсат}(-)}^{\text{асыра}}}{W_{\text{рұқсат}} + W_{\text{рұқсат}}^{\text{асыра}}} * k_{(-)}, \text{ мұнда:}$$

$B_{\text{сағ}(+)}^{\text{РФ}}$

- теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығы жүйелік операторға тәуліктің бір сағатында теңгерімдеу аймағында сатылған және тәуліктің осы сағатында РФ-мен шекарадағы оң ауытқуға сәйкес келетін теңгерімдеуші электр энергиясы үшін төлейтін баға, теңге/кВт*сағ-да, ҚҚС-сыз (жүздікке дейін дөңгелектенеді);

$B_{\text{сағ}(-)}^{\text{РФ}}$

- жүйелік оператор тәуліктің бір сағатында теңгерімсіздік аймағында сатып алынған және тәуліктің осы сағатында РФ-мен шекарадағы теріс ауытқуға сәйкес келетін теріс теңгерімсіздік үшін теңгерімдеуші нарығының есеп айырысу орталығына төлейтін баға, теңге/кВт*сағ-да, ҚҚС-сыз (жүздікке дейін дөңгелектенеді);

$K_{\text{рұқсат}(+)}$

- жүйелік оператор мен Ресей Федерациясының тиісті шаруашылық жүргізуші субъектісі арасындағы Ресей Федерациясынан Қазақстан Республикасына электр энергиясын жеткізуге арналған шартқа сәйкес Ресей БЭЖ-мен шекарадағы Қазақстан БЭЖ электр энергиясы ағындарының нақты сағаттық мемлекетаралық сальдосының жоспарлыдан ауытқуын өтеу үшін, Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясының электр энергетикалық жүйелерінің параллель жұмысы туралы шартта белгіленген жоспарлы ағындардың нақты сальдосының жол берілетін ауытқуы шеңберінде электр энергиясын сатып алу құны, Солтүстік және Батыс қималары үшін тәулік сағатына, ресей рубльдерінде, формула бойынша анықталатын:

$K_{\text{рұқсат}(+)} = (B_{\text{рұқсат}(+)} * W_{\text{рұқсат}} + B_{\text{инфр.рұқсат}} * W_{\text{рұқсат}}) * p_{\text{рұқсат}}$, мұнда:

$B_{\text{рұқсат}(+)}$

- жүйелік оператор мен Ресей Федерациясының тиісті шаруашылық жүргізуші субъектісі арасындағы Ресей Федерациясынан Қазақстан Республикасына электр энергиясын жеткізуге арналған шартқа сәйкес параллель жұмысқа жатқызылатын ауытқулардың құнын анықтау үшін қолданылатын баға параметріне сәйкес келетін Қазақстан БЭЖ-нің Ресей БЭЖ-мен шекарасындағы жоспарлы электр энергиясы ағындарының сальдосы электр энергиясын экспорттау және импорттау кезінде қолданылатын сағаттық тең баға, Солтүстік және Батыс қималары үшін, рубль/кВт*сағ (1 кВт*сағ ресей рублі үшін),

$W_{\text{рұқсат}}$

- Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясының электр энергетикалық жүйелерінің параллель жұмысы туралы шартта белгіленген жоспарлы ағындардың нақты сальдосының жол берілетін ауытқуы шеңберінде электр энергиясының нақты мөлшері, Солтүстік және Батыс қималары үшін тәулік сағатына, кВт*сағ-да,

$B_{\text{инфр.рұқсат}}$

- Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясының электр энергетикалық жүйелерінің параллель жұмысы туралы шартта белгіленген жоспарлы электр

энергиясы ағындарының нақты сальдосының жол берілетін ауытқуы шеңберінде электр энергиясының көтерме сауда нарығының инфрақұрылымдық ұйымдарының қызметтеріне ақы төлеу жөніндегі шығындардың жеткізілімге сәйкес үлесін және Ресей Федерациясының қуатын айқындау үшін баға, рубль/кВт*сағ-да (1 кВт*сағ ресей рублі үшін),

$P_{\text{рұқсат}}$

- Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясының электр энергетикалық жүйелерінің параллель жұмысы туралы шартта белгіленген жоспарлы ағындардың нақты сальдосының жол берілетін ауытқуы шеңберінде табыстылық мөлшерін ескеретін коэффициент, әр сағат үшін және Солтүстік және батыс аймақтар үшін бірдей, пайыздарда (%);

$K_{\text{рұқсат}(+) }^{\text{асыра}}$

– жүйелік оператор мен Ресей Федерациясының тиісті шаруашылық жүргізуші субъектісі арасындағы Ресей Федерациясынан Қазақстан Республикасына электр энергиясын жеткізуге арналған шартқа сәйкес Қазақстан БЭЖ мен Ресей БЭЖ шекарасындағы электр энергиясының нақты сағаттық мемлекетаралық сальдосының жоспарлыдан ауытқуын өтеу үшін Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясының электр энергетикалық жүйелерінің параллель жұмысы туралы шартта белгіленген жоспарлы ағындардың нақты сальдосының жол берілетін ауытқуынан тыс электр энергиясын сатып алу құны, Солтүстік және Батыс қималары үшін тәулік сағатына, ресей рубльдерінде, формула бойынша анықталатын:

$$K_{\text{рұқсат}(+) }^{\text{асыра}} = \left(B_{\text{рұқсат}(+) }^{\text{асыра}} * W_{\text{рұқсат}}^{\text{асыра}} + K_{\text{бақ,сағ.қуат}} + B_{\text{инфр.рұқсат}(+) }^{\text{асыра}} * W_{\text{рұқсат}}^{\text{асыра}} \right) * p_{\text{рұқсат}}^{\text{асыра}}, \text{ қайда:}$$

$B_{\text{рұқсат}(+) }^{\text{асыра}}$

- Ресей БЭЖ шекарасындағы Қазақстан БЭЖ электр энергиясы ағындарының нақты сағаттық мемлекетаралық сальдосының ауытқуларын өтеу үшін жоспарланғаннан жүйе операторы мен Ресей Федерациясының тиісті шаруашылық жүргізуші субъектісі арасындағы Ресей Федерациясынан Қазақстан Республикасына электр энергиясын жеткізуге арналған шартқа сәйкес жүйені тиісті қимада (ауытқулардың рұқсат етілген ауқымынан тыс) теңгерімдеу үшін бағаларға сәйкес келетін Ресей Федерациясының электр энергиясының теңгерімдеуші нарығының сағаттық бағалары, Солтүстік және Батыс қималары үшін, рубль/кВт*сағ-да (1 кВт*сағ ресей рублі үшін),

$W_{\text{рұқсат}}^{\text{асыра}}$

- Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясының электр энергетикалық жүйелерінің параллель жұмысы туралы шартта белгіленген жоспарлы ағындардың нақты сальдосының жол берілетін ауытқуынан асатын электр энергиясының нақты мөлшері, тәуліктің бір сағатында Солтүстік және Батыс аймақтар үшін, кВт*сағ-да,

$K_{\text{бақ,сағ.қуат}}$

- Ресей Федерациясының қуат нарығына қатысу шығындарының жалпы құндық құрамдас бөлігінен анықталатын (рұқсат етілген диапазоннан тыс) электр энергиясын жеткізу айында (жүйелік оператор мен Ресей Федерациясының тиісті шаруашылық жүргізуші субъектісі арасындағы Ресей Федерациясынан Қазақстан Республикасына электр энергиясын жеткізуге арналған шартқа сәйкес Қазақстан БЭЖ мен Ресей БЭЖ шекарасындағы электр энергиясының нақты сағаттық мемлекетаралық сальдосының жоспарлыдан ауытқуын өтеу үшін) Қазақстан Республикасына рұқсат етілген диапазоннан тыс ауытқу көлеміне пропорционалды бақылау сағатында Ресей Федерациясының заңнамасы бойынша бес күндік жұмыс аптасын негізге ала отырып, Ресей Федерациясының жүйелік операторы белгілеген ең жоғары жүктемелердің бақылау сағатындағы қуат шығындарының құндық құрамдас бөлігі, Солтүстік және Батыс аймақтар үшін, ресей рубльдерінде,

$B_{\text{асыра инфр.рұқсат}(+)}$

- Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясының электр энергетикалық жүйелерінің параллель жұмысы туралы шартта белгіленген жоспарлы ағындардың нақты сальдосының жол берілетін ауытқуынан асатын электр энергиясының көтерме сауда нарығы мен Ресей Федерациясының қуаты инфрақұрылымдық ұйымдарының қызметтеріне ақы төлеу жөніндегі шығындардың жеткізілімге сәйкес үлесін айқындау үшін баға, Солтүстік және Батыс қималары үшін, рубль/кВт*сағ-да (1 кВт*сағ ресей рублі үшін),

$P_{\text{асыра рұқсат}}$

- Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясының электр энергетикалық жүйелерінің параллель жұмысы туралы шартта белгіленген жоспарлы ағындардың нақты сальдосының жол берілетін ауытқуынан жоғары табыстылық мөлшерін ескеретін коэффициент, әр сағат үшін және Солтүстік және батыс аймақтар үшін бірдей, пайыздарда (%);

$k_{(+)}$

- есеп айырысу айының соңғы күніне Ресей рублінің теңгеге бағамы, теңге/рубль-де;

$K_{\text{рұқсат}(-)}$

- Жүйелік оператор мен Ресей Федерациясының тиісті шаруашылық жүргізуші субъектісі арасындағы Қазақстан Республикасынан Ресей Федерациясына электр энергиясын жеткізуге арналған шартқа сәйкес Қазақстан БЭЖ мен Ресей БЭЖ шекарасындағы электр энергиясының нақты сағаттық мемлекетаралық сальдосының жоспарлыдан ауытқуын өтеу үшін Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясының электр энергетикалық жүйелерінің параллель жұмысы туралы шартта белгіленген жоспарлы ағындардың нақты сальдосының жол берілетін ауытқуы шеңберінде электр энергиясын сатып алу құны, Солтүстік және Батыс қималары үшін тәулік сағатына, ресей рубльдерінде, формула бойынша анықталатын:

$$K_{\text{рұқсат}(-)} = \frac{B_{\text{рұқсат}(-)} * W_{\text{рұқсат}} - B_{\text{инфр.}} * W_{\text{рұқсат}}}{P_{\text{рұқсат}}}, \text{ қайда:}$$

$B_{\text{рұқсат}(-)}$

- Қазақстан БЭЖ-нің Ресей БЭЖ-мен шекарасындағы жоспарлы электр энергиясынан жүйелік оператор мен Ресей Федерациясының тиісті шаруашылық жүргізуші субъектісі арасындағы электр энергиясын Қазақстан Республикасынан Ресей Федерациясына жеткізуге арналған шартқа сәйкес параллель жұмысқа (жол берілетін диапазон ішінде) жатқызылатын ауытқулардың құнын анықтау үшін қолданылатын баға параметрлеріне сәйкес келетін электр энергиясын экспорттау және импорттау кезінде қолданылатын сағаттық баламалы баға, әр сағат үшін бірдей, Солтүстік және Батыс аймақтар үшін бөлек, рубль/кВт*сағ-да (1 кВт*сағ ресей рублі үшін),

$W_{\text{рұқсат}}, B_{\text{инфр.}}, W_{\text{рұқсат}}, P_{\text{рұқсат}}$

- осы қосымшадағы мәтін бойынша жоғарыда анықталған;

$K_{\text{асыра}}^{\text{рұқсат}(-)}$

- жүйелік оператор мен Ресей Федерациясының тиісті шаруашылық жүргізуші субъектісі арасындағы Қазақстан Республикасынан Ресей Федерациясына электр энергиясын жеткізуге арналған шартқа сәйкес Қазақстан БЭЖ мен Ресей БЭЖ шекарасындағы электр энергиясының нақты сағаттық мемлекетаралық сальдосының жоспарлыдан ауытқуын өтеу үшін Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясының электр энергетикалық жүйелерінің параллель жұмысы туралы шартта белгіленген жоспарлы ағындардың нақты сальдосының жол берілетін ауытқуынан тыс электр энергиясын сатып алу құны, Солтүстік және Батыс қималары үшін тәулік сағатына, ресей рубльдерінде, формула бойынша анықталатын:

$$K_{\text{рұқсат}(-)}^{\text{асыра}} = \frac{B_{\text{рұқсат}(-)}^{\text{асыра}} * W_{\text{рұқсат}}^{\text{асыра}} - B_{\text{инфр.}} * W_{\text{рұқсат}}^{\text{асыра}}}{P_{\text{рұқсат}}^{\text{асыра}}}, \text{ қайда:}$$

$B_{\text{рұқсат}(-)}^{\text{асыра}}$

- жүйелік оператор мен Ресей Федерациясының тиісті шаруашылық жүргізуші субъектісі арасындағы Қазақстан Республикасынан Ресей Федерациясына электр энергиясын жеткізуге арналған шартқа сәйкес Қазақстан БЭЖ мен Ресей БЭЖ шекарасындағы электр энергиясының нақты сағаттық мемлекетаралық сальдо ағымдарының жоспарлы сальдосынан ауытқуларын өтеу үшін жүйені тиісті бөлімде (рұқсат етілген ауытқу ауқымынан жоғары) теңестіруге арналған бағаларға сәйкес келетін Ресей Федерациясының электр энергиясының теңгеруші нарығының сағаттық бағалары, Солтүстік және Батыс қималары үшін, рубль/кВт*сағ-да (1 кВт*сағ ресей рублі үшін),

$W_{\text{рұқсат}}^{\text{асыра}}, B_{\text{инфр.}}, W_{\text{рұқсат}}^{\text{асыра}}, P_{\text{рұқсат}}^{\text{асыра}}$

осы қосымшадағы мәтін бойынша жоғарыда анықталған;

$k_{(-)}$

- есепті кезеңдегі көлемдер туралы акт күніне ресей рублінің теңгеге бағамы, теңге/рубль-де.

Ресейдің БЭЖ шекарасындағы электр энергиясы ағындарының нақты мәндері жүйелік оператордың ЭКЕАЖ деректері негізінде анықталады.

Электр энергияның
теңгеруші нарықтың
жұмыс істеу қағидаларына
8-қосымша

$S_{\text{сағ}}^{\text{ЖЭК}}, S_{\text{сағ}}^{\text{ЖҚАР}}, S_{\text{сағ}}^{\text{ЖЕК}}, S_{\text{сағ}}^{\text{опер}}$

шамаларын есептеу

1.

$(S_{\text{сағ}}^{\text{ЖЭК}})$

Теңгеруші электр энергиясын сатудан және теңгерімдеу аймағындағы энергия беруші ұйымдардан тәулік сағатына теріс теңгерімсіздіктерді сатып алудан теңгеруші нарықтың есеп айырысу орталығының шығындары (кірістері), теңгеде (ондықтарға дейін дөңгелектенеді), формула бойынша анықталады:

$$S_{\text{сағ}}^{\text{ЖЭК}} = \sum_{j=1}^z (B_{\text{болж.сағ.}}^{\text{БС}} * \Delta_{\text{сағ}(+),j}^{\text{ЖЭК}}) - \sum_{i=1}^w (B_{\text{болж.сағ.}}^{\text{БС}} * \Delta_{\text{сағ}(-),i}^{\text{ЖЭК}}), \text{ қайда:}$$

$B_{\text{болж.сағ.}}^{\text{БС}}$

- тәуліктің осы сағатына электр энергиясын сатуға арналған электр энергиясын бірыңғай сатып алушының болжамды бағасы (қалдық бағасы), теңге/кВт*сағ-да (жүздіктерге дейін дөңгелектенеді),

$\Delta_{\text{сағ (+).j}}^{\text{ЖЭК}}$

- электр энергиясының теңгеруші нарығының басқа субъектілерімен жауапкершілік беру шартын жасасқан энергия беруші ұйымдар жасаған оң теңгерімсіздіктерді қоспағанда, осы сағат ішінде теңгерімдеу аймағында электр немесе жылу энергиясын беру жөніндегі қызметті шарттар негізінде көрсететін электр энергиясының теңгеруші нарығының j-ші субъектісі (энергия беруші ұйым) жасаған оң теңгерімсіздік, кВт*сағ-да (бүтінге дейін дөңгелектенеді);

$\sum_{j=1}^z$

- j бойынша сома;

j - 1-ден z-ке дейін өзгертін реттік нөмір;

z - осы сағат ішінде теңгерімдеу аймағында оң теңгерімсіздік жасаған электр энергиясын немесе жылу энергиясын беру жөніндегі қызметті шарттар негізінде көрсететін электр энергиясының теңгеруші нарық субъектілерінің (энергия беруші ұйымдардың) саны;

$\Delta_{\text{сағ (-).i}}^{\text{ЖЭК}}$

- электр энергиясының теңгеруші нарығының басқа субъектілерімен жауапкершілік беру шартын жасасқан энергия беруші ұйымдар жасаған теріс теңгерімсіздіктерді қоспағанда, осы сағат ішінде теңгерімдеу аймағында электр немесе жылу энергиясын беру жөніндегі қызметті шарттар негізінде көрсететін электр энергиясының теңгеруші нарығының i-ші субъектісі (энергия беруші ұйым) жасаған теріс теңгерімсіздік модулі, кВт*сағ-да (бүтінге дейін дөңгелектенеді);

$\sum_{i=1}^w$

-
i
бойынша сома;

i

- 1-ден w-ге дейін өзгертін реттік нөмір;

w - осы сағат ішінде теңгерімдеу аймағында теріс теңгерімсіздік жасаған электр немесе жылу энергиясын беру жөніндегі қызметті шарттар негізінде көрсететін электр энергиясының теңгеруші нарық субъектілерінің (энергия беруші ұйымдардың) саны.

2.

$(S_{\text{сағ}}^{\text{ЖҚАР}})$

Теңгеруші электр энергиясын сатудан және ЖҚАР жүйесін басқарумен жұмыс істейтін электр энергиясының теңгеруші нарық субъектілерінен тәулік сағатына теңгерімдеу аймағында теріс теңгерімсіздіктерді сатып алудан теңгеруші нарықтың есеп айырысу орталығының шығындары (кірістері), теңгеде (ондықтарға дейін дөңгелектенеді), формула бойынша анықталады:

$$S_{\text{сағ}}^{\text{ЖҚАР}} = B_{(+)}^{\text{ЖҚАР}} * \sum_{j=1}^y \Delta_{\text{сағ}(+).j}^{\text{ЖҚАР}} - B_{(-)}^{\text{ЖҚАР}} * \sum_{i=1}^h \Delta_{\text{сағ}(-).i}^{\text{ЖҚАР}}, \text{ қайда:}$$

$B_{(+)}^{\text{ЖҚАР}}$

- ЖҚАР жүйесін басқарумен жұмыс істейтін электр энергиясының теңгеруші нарық субъектісі осы ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған оның оң теңгерімсіздігінен туындаған теңгеруші электр энергиясын теңгеруші нарықтың есеп айырысу орталығынан сатып алатын баға, теңге/кВт*сағ-да (ондықтарға дейін дөңгелектенеді);

$\Delta_{\text{сағ}(+).j}^{\text{ЖҚАР}}$

- ЖҚАР жүйесін басқарумен жұмыс істейтін электр энергиясының теңгеруші нарығының j-ші субъектісінің осы сағаттағы теңгерімдеу аймағында осы ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған оң теңгерімсіздігі (бүтінге дейін дөңгелектенеді), кВт*сағ-да;

$\sum_{j=1}^y$

- бойынша сома;

j - 1-ден y-ге дейін өзгертін реттік нөмір;

y - ЖҚАР жүйесінің басқаруымен жұмыс істейтін, осы сағат ішінде теңгерімдеу аймағында ЖҚАР жүйесінің әсер етуі себебінен оң теңгерімсіздік жасаған электр энергиясының теңгеруші нарық субъектілерінің саны;

$B_{(-)}^{\text{ЖҚАР}}$

- ЖҚАР жүйесін басқарумен жұмыс істейтін электр энергиясының теңгеруші нарық субъектісі осы ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған өзінің теріс теңгерімсіздіктерін

теңгеруші нарық орталығына сататын баға, теңге/кВт*сағ-да (ондықтарға дейін дөңгелектенеді);

$$\Delta_{\text{сағ}(-).i}^{\text{ЖҚАР}}$$

ЖҚАР жүйесін басқарумен жұмыс істейтін электр энергиясының теңгеруші нарығының і-ші субъектісінің осы сағаттағы теңгерімдеу аймағында осы ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған теріс теңгерімсіздік модулі (бүтінге дейін дөңгелектенеді), кВт*сағ-да;

$$\sum_{i=1}^h$$

-
i
бойынша сома;

i
- 1-ден h-ге дейін өзгертін реттік нөмір;

h - ЖҚАР жүйесінің басқаруымен жұмыс істейтін, осы сағат ішінде теңгерімдеу аймағында ЖҚАР жүйесінің әсер етуі себебінен теріс теңгерімсіздік жасаған электр энергиясының теңгеруші нарық субъектілерінің саны.

3.
(S_{сағ}^{ЖЕК})

Қазақстан Республикасының Үкіметімен өнімді бөлу туралы шарт жасасқан электр энергиясының теңгерімдеуші нарығы субъектілерінен теңгерімдеуші электр энергиясын сатудан және теріс теңгерімсіздіктерді сатып алудан теңгерімдеуші нарықтың есеп айырысу орталығының тәулік сағатына теңгерімдеу аймағындағы кірістері, теңгеде (ондықтарға дейін дөңгелектенеді), формула бойынша анықталады:

$$S_{\text{сағ}}^{\text{ЖЕК}} = \frac{\text{ЖЕК}'_{\text{ай}} - \text{ЖЕК}''_{\text{ай}}}{\Delta_{\text{сағ}(-)}^{\text{ҚР}(\text{б}/\text{y})} + \Delta_{\text{сағ}(+)}^{\text{ҚР}(\text{б}/\text{y})}} * \Delta_{\text{сағ}(i)}^{\text{РК}(\frac{\text{б}}{\text{y}})} * u, \text{ қайда:}$$

ЖЕК'_{ай}

- Қазақстан Республикасының Үкіметімен өнімді бөлу туралы шарт жасасқан электр энергиясының теңгеруші нарық субъектілеріне теңгеруші электр энергиясы және осы кезең үшін одан теңгерімдеу аймағында сатып алынған теріс теңгерімсіздіктер үшін теңгеруші нарықтың есеп айырысу орталығының атына өткен есептік кезең үшін (күнтізбелік ай) жиынтық төлем көлемі, теңгеде (ондықтарға дейін дөңгелектенеді);

ЖЕК''_{ай}

- Қазақстан Республикасының Үкіметімен өнімді бөлу туралы шарт жасасқан электр энергиясының теңгеруші нарық субъектілерінің атына теңгеруші нарықтың есеп айырысу орталығының осы кезеңдегі теңгеруші электр энергиясы үшін және олардан сатып алынған теріс теңгерімсіздіктер үшін өткен есеп айырысу кезеңі (күнтізбелік ай) үшін жиынтық төлем көлемі, теңгеде (ондықтарға дейін дөңгелектенеді);

$$\Delta_{\text{сағ}}^{\text{ҚР}(6/y)} (-)$$

- энергия беруші ұйымдардың теріс теңгерімсіздіктері және ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған теңгерімсіздіктер енгізілмеген теңгерімдеу аймағында есептік кезеңнің (күнтізбелік айдың) сағаттары үшін электр энергиясының теңгеруші нарық субъектілері жасаған барлық теріс теңгерімсіздіктер сомасының модулі, кВт*сағ-да (бүтінге дейін дөңгелектенеді);

$$\Delta_{\text{сағ}}^{\text{ҚР}(6/y)} (+)$$

- энергия беруші ұйымдардың оң теңгерімсіздіктері және ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған теңгерімсіздіктер енгізілмеген теңгерімдеу аймағында өсуге арналған сағат ретінде айқындалған есептік кезеңнің (күнтізбелік айдың) сағаттары үшін электр энергиясының теңгеруші нарық субъектілері жасаған барлық оң теңгерімсіздіктердің сомасы, кВт*сағ-да (бүтінге дейін дөңгелектенеді);

$$\Delta_{\text{сағ}}^{\text{ҚР}(6/y)} (+/-)$$

- тәулік сағатына байланысты келесі екі мәннің бірін қабылдайтын мән:

1) энергия беруші ұйымдардың теріс теңгерімсіздіктері және ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған теңгерімсіздіктер енгізілмеген теңгерімдеу аймағында электр энергиясының теңгеруші нарық субъектілері тәуліктің бір сағаты ішінде жасаған барлық теріс теңгерімсіздіктер сомасының модулі, кВт*сағ-да (бүтінге дейін дөңгелектенеді), - егер тәулік сағаты төмендеу сағаты ретінде анықталса;

2) энергия беруші ұйымдардың оң теңгерімсіздіктері және ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған теңгерімсіздіктер енгізілмеген теңгерімдеу аймағында электр энергиясының теңгеруші нарық субъектілері тәуліктің бір сағаты ішінде жасаған барлық оң теңгерімсіздіктердің сомасы, кВт*сағ-да (бүтінге дейін дөңгелектенеді), - егер тәулік сағаты жоғарылау сағаты ретінде анықталса;

и - келесі мәндерді қабылдайтын өлшемсіз коэффициент:

$$\begin{aligned} \text{ЖЕК}'_{\text{ай}} > \text{ЖЕК}''_{\text{ай}} \text{ үшін } u &= 1, \\ \text{ЖЕК}'_{\text{ай}} \leq \text{ЖЕК}''_{\text{ай}} \text{ үшін } u &= 0. \end{aligned}$$

$(S_{\text{сағ}}^{\text{опер}})$

Тәуліктің осы сағаты үшін теңгерімдеу аймағындағы теңгеруші нарықтың есеп айырысу орталығының операциялық шығындары, теңге-де (ондықтарға дейін дөңгелектенеді), формула бойынша анықталады:

$$S_{\text{сағ}}^{\text{опер}} = \frac{S_{\text{ай}}^{\text{опер}}}{\Delta_{\text{сағ}\Sigma}^{\text{КР}(6/y)}(-) + \Delta_{\text{сағ}\Sigma}^{\text{КР}(6/y)}(+)} * \Delta_{\text{сағ}}^{\text{КР}(6/y)}(+/-), \text{ қайда:}$$

$S_{\text{ай}}^{\text{опер}} - (S_{\text{сағ}}^{\text{опер}})$

барлық теңгерімдеу аймақтарында (күнтізбелік айда) теңгерімдеу нарығында есеп айырысуды ұйымдастыру және жүргізу жөніндегі қызметтен теңгеруші нарықтың есеп айырысу орталығының кірістері, теңгеде (ондықтарға дейін дөңгелектенеді);

$\Delta_{\text{сағ}\Sigma}^{\text{КР}(6/y)}(-)$

- энергия беруші ұйымдардың теріс теңгерімсіздіктері және ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған теңгерімсіздіктер енгізілмеген барлық теңгерімдеу аймақтарында есептік кезеңнің (күнтізбелік айдың) сағаттары үшін электр энергиясының теңгеруші нарық субъектілері жасаған барлық теріс теңгерімсіздіктер сомасының модулі, кВт*сағ-да (бүтінге дейін дөңгелектенеді);

$\Delta_{\text{сағ}\Sigma}^{\text{КР}(6/y)}(+)$

- энергия беруші ұйымдардың оң теңгерімсіздіктері және ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған теңгерімсіздіктер енгізілмеген теңгерімдеудің барлық аймақтарында есептік кезеңнің (күнтізбелік айдың) сағаттары үшін электр энергиясының теңгеруші нарық субъектілері жасаған барлық оң теңгерімсіздіктердің сомасы, кВт*сағ-да (бүтінге дейін дөңгелектенеді);

$\Delta_{\text{сағ}}^{\text{КР}(6/y)}(+/-)$

- тәулік сағатына байланысты келесі екі мәннің бірін қабылдайтын мән:

1) энергия беруші ұйымдардың теріс теңгерімсіздіктері және ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған теңгерімсіздіктер енгізілмеген теңгерімдеу аймағында электр энергиясының теңгеруші нарық субъектілері тәуліктің бір сағаты ішінде жасаған барлық теріс теңгерімсіздіктер сомасының модулі, кВт*сағ-да (бүтінге дейін дөңгелектенеді), - егер тәулік сағаты төмендеу сағаты ретінде анықталса;

2) энергия беруші ұйымдардың оң теңгерімсіздіктері және ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған теңгерімсіздіктер енгізілмеген теңгерімдеу аймағында электр

энергиясының теңгеруші нарық субъектілері тәуліктің бір сағаты ішінде жасаған барлық оң теңгерімсіздіктердің сомасы, кВт*сағ-да (бүтінге дейін дөңгелектенеді), - егер тәулік сағаты жоғарылау сағаты ретінде анықталса.

5. Егер есеп айырысу кезеңінің қорытындылары бойынша теңгеруші нарықтың есеп айырысу орталығында теңгеруші электр энергиясын сатып алу-сату және теңгерімдеу аймағындағы теріс теңгерімсіздіктер нәтижесінде өтелмеген шығындар немесе туындаған қосымша кірістер пайда болған жағдайда, онда бұл шығындар (немесе кірістер) келесі есеп айырысу кезеңінің $S_{\text{опер ай}}$ тиісті құрамдас бөлігінде ескеріледі.

Электр энергияның
теңгеруші нарықтың
жұмыс істеу қағидаларына
9-қосымша

ЭЭТН субъектісінің (БСН) электр энергиясының теңгеруші нарығы субъектілерінің теңгеруші электр энергиясының сағаттық көлемі мен сағаттық теңгерімсіздіктерді есептеу

№	Сағ	Жоспар	Факт	ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындамаған теңгерімсіздіктер					
				Оң теңгерімсіздіктер			Теріс теңгерімсіздіктер		
				Д(+)	Ц(+)	S(+)	Д(-)	Ц(-)	S(-)
				кВт*сағ	теңге/ кВт*сағ	теңге	кВт*сағ	теңге/ кВт*сағ	теңге
1	2			3	4	5	6	7	8
1	1								
2	2								
3	3								
...	...								
NN	NN								
Барлығы									

Кестенің жалғасы

ЖҚАР жүйесінің әсерінен туындаған теңгерімсіздіктер					
Оң теңгерімсіздіктер			Теріс теңгерімсіздіктер		
Д(+)	Ц(+)	S(+)	Д(-)	Ц(-)	S(-)
кВт*сағ	теңге/ кВт*сағ	теңге	кВт*сағ	теңге/ кВт*сағ	теңге
9	10	11	12	13	14

* Ескерту: Сағ – бір айдағы сағаттың реттік нөмірі, NN – айдағы сағаттардың жалпы саны. Есептік кезеңнің әрбір сағаты бойынша теңгеруші нарық жүйесінде тиісті бағалардың (осы кестеде көрсетілген) толық жазылуы да қолжетімді.

Электр энергияның
теңгеруші нарықтың

Жүйелік оператормен жаңа теңгерімдеу уақыт аймақтарын анықтау.

1. Қазақстан БЭЖ-ден оқшаулап жұмыс істейтін облыстың жеке аймағына Солтүстік-Оңтүстік 500-220 кВ транзиті жоспарлы түрде бұзылған кезде, сондай-ақ Солтүстік-Оңтүстік, Шығыс-Оңтүстік транзиттерінде ӘЖ-500кВ ұзақ авариялық жөндеу кезінде (бір сағаттан астам) "Солтүстік-Оңтүстік" теңгерімдеу аймағынан бөлінеді:

- 1) Шу-Фрунзе Л-5143 жөндеу кезінде жеке теңгерімдеу аймағына Жамбыл, Түркістан, Қызылорда облыстары бөлінеді;
- 2) Л-5300, Л-5320 ОҚГРЭС-Ағадыр, Л-5394 Семей-Ақтоғай (немесе Л-5400, Л5413) жөндеу кезінде жеке теңгерімдеу аймағына Алматы, Жамбыл, Түркістан, Қызылорда облыстары бөлінеді.

2. Қазақстан БЭЖ-ден оқшаулап жұмыс істейтін облыстың жеке аймағына Орал – Атырау - Маңғыстау 220 кВ транзиті жоспарлы түрде бұзылған кезде, сондай-ақ осы транзитте ұзақ авариялық жөндеу кезінде (бір сағаттан астам) "Батыс" теңгерімдеу аймағынан бөлінеді:

- 1) Л-2540 Оң жағалау-Индер және (немесе) Л-2015 Индер-Атырауды жөндеу кезінде жекелеген теңгерімдеу аймағына Атырау, Маңғыстау облыстары бөлінеді;
- 2) Л-2025, Л-2035 жөндеу кезінде; Л-2055 және Л-2065, Л-2075 және Л-2085 бір мезгілде жөндеу кезінде жеке теңгерімдеу аймағына Маңғыстау облысы бөлінеді.

3. Жітіқара-Үлке немесе Жітіқара-Сұңқар ӘЖ-нің 500 кВ екеуінен біреуі жөндеу кезінде жеке теңгерімдеу аймағына Ақтөбе облысы бөлінеді.

4. Рұқсат етілген ағындардан асып кеткен жағдайда, ЖО желінің шамадан тыс жүктелу нүктесінен тыс қалған аймақ үшін "Апат" режимін жариялайды.